

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' משפטים • כב - כו שבט

תשפ"ד • שנה כ"ד • גליון יט (אלף רי"ז)

וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה

בקול רינה וחדוה, גשים אנו יחד עם כל קהל המוני אנשי שלומנו די בכל אתר לאחל מעומקא דליבא ברכת "מזל טוב" אל מול פני הקודש

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת בית צדיקים, השמחה השרויה במעונו בהולדת הנין נ"י במזל טוב

בן לנכדו פרע"ח הרה"ג רבי מאיר נתן נטע שליט"א מפעיה"ק

בן בנו יקירו הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א

והברכה אחת היא להסב הגדול, מזקני צדיקי דורנו

מעכש"ת כ"ק האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א

וחתנו הרה"ג רבי אפרים אהרן למברגר שליט"א בן הגה"צ אב"ד מאקאווא ב"ב צ"ל

ואנו תפילה שישפיע עלינו שמחה זו שפע ברכה וסייעתא דשמיא, ונזכה כי כ"ק מרן שליט"א יאציל עלינו מרוחו פי שנים, ויארץ ימים על ממלכתו בבריות גופא ונהורא מעליא, להדריכנו בנתיבות חיים, על מי מנוחות ינהלנו עדי ביאת גואלינו בב"א.

והאש עדיין מלהטת

עם סיום המעמד המיוחד ההיסטורי, כאשר ניגוני השמחה החלו להישמע בעוז וכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א ירד לרקוד בתוך הקהל, התחדד ההבנה, כי זכינו להשתתף במעמד הוד שלא יישכת לעולם. רגשות הקודש שגאו ועלו והשמחה שפרצה בלבת אש, האש שליחה בפינות ההיכל, כל אלו הפכו את ההיכל כולו ליורה רותחת, אלפי אברכים ובחורים מפוזים ומרקדים ובראשם עמוד האור ההולך לפני המחנה, ואלפי פיות זועקים "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש - שבתי בבית ה'", אי לכך נקבצו ובאו לך מכל קצווי הארץ, למטרה אחת: להתקבץ יחדיו ולהתעלות, להיות טוב יותר, להתקדש ולהיטהר. הראיתם מימכם מעמד שכזה?

*

במילים ובשורות לא ניתן לתאר אירוע שמימי, רוחני, נשגב, מעמד רוחני כזה שאיננו גשמי ואיננו חולקין. לתאר את המחזה של "מי היה רואה משה יוצא ואינו יוצא, שרי אלפים ושרי מאות יוצאין ולא היה יוצא", פשוטו כמשמעו, כולם ממש.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ הרה"ח מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

נלב"ע בחטף ביום ו' אדר א' תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת בנו ידידנו הנדיב הנכבד ומאוד נעלה

מוה"ר אהרן שמואל הלוי בלומענבערג ה"ל 1 - אב"י במאנסי

זקנים ונערים. מבוגרים וצעירים. קהילות צאנו בכל הארץ התרוקנו כליל - על מה ולמה?
על שום שנקראו ע"י הקודש להיות ולהימנות להיות "חבר אני לכל אשר יראוך", וקריאה זו היתה די להם.
"מעמד הר סיני בזעיר אנפין" - תימצת לנו אחד מחשובי הרבנים שליט"א שישבו סביב שולחן
הרבנים, אל מול פני המנורה הטהורה.

היו מי ששאלו קודם לכן, בשביל מי ובשביל מה? מי שחזק הוא - שמור הוא. ומי שלא - במה הוא
אמור להתעורר?

ובכן שאלות כאלו יכולות להישאל כאשר מדובר במעמד הגיוני, טבעי, משהו שהשכל בכוחו
לקלוט ולהבין. אבל כל מי שזכה להיות שם בכינוס הכללי "רצוננו", מעיד כי כל מה שהתרחש כאן
מתחילה ועד סוף היה על טבעי לחלוטין.

כי הא כיצד התמלא ההיכל עד אפס מקום כארבעים דקות לפני השעה הנקובה, בשעה שבדרך
כלל השעה הנקובה היא לא יותר מאמירה שההתחלה תהיה שעה מאוחר יותר?

כיצד היו אנשים מבוגרים, שקשה להם ההליכה והיציאה מהבית, שכבר שבוע קודם לכן דאגו
שמישהו יבוא ויסייע להם לבוא למקום אשר ארון האלקים חונה שמה?

כיצד אירע הדבר שבשיא דברי קדשו של כ"ק מרן שליט"א, בשעה שהחל לדבר על הקבלות
הטובות, בדיוק אז נפל החשמל, ורק החשמל של הרמקולים - לא כל דבר אחר?

כיצד התעוררו אנשים שהם בעברם תלמידי ישיבתנו הק', לבוא הנה בהמוניהם ולהתחמם באש הגדולה?
מה הביא מאות לקבל על עצמם להתנתק מכל מה שהיו מחוברים אליהם, למרות שכל השנים
ידעו שהעניין איננו קל ובמחוי יד?

אם נעמיק חשוב, נמצא כי לא היה כאן יותר מאשר התגשמות הפסוק של 'לא רעב ללחם ולא
צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה'!' איש לא ציפה כאן לסעודה דשנה. גם לא להופעה מסנוורת
יוצאת דופן של מוזיקה. כולם באו נקבצו לך למטרה אחת: לשמוע דבר ה'.

כ"ק מרן שליט"א כבר עמד והקדים בשולחן הטהור בט"ו בשבט: כל מי שנקודת יראת שמים בלבו,
בוודאי יתעורר מעצמו לבוא.

וכן יהיה! הקדימו נעשה לנשמע!

עבר יום ועוד יום ועוד יום, בעת כתיבת השורות כבר כמעט שבת קודש, ובכל מקום אשר דבר
המלך ודתו מגיע, לא מפסיקים לשמוע על תמורות רוחניות שהתחוללו בלבם של אנשים, על
הרגשים רוחניים שוצפים שעדיין מפעפעים בלבבות. אנשים מסתובבים בבחינת שיכורת ולא מיין
ומבינים ששמים וארץ נשקו ונפגשו.

פעם אחת בדור!

עדיין קשה להתכנס ולתמצת את מה שאירע למילים ולשורות. אנו מבינים שטרם הספקנו לגרום
שהקולמוס יוכל לעשות מלאכתו, לפחות לנסות, אבל רק נקודה אחת: אם תעירו ואם תעוררו את
האהבה עד שתחפץ - כעת, בעוד האש בוערת, זה הזמן להטמיע את כל מה שחווינו לתוך כלים של
'רצוננו למעשה'. הטפסים שנכנסים אל הקודש פנימה למשמרת.

כי רושם של מעמד זה אינו נשכח ואינו נעלם. הוא כאן כדי להישאר, חרוט בלבבות, ולקבוע מקום
בקרבנו, כי כוחו גדול לתיקון המעשים ולעורר הנפש, הרוח והנשמה. לכן בימים אלו אנו יוצקים את
העתיד. על ידי רצוננו למעשה!

בימים אלו שוקדים בהכוונתו והדרכתו הבהירה של כ"ק מרן שליט"א במגוון פעולות 'למעשה',
בחזוק וביסוס ועד רבני אנ"ש לעניני טכנולוגיה.

אי"ה בשבוע הבא יובאו בהרחבה דברות הקודש כדת וכראוי. וכן תיאור ורשמים מהמעמד הנשגב.

*

הלא תדעו כי אמונים אשר נאספו, ברכות נכספו, וכוודאי נזכה לבצר את חומותינו ולעמוד
בניסיונות הזמן אנחנו וזרענו אחרינו, בזכות שקמנו על נפשנו, בשמחה. בעריבות. בנעימות. בזכות
שאנו יודעים וזוכרים כי אשרי העם שכה לו אשר העם שה' אלקיו.
בזכות שאנו נמנים על לגיונו של מלך!

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

יום חמישי פר' יתרו כ"ב שבט

תפילת מנחה וסדר הסליחות לשובבי"ם, התפלל מרן שליט"א בביתו נאוה קודש, מחמת חולשת גופו הטהור.

יום שישי פר' יתרו כ"ג שבט

בשעה 6.30 אמר מרן שליט"א בביתו נאו"ק כל ספר תהלים כנהוג בחצרות קדשנו בימי השובבי"ם. לפני העמוד עבר הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א.

שב"ק פר' יתרו - שבת 'קבלת התורה' - שבת מברכים

החודש אדר הראשון - כ"ד שבט

חרף חולשתו ולמרות שכבר התפרסם שהתפילות יהיו בבית, יצא מרן שליט"א להיכל הגדול לתפילות, וערך כל סדרי השבת כמידי שבת בשבתו.

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' ישראל פרנקפורטר שליט"א ר"מ בביהמ"ד ראשית חכמה במונטריאול.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר'

יצחק שלמה הרשקוביץ מפעיה"ק, מה ידדות - הרה"ח ר' משה יהודה ישראלי מירושלים.

בעת מאכל ה'פערפיל' עברו קבוצה מובחרת של מצויינים מחו"ר מרכז התורה רשת הכוללים פעיה"ק, שהוסיפו בהתמדתם על סדר יומם בימי השובבי"ם.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הנגיד הרה"ח ר' יחיאל מיכל ראזנבערג הי"ו בונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה בכל מקומות מושבות אנשי שלומנו. שבע ברכות בירך מרן שליט"א (לרגל שמחת ש"ב להחתן יצחק אייזיק נ"י ב"ר אהרן (ברח"א) לוינשטיין מפעיה"ק, עם ב"ר שמואל איזק מפעיה"ק, ולחתן מורנו נפתלי שלמה שתי נ"י ב"ר צבי אלימלך משי זהב מפעיה"ק, עם בה"ר אליהו יוסף שפיצר מפעיה"ק).

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר יחיאל מיכל ברנט מחיפה (ב"ר אהרן מפעיה"ק, וח"ר יצחק מרדכי ברנדסדורפר מב"ב), להר"ר יקותיאל יהודה בדיחי מקרית צאנז טבריה (בה"ר בועז מפעיה"ק), ולהר"ר יצחק שנק מפעיה"ק (ב"ר אליעזר מאיר מפעיה"ק, וח"ר אהרן הופמן מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

מנין שנא' והיו לאות על ירך, ולטבור מנין שנא' רפאות תהי לשרך, לכל העצמות מנין שנא' ושקוי לעצמותך, א"ר יהושע בן לוי כבר עשה הקב"ה מעין דוגמא זו בשעת מתן תורה, כשיצאו ישראל ממצרים היו בהן בעלי מומין מעבודת הפרך שהיו עושין בטיט וכו', רמז למלאכי השרת וירדו ורפאו אותן וכו'. אמר רבי יהודה בר סימון וכו' מנין ממה שקראו בענין בחודש השלישי, (בעץ יוסף שם: 'בחודש' לשון חידוש, שנתחדשו ונתרפאו המומים). ויל"ב המושך הדברים למה שנסתפק בחושש בפיו.

וי"ל דבגמ' שבועות (דף ט"ו ע"ב) אמרינן דר' יהושע בן לוי אמר להו להני קראי (שיר של פגעים, יושב בסתר וגו') וגאני, ופריך היכי עביד הכי והאמר ר"י בן לוי אסור להתרפאות בדברי תורה, ומשני להגן שאני (וראה מש"כ דבר נפלא בספה"ק אוהב ישראל בפר' משפטים עה"פ ובכל אשר אמרתי לכם תשמרו). והקשו התוס', מהא דאי' בשבת (דף ס"ז ע"א) דקאמר ר' יוחנן לאישתא צמירתא (פרש"י חולי שמחממת ומקדחת את הגוף) לימא הכי וירא מלאך ה' אליו וגו', הרי דשרי להתרפא בדברי תורה, ותי' דבמקום סכנה שאני, מבואר דבמקום בסכנה מותר להתרפאות בדברי תורה.

וי"ל דהיינו טעמא דחזקיהו מלך יהודה שגנו

בתוה"ק וישמע יתרו חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, וברש"י מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, והקשו המפ"ו מה בעי רש"י בזה הלא מקרא מלא הוא זה.

במדרש תנחומא עה"פ בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו', ילמדנו רבינו החושש בפיו מהו לרפאותו בשבת, כך שנו רבותינו החושש בפיו מטילין לו לתוך פיו סם של רפואה בשבת מפני ספק נפשות, וכל ספק נפשות דוחה את השבת, שאמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרכה וכו', ויש להבין במה נסתפק השואל, הלא משנה ערוכה הוא כיומא (דף פ"ג ע"א) החושש בגרונו (וכרי"ף וברא"ש הגי' בפיו) מטילין לו סם מפני שהוא ספק נפשות, כמו כן יל"ע איזה שייכות לשאלה זו להאי קרא.

ואפ"ל בדרך דרוש, בהקדם מ"ש כ"ק אאמו"ר זצ"לה"ה בדרוש לפרשתן תשמ"א (והובא ביצי"פ), לכאר דברי המדרש, ותו"ד דהנה בהמשך במד"ת שם, אם מבקש את שלא יגיע לגופך צרה, עסוק בתורה שהיא רפואה לכל הגוף. לראש מנין שנא' תתן לראשך לויית חן, ללב מנין שנא' כתבם על לוח לבך, לגרורות מנין שנא' וענקים לגרורותיך, לידים

ספר הרפואות והודו לו כדאי' בפסחים (דף נ"ו ע"א), וברש"י לפי שלא היה לבם של החולים נכנע כי היו מתרפאים מיד. ואמנם הרי ניתנה רשות לרופא לרפאות כדאי' בב"ק (דף פ"ה ע"א) מקרא דרפא ירפא, וי"ל דחזקיהו סבר דמוטב שיתלו עיניהם למרום ויתרפאו בדברי תורה, [ויש להוסיף, דחזקיהו הוא זה שהרבה תורה בישראל, כאמז"ל בסנהדרין (דף צ"ד ע"ב), ובימיו בדקו מדין ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת שאין בקיאים בטומאה וטהרה, לכך לא רצה שישתמשו בספר רפואות, אלא יתרפאו בדברי תורה], ודו"ק. וי"ל שבכך נסתפק המדרש אם מותר לחלל את השבת על חולה מסוכן, דכיון שהוא מסוכן דרשאי להתרפאות בדברי תורה, א"כ אין צריך לחלל ע"ז את השבת דאפשר לרפאותו ע"י עסק התורה. גם יל"פ דלכך שאל על החושש בפיו דוקא, דהכוונה כאשר מחמת כאב פיו אינו יכול לעסוק בתורה (דמחמת הצער והיסורים אינו יכול ללמוד אפי' בהרהור, עיין מהרש"א עירובין דף נ"ד ע"א, ודו"ק), דשמא כיון שא"א להתרפאות בדברי תורה רשאי לחלל את השבת, אבל בשאר חולה שיכול לעסוק בתורה פשיטא ליה טפי דאין לחלל עליו את השבת. [ויש להמתיק הדברים עפ"מ"ד בשבת (דף ל"ג ע"ב) גבי אסכרה שהוא מכה שבגרוננו, ואמר רבי שמעון דהוא בא בגין עון ביטול תורה, דכיון שלא עסק בפיו בתורה לכן במדה כנגד מדה נענש בגרון, לכן שאל המדרש על חולי זה בפיו דייקא, דכיון שנחלה בפיו וכנראה שהגיע לו ע"י ביטול תורה מפיו, וממילא שמא מוטב שיתקן הדבר בעסק התורה בפיו, ולא יצטרך לסם רפואה].

לכך כיון דאמה"כ בחדש השלישי ודרש ע"ז בחודש מלשון שנתחדשו להם אברים, דמיד כאשר התכוננו לקבל התורה בהר סיני אהני להו זכות התורה להתרפאות, ושמעינן מינה דאין לך מכה שאין לה רפואה ע"י דברי תורה, וא"כ יש מקום לומר דאין צורך לחלל את השבת על סכנת הגוף כיון שאפשר להתרפאות בדברי תורה, לכן נתעורר לשאול החושש בפיו מהו שיהא מותר לרפאותו בשבת, ודפח"ח.

ע"פ דרכו י"ל עוד, דהנה י"ל עוד בישוב קו' התוס' על מ"ש ריב"ל דאסור להתרפאות בדברי

תורה מהך דר' יוחנן שאמר לומר מקראות על אישתא צמירתא, די"ל דאה"נ נחלקו האמוראים בדב"ז אם מותר להתרפאות בדב"ת, דריב"ל ס"ל דאין מתרפאין בדברי תורה, ור' יוחנן ס"ל דמתרפאין בדברי תורה, ולכן כגמ' שבועות שם דפריך על ריב"ל מהא דתנן הלוחש על המכה אין לו חלק לעוה"ב ומשמע שאינו רק איסור אלא אף נענש שאין לו חלק לעוה"ב, ומשני הא איתמר עלה אמר רבי יוחנן ברוקק שנו לפי שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה, והיינו דר' יוחנן לשי' דמותר להתרפאות בדברי תורה בהכרח צ"ל דרק ע"י רקיקה דהוא בזיון אסור, וכמ"ש המאירי בריש חלק (סנהדרין דף צ' ע"א) בהא דהלוחש על המכה וכו' "פירשוה בגמ' ברוקק ואומר על רקיקתו דברי תורה כגון כל המחלה אשר שמתי במצרים וזהו בזיון התורה בכללה".

והנה י"ל ע"ד דרוש דב"ז אי מתרפאין בדב"ת תליא בכך, דהנה יל"ע מהו טעם האיסור במה דמתרפא בדב"ת, והמאירי שם כתב דלכן אין מתרפאין בדב"ת "שאין התורה רפואת הגוף אלא רפואת הנפש", ויל"ב הרי מקרא מלא אמה"כ (משלי ה, כב) כי חיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא, וביותר נתקשיתי דהרי רבי יהושע בן לוי גופיה קאמר (עירובין דף נ"ד ע"א) חש בראשו יעסוק בתורה שנא' כי לויית חן הם לראשך, חש בגרוננו יעסוק בתורה שנא' וענקים לגרגרתך, חש במעיו יעסוק בתורה שנא' רפאות תהי לשרך, חש בעצמותיו יעסוק בתורה שנאמר ושקוי לעצמותך, חש בכל גופו יעסוק בתורה שנא' ולכל בשרו מרפא.

ובהכרח צריך לומר דגם לריב"ל ס"ל לחלק בין היכי דכבר שלט בו המחלה וצריך רפואה גמורה דכה"ג אסור להתרפאות בדברי תורה. לבין היכי דעדיין אינו חולה אלא דיש לו מיחוש וכאב דאז מותר להתרפאות בדב"ת, דזהו הוי בגדר "להגן" דשרי, ולכן קאמר ריב"ל בעירובין שם חש בראשו חש בגרוננו וכו', שאין לו רק מיחוש בעלמא, וכלשון רש"י בשבת (דף ל"ב ע"א) חש בראשו, חששא בעלמא מיחוש קל, ושור"ר כע"ז בח"א להמהרש"א בעירובין שם, וז"ל, רפאות תהי וגו' ולא שייך בזה אסור לאדם להתרפאות בדברי תורה כדאמרינן בפ"ק דשבועות וכו', דהכא לא

דבכמ"ק מצינו שנהנו ממעשה נסים, כהא דרשב"י דאיתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא והוו משלחי מנייהו (שבת דף ל"ג ע"ב), וכן מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרץ בתוך שדהו ונמלך עליה לגודרה ונזכר ששבת הוא ונמנע אותו חסיד ולא גדרה, ונעשה לו נס ועלתה בו צלף וממנה היתה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו (שם דף ק"ג ע"ב), ומצינו ברבי שמעון בן חלפתא דהוה קאזיל באורחא פגעו בו הנך אריותא דהוו קא נהמי לאפיה אמר הכפירים שואגים לטרף, נחיתו ליה תרתי אממתא חדא אכלוה וחדא שבקוה, אייתיה ואתא לבי מדרשא בעי עלה דבר טמא הוא זה או דבר טהור, אמרו ליה אין דבר טמא יורד מן השמים (סנהדרין דף נ"ט ע"ב), ומשמע שהתירו אף לאכלה, ועוד שם (דף ס"ז ע"ב) דרב חנינא ורב אושעיא כל מעלי שבתא הוו עסקי בהלכות יצירה ומיברי להו עיגלא תילתא ואכלי ליה, וכמו"כ בעיזי דר' חנינא בן דוסא דאייתי דובי בקרנייהו (תענית דף כ"ה ע"א), ובב"מ (דף ק"ו ע"א) דיכול למעון דהוה מתקיים בי ותגזר אומר ויקם לך עיי"ש, וראה בזה בשדי חמד ח"א (מערכת א' כלל ש"פ, דף מ"ח טו"ג). [וכבר עורר בזה כ"ק מרן אאמו"ר וצללה"ה, דרוש לש"ק האזינו תשל"ח].

והארכנו מכבר די"ל דכל זה תליא בכך אם סומכין על הנס דאיפלוגי בה אביי ורבא בפסחים (דף ס"ד ע"ב), כהא דקיי"ל שהפסח היה נשחט בשלש כיתות דאביי ס"ל דננעלו תנן דסמכינן אניסא, ורבא אמר נועלין תנן דלא סמכינן אניסא, דאי מותר להנות ממעשי נסים שפיר סומכין על הנס שפיר, וממילא דה"נ מותר להתרפאות בדברי תורה, וי"ל דמקיימים בכך מצות וחי בהם לרפאות גופו גם ע"י מה שסומך על הרפואה שלמעלה מדרכי הטבע, אבל אי אסור להנות ממעשה נסים אין סומכין על הנס, וממילא דאין להתרפאות בדב"ת כי אין מקיים בכך מצות וחי בהם, אלא צריך דייקא לעסוק ברפואה טבעית, ודו"ק.

*

ודברנו מכבר לבאר בענין דאין נהנין ממעשי נסים, עפי"מ דאי' במד"ר (ויקרא ל"ה ס"ז) עה"פ אם בחוקותי וגו' ועשיתם אותם, א"ר חמא ברבי חנינא אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאילו

בחלה ראשו כבר קאמר אלא בחש בראשו שלא יבא לידי חולי ממש ולאגוני בעלמא בדב"ת שרי כדאמרינן התם וכו', עיי"ש. (וע"ע בתורת חיים בשבועות שם מש"כ בזה).

אלא דאכתי יש להבין דאם אסור להשתמש בדב"ת א"כ מפנ"מ להגן וכן לסלק מכאובי הגוף שרי. ואפ"ל דגדר האיסור להתרפאות בדב"ת הוא בכלל האיסור להנות ממעשה נסים (רש"י תענית דף כ"ד ע"א) דהרי פשוט דהרפואה ע"י דברי תורה אינו רפואה טבעית בדרכי העולם, אלא דזכות התורה מגיין להמשיך רפואה למעלה מדרך הטבע, ולכן כיון דאסור להנות ממעשי נסים אין להתרפאות בדב"ת, והנה הא דאסור להנות ממעשי נסים אינו אלא כנס גלוי שאינו מסדרו וטבעו של עולם, כי אין הקב"ה חפץ בשינוי סדרי העולם אשר הטביע בעת הבריאה, וכאשר האריך בזה הרמב"ם בפ"י המשניות (אבות פ"ה מ"ה), לכן אין ראוי ליהנות מן הנס, וזה רק כששינוי הטבע נראה במוחש, אבל כנס שאינו ניכר בעליל שרי.

ומצינו סימוכין לכך ממה שאחז"ל (תענית דף ה' ע"ב), הנכנס למוד את גרנו אומר יה"ר מלפניך ה"א שתשלח ברכה במעשה ידינו, והרי הברכה בתוך הגורן אינו דבר טבעי, ומ"מ כיון שאינו נס גלוי שריא, ובזה מוכן גם כמה שמפורש גבי אלישע (מלכים ב, ד) שנמשך הברכה באסוך השמן דכה"ג לא היה הנס כ"כ בגלוי, ולכן הזהיר אותה אלישע ואמר ובאת וסגרת הדלת וגו', כדי שלא יהא ניכר הנס, ועל דרך זה היה ביצחק אבינו שנאמר (בראשית כו, יב) ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה', ודו"ק.

לכך רק בכה"ג דכבר חלה ונפל למשכב וכיון שבדרכי הטבע זקוק לרפואה גמורה לכך קאמר ריב"ל שאין מתרפאין בדברי תורה, דהרי שייך בכך האיסור להנות ממעשה נסים, אבל היכי שאין לו רק מיחוש וכאב בלבד שע"ז אין צריך רפואה גמורה, דהא כמה פעמים שיש לאדם מיחוש וחולף לאחר זמן ללא רפואה, בזה לא מוכח כ"כ ענין הנס ומותר בכה"ג להנות מן הנס, לכך רשאי להתרפאות בדברי תורה, ודו"ק.

מעתה י"ל דכל האי מילתא דאין מתרפאין בדב"ת תליא בכך אם מותר להנות ממעשי נסים,

בשם רבינו יונתן דהאומן קונה הכלי מחמת שינוי מעשה שעשה בה עי"ש, דהיינו כהא דשינוי קונה והו"ל כמו שהסכימו דבשינוי הכלי יקנה האומן. ועד"ז מובן סברת מהר"ש הלוי דהאומן קונה את כל הכלי שהרי בשעה שמוסרו לאומן שע"י התיקון והשבח יקנה האומן את הכלי, וכאשר משלם שכרו הו"ל כמוכרו לו ולכן קונה בגוף הכלי.

אבל הקצוה"ח שם בהמשך דבריו דהא דאומן קונה בשבח כלי היינו כקנין בע"ח הקונה את המשכון כנגד דמי החוב, דאין האומן אלא שומר שכר אפילו על השבח, שהרי בעה"ב יכול לסלקו בע"כ ואין האומן יכול לעכב, עי"ש שהביא כן מכמה ראשונים. ולפי"ז קהין האומן אינו אלא כדי שיהא בטוח לקבל את שכרו ובגדר דבע"ח דקונה משכון, לכן לא קנה את כל הכלי רק את השבח בלבד, ודו"ק.

והנה כתב בצפנת פענח (ערך צדיקים אות ג') בהא דאמר רבא בקידושין (דף ל"ב ע"ב) בת"ח דתורה דיליה הוא דכתיב ובתורתו יהגה יומם ולילה, דהיינו משום דהקב"ה נתן התורה לבנ"י להגות בה, והת"ח ע"י שמחדשים חידושי תורה מוסיפין בה ציצים ופרחים וכו' נמצא שבעמלם הם משביחין את התורה בדמיון הנותן עצים לאומן ועשאה כלי דקי"ל דאומן קונה בשבח כלי להיות שלו, מהאי טעמא גם לומדי תורה בדין הוא שהתורה שלהם, עי"ש, ושנה דבריו בספרו כתנות פסים בדרוש לסוכות.

והנה בווה"ק (הקדמה, דף ד' ע"ב) וזל"ק, רבי שמעון פתח (ישעיה נא טז) ואשים דברי כפוך, כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא וליליא, בנין דקב"ה ציית לקלהון דאינון דמתעסקי באורייתא, ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא עביד רקיעא חדא וכו', וכן כל מלה ומלה דחכמתא אתעבדין רקיעין, קיימין בקיומא שלים קמי עתיק יומין, והוא קרי לון שמים חדשים, שמים מחודשים סתימין דרוין דחכמתא עלאה, וכל אינון שאר מלין דאורייתא דמתחדשין, קיימין קמי קב"ה וסלקין ואתעבידו ארצות החיים ונחתין ומתעטרין לגבי ארץ חד ואתחדש ואתעביד כלא ארץ חדשה, מההיא מלה דאתחדש באורייתא, ועל דא כתיב (ישעיה סו כב)

אתם עשיתם אותם, א"ר חנינא בר פפי אמר להם אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאילו עשיתם עצמכם ועשיתם אותם (עין סנהדרין דף צ"ט ע"ב), ויל"ב באיזה סברא פליגי, ומפנ"מ מר אמר עשיתם אותם כאילו עשו את התורה ומר אמר עשיתם עצמכם.

וי"ל עפי"מ שדן בקצוה"ח (סי' ש"ו סק"ד) בהא דקי"ל דאומן קונה בשבח כלי, אם קנה את כל הכלי, דע"י השבח קונה לגמרי גם את גוף הכלי כיון שע"י שבחו שהשביח נשתנה כל הכלי, או דרק את השבח שהשביח קונה. והביא מתשו' מהר"ש הלוי שהעלה דקונה גם את גוף הכלי, והוכיח כן מלישנא דגמרא אומן קונה בשבח כלי, דהיינו שקונה הכלי ע"י השבח, דאי היה קונה השבח גרידא הו"ל אומן קונה בשבח הכלי וכדו', ושוב הביא מתוס' בע"ז (דף ע"ה ע"ב ד"ה אי) וכ"ה ברא"ש דכתבו דהנותן כסף לגוי לתקן לו כלי אין צריך לטבול דאין שמו של העכו"ם עליו, ואי האומן אינו קונה רק בשבח הכלי א"כ מהיכי תיתי דחייב טבילה אפי' למ"ד אומן קונה בשבח כלי, הרי לא היה לו לגוי זכות אלא בשבחו ולא בגוף הכלי, ולמה לו לפוטרו מטבילה מטעם חדש שאין שמו עליו.

וכתב הקצוה"ח דנעלם ממנו דברי התרוה"ד (סי' ש"ט) שכתב להדיא דאומן קונה בשבח כלי היינו רק השבח, והוכיח כן מהמרדכי ומהרא"ש בפרק בתרא דע"ז, וע"ע בשו"ת דברי רננה (סי' נ"ב) שהעלה ג"כ דאינו קונה רק את השבח, וכ"כ בבאורי הגר"א (יו"ד סי' ק"כ סק"ח), וע"ע בבית אפרים (אה"ע סי' קי"ז) בדעת הרמב"ם בזה והאריכו האחרונים בזה.

וי"ל דנידון זה תליא ביסוד הדבר דאומן קונה בשבח כלי, דהנה ברש"י בקידושין (דף מ"ה ע"ב), כתב בהא דס"ל לר"מ אומן קונה בשבח כלי דלכך אין לומר בזה ישנה לשכירות כו', דכל מה שמשביח אינו מלוה על הבעלים אלא בכלי הוא זוכה וכשמחזירו לו בשכר הקצוב ההיא שעתא הרי הוא כמוכרו לו, עכ"ד. והיינו דהו"ל כאילו התנו כן בשעת מסירת הכלי לאומן שע"י תיקון הכלי יקנה האומן את הכלי, וכאשר ישלם שכרו הו"ל כמוכרו לו. ויל"פ הכי במש"כ בשיטמ"ק ב"ק (דף צ"ח ע"ב)

שמים וארץ חדשים, הרי דינם כאומן הקונה בשבח כלי, וס"ל דהאומן קונה את כל הכלי, נמצא דחכמי התורה נעשו בעלים על העולם ע"י שהשביחיהו, לכן כיון שתבל ומלואה עומד תחת רשותם יכולים הם בכוחם לשנות את סדריו אשר הוטבעו בו מתחילה, ורשאים לעשות בהם ככל רצונם כאדם העושה בתוך שלו כרצונו, לפיכך אין שום גריעותא בשינוי סדרי הטבע משו"ה שפיר סומכין על הנס וכן נהנין ממעשה נסים. אבל רבא ס"ל דאין סומכין על הנס דכיון שהשי"ת עשה שמים וארץ ולה' הארץ ומלואה, לא נכון הדבר שבנ"א יפעל לשנות את אשר הטביע הבורא, ואע"ג דע"י חידושי תורה משביחין את העולם כי בוראין שמים וארץ חדשים, מ"מ אין אומן קונה בשב"כ, וגם אי אומן קונה בשבח כלי אינו קונה אלא את השבח בלבד אבל אינו קונה כל הכלי, ודו"ק.

ויציבא מילתא בפלוגתא אביי ורבא דאזלי לטעמייהו, דהנה הנוב"י בדורש לציון (סוף דרוש ח', ד"ה ולפי"ז אומר) כתב דאביי ורבא פליגי בדין שינוי אם קונה, דבריש תמורה (דף ד' ע"ב) איפלוגי אביי ורבא בכל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד וכו', ובגמ' שם בסוף הסוגיא (דף ו' ע"ב) מסיק הגמ' ואלא או"ר במאי פליגי בשינוי קונה, ופרש"י בלישנא קמא כגון גוזל עצים ועשאו כלים צמר ועשאן בגדים, דלאביי דס"ל דאי עביד מהני שינוי קונה ואינו משלם אלא עצים וצמר, ולרבא דס"ל דלא מהני לא קנה ומשלם הבגדים וכלים, וכי פרכינן לרבא לעיל מהאי דהגוזל עצים לא תימא שאני התם דכתיב והשיב את הגזילה אשר גזל וכו' אלא הכי תימא אנא דאמרי שינוי לא קנה וכו', הרי לפניך דהאי אם שינוי קונה תליא בפלוג' אי כל מילתא דאמ"ר לא תעביד אי עביד מהני.

ומעתה א"ש דאביי ורבא לשיטתייהו אודו, דאביי דס"ל אי עביד מהני, וא"כ שינוי קונה ואומן קונה בשבח כלי, לכך כיון דע"י עסק התורה משבחים את העולם זוכים למשול בכל עניני העולם, לכן הותר להם לשנות את סדר טבע העולם. אבל רבא דס"ל אי עביד לא מהני ושינוי אינו קונה, ומהי"ט קאמר בב"ק (דף צ"ט ע"ב) דכו"ע ס"ל אין אומן קונה בשבח כלי, וממילא דליתא להא דהת"ח מושל על העולם לכך אין ראוי לשנות

כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו', עשיתי לא כתיב אלא עושה, דעביד תדיר מאינן חדושין ורזין דאורייתא, ועל דא כתיב (שם נא מז) ואשים דברי בפך ובצל ידי כסיתך, לנטוע שמים וליסוד ארץ, השמים לא כתיב אלא שמים וכו', ולאמר לציון עמי אתה וכו', ולאמר לאינן תרעין ומלין דמצויינין אלין על אלין, עמי אתה, אל תקרי עמי אתה, אלא עמי אתה, למהוי שותפא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ, כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר ה' שמים נעשו, אוף הכי את, זכאין אינן דמשתדלי באורייתא, עכל"ק. מבואר דלומדי תורה בוראים בכך שמים חדשים, מעתה נמצא דהת"ח העוסק בתורה הרי הוא משביח את העולם בכך, וממילא דהו"ל בכלל אומן הקונה בשבח כלי, ובדין הוא שהעולם נחשב להיות כשלו, שהרי נעשה קנינו ע"י שבח זה שהשביחיהו.

מעתה מובן דבהא פליגי במדרש, דר' חמא ס"ל כדעת מהר"ש הלוי ודעימיה דהאומן קונה את כל הכלי, לכך ע"י עמל התורה שבה משבח את התורה וכן את העולם שוב כל הבריאה נחשב כשלו, ועז"א אם שמרתם אותו כאילו אתם עושים אותם, רצ"ל שע"י עסק התורה אשר בורא שמים וארץ חדשים ומשביח את העולם, הרי הוא כאילו עשה הוא עצמו את כל העולם. אבל ר' חנינא ס"ל כהנך דיעות שהאומן אינו קונה אלא בשבח שהשביח, לכך אמר אם שמרתם את התורה הריני מעלה עליכם כאילו עשיתם עצמכם, רצ"ל חלקכם שהוספתם בעולם ע"י עסק התורה וחלק התוספת הוא שנחשב כשלכם, ודו"ק.

ובב"ק (דף ק' ע"ב) הנותן צמר לצבוע אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום, ר' מאיר אומר נותן לו דמי צמרו, רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה וכו' ופליגי אי אומן קונה בשבח כלי, ולהלן בגמ' (דף ק"ב ע"ב) מסיק דר"מ ס"ל שינוי קונה ורבי יהודה סובר דאין שינוי קונה, מבואר דאי שינוי קונה ה"נ דאומן קונה בשבח כלי, אבל אם שינוי אינו קונה אין אומן קונה בשבח כלי.

ע"פ האמור יתבאר דבזה נחלקו אביי ורבא אי סומכין על הנס, דאביי ס"ל דכיון דחכמי ישראל העוסקים בתורה משביחין את העולם להיות בוראין

יונתן דמשמע שניהן כאחד ומשמע כאו"א בפני עצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדיו כדרך שפרט בכלאים, וכיון דבלא יחדיו כ"א לעצמו משמע ליכא הו"א דעד דמקדש והדר בעיל, משא"כ ר' יוחנן ס"ל כר' יאשיה דמשמע שניהן כאחד וצריך קרא לחלק, ולכן אמרינן דלמא עד דמקדש והדר בעיל. על כן כיון דאית ליה לר' יוחנן לחלק לא צריך קרא, וא"כ דם הפר והשעיר היו מעורבין וילפינן מינה דעולין אין מבטלין זא"ז, ובהכרח דמ"ש קודש הם ללמד דבכור ומעשר לא מהני להן פדיון, ומינה דבעלמא כ"מ דאמ"ר לא תעביד אי עביד מהני, וממילא דשינוי קונה כנ"ל בגמ' ב"ק, ולפי"ז הת"ח קונים את העולם במה שמשביחין אותה, ולכן רשאינן לשנות סדרי ומשמרי העולם שהרי העולם ומלוואה שלהם, לכך ס"ל סומכין על הנס, ודו"ק.

*

והנה יש לבאר מה שאמה"כ בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, הלא היה די שיאמר בחודש השלישי ביום הזה וגו', וממילא נדע דמיניא דחודש השליש לניסן הוא כאמור לעיל החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה וגו', ובירושלמי ר"ה (פ"א ה"א) יליף מכאן שמונין לחדשים מיציאת מצרים, אבל לתלמוד דידן ילפינן לה בגמ' ר"ה (דף ז' ע"א) ממ"ש ראשון הוא לכם לחדשי השנה.

ויל"ב בדרך דרוש, בהקדים מ"ש אאדמו"ר זצלה"ה (דב"ת פר' אחרי גליון תת"ח, יצי"פ פר' שמיני) בהא דאחז"ל (שבת דף פ"ח ע"ב) בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו, א"ל לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמדה גנוזה וכו' ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים, א"ל הקב"ה למשה החזיר להן תשובה וכו' אמר לפניו רבש"ע תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה וכו' לא יהיה לך אלהים אחרים בין עמים אתם שרויין שעובדין עבודת גלולים, שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות, שוב מה כתיב בה לא תשא משא ומתן יש ביניכם, שוב מה כתיב בה כבוד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם, שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנוב קנאה יש ביניכם

את סדר הבריאה בעולם ואין סומכין על הנס, ודו"ק. [והא דקאמר רבא בגמ' קידושין (שם) דתורה דיליה היא דכתיב ובתורתו יהגה יומם ולילה, אין זה מדין אומן קונה בשב"כ, אלא דהוא מתנת אלוקים אשר נתן לנו תורת אמת להיות התורה נקרא על שם לומדה, וכעין הא דדרש רבא (נדדים דף ג"ה ע"א) מאי דכתיב וממדבר מתנה וגו' כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו כמתנה שנא' וממדבר מתנה עי"ש, ולכן הת"ח יכול למחול על כבודו, ואין בכך שייכות לענין בעלות וממשלה על העולם, ודו"ק].
ובגמ' תמורה שם (דף ה' ע"ב) פריך לאביי דס"ל אי עבד מהני והרי בכור דאמר רחמנא לא תפדה, ותנן יש להם פדיון ולתמורותיהן פדיון חוץ מן הבכור ומן המעשר, אלמא לא מהני, תיובתא דאביי, אמר לך אביי שאני התם דאמ"ק הם בהוייתן יהא, ולרבא הם איצטריך הם לבכור ומעשר שנתערב דמן בכל העולין שקריבין לגבי מזבח, ואביי יליף לה מדם והשעיר וכו', ולרבא אין ללמוד משם דהדמים לא היו מעורבין, ודב"ז פליגי בה ר' יאשיה ור' יונתן ביומא (דף ג"ז ע"ב) ותליא אי לחלק צריך קרא (עיין מלה"ר). היוצא מ"ז דאי צריך קרא לחלק ומערבין לקרנות, ילפינן מדם הפר והשעיר דעולין אין מבטלין זא"ז, ואייתר קודש הם ללמד דלא מהני לה פדיון, דבכל התורה אי עביד מהני. אבל אי לחלק לא צריך קרא אין מערבין לקרנות, ואיצטריך הם להא דעולין אין מבטלין זא"ז, וע"כ דהא דלא מהני פדיון לבכור משום דאי עביד לא מהני.

וא"ש הא דר' יוחנן אית ליה דרשאי להתרפאות בדברי תורה, וכאמור משום דס"ל סומכין על הנס, דלטעמיה אזיל, דהנה ר' יוחנן אית ליה בב"ק (דף צ"ב ע"ב) דשינוי גמור קונה מה"ת, עי"ש בגמ' דמחלק דרק שינוי שאין חוזר אין קונה, ור' יוחנן לטעמיה אזיל בגמ' קידושין (דף ט' ע"ב) כביאה מג"ל א"ר יוחנן דאמר קרא בעולת בעל מלמד שנעשה לה בעל ע"י בעילה וכו', ופריך כעורה זו ששנה רבי ובעלה מלמד שנקנית כביאה, אי מהתם הו"א עד דמקדש והדר בעיל. ובחי' הרשב"א שם ביאר שיטת רבי דיליף מובעלה ולא חייש להא דלמא עד דמקדש והדר בעיל, משום דס"ל כר'

יצה"ר יש ביניכם, וכו'.

ויל"ב מאי קסברי מלה"ש וכי לא ידעו שרוב מצוות התורה א"א לקיימן רק בעוה"ז בבעלי גוף חומרי, והיאך עלה על דעתם לקבל התורה, וצ"ל דסברו דאע"פ דלא שייך בהם לקיים המצוות הקשורים בענינים גשמיים, מ"מ הרי יכולים לקיים המצוות שהם רוחניים וראוי להם לקבל אותם חלקי התורה דשייך קיומם גם בשמים ממעל, כגון מצות אהבת ה' ויראת ה' ותלמוד תורה וכו'.

ויל"ע עפימ"ד בסנהדרין (דף קי"א ע"א) דרשו עה"פ (ישעיה ה, לד) לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק, אמר ריש לקיש למי שמשירי אפי' חוק אחד (פרש"י, למי שמשירי אפי' חוק אחד מלשומרו נידון בגיהנום), אמר ר' יוחנן לא ניחא למרייהו דלימא הכי, אלא למי שלא למד אפילו חוק אחד, עי"ש, דמלה"ש סברו כר' יוחנן דכל מצוה ומצוה חשובה בפני עצמה וכדמוכח ממה שמקבלים עליה שכו, לכך רצו לקבל אותן מצוות דשייכו בהו, אבל משה רבינו השיבם כדעת ר"ל דצריך לקיים כל התורה כולה, וכיון שאינם שייכים בכמה וכמה מצוות אינם יכולים לקבל את התורה, עי"ש. [ויש להמתיק עוד הדברים, עפי"מ שכתבו המפ" דטענת מלאכי השרת תנה הודך על השמים היה מדין בר מצרא, שהן קודמים לתורה אשר גנוזה בשמים ממעל, והן קרובים לזכות בהו מדין בר מצרא, וע"ז השיב משרע"ה דקי"ל (ב"מ דף ק"ח ע"א) דהיכא דאיכא פסידא למוכר ליכא דין בר מצרא, וכיון שא"א לכם לקיים את כל מצות התורה, הו"ל כמו איכא פסידא למוכר, ואין לכם זכות ליטלה].

ובמק"א אמר אאדמו"ר זצלה"ה דפלוגתת ר"י ור"ל אם הוי זכות גם כשמקיים מקצת מצות, תליא בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן אם בעינן קרא לחלק ובלא"ה שניהם כאחד במשמע, או דכל אחד וא' בפנ"ע משמע, דאי שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק צריך לקיים כל המצוות כולם, אבל אי לא בעינן קרא לחלק דכל אחד ואחד בפנ"ע משמע הו"ל זכות גם בקיים מקצת מצוות, (עיין יצי"פ פר' בחקותי).

ומה נחמד לבאר בזה מה שהקדימו בני"י לומר נעשה לנשמע, שכבר שאל הצדוקי ואמר עמא

פזיזא וכו' (שבת דף פ"ח ע"א), וי"ל דאם היו אומרים נשמע ונעשה היה מתפרש שישמע כל או"א כפי כוחו ואפשרותו, ולפי מה שיהא בידו יקיים ויעשה, אולם אם היו מקבלים התורה באופן כזה, היה מתעורר טענת מלאכי השרת שבאופן זה גם הם יכולים לקבל התורה ולקיימה ככל שאפשר בידם לעשותה, על כן התחכמו בני"י והקדימו לומר 'כל' אשר דבר ה' נעשה, כלומר, שיקיימו את כל התורה כולה בלי שיוור כלל, ובגין כך ונשמע נזכה אנחנו לקבל התורה, לאפוקי ממלאכי עליון שאינם בכלל 'כל' אשר דבר ה' נעשה, שוב אינם בנשמע ולא ניתנה להם התורה.

נודע מש"כ המפ" דמה שיצאו ממצרים קודם שנשלם גזירת כי גר יהיו זרעך וגו' ארבע מאות שנה, משום דחשבון השנים התחיל מלידת יצחק דמשעה שנולד היה ראוי ליקרא כי גר יהיה זרעך (עי' רש"י בראשית טו, יג), והוא ממדרש שוח"ט (תהילים י"ח) א"ר שמואל לפי שהיה הקב"ה מפתה את משה כל שבעת ימי הסנה שילך בשליחותו וכו', אמר להקב"ה רבון העולם כבר חשבתי מה שאמרת לאברהם אבינו בין הבתרים ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, ועדיין לא נשלמו ולא עשו שם אלא מאתים ועשר, א"ל הקב"ה לא כמו שאתה מחשב לעצמך, שמיום שנולד יצחק הקדמתי להם הקץ ודלגתי אותו וכו' וכבר נשלם עי"ש, אלא דדב"ז ניחא רק אם אר"י עדיין לא היתה מוחזקת לאבותינו, דאז שפיר קרינן ביה באותו זמן כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, אבל אם אר"י כבר היתה מוחזקת לאבותינו, ליכא למימר שמאותו שעה התחיל גזירת הגלות, דהרי היו בארצם שלהם וכמ"ש המפ"ו.

ובמדרש (ב"ר פמ"א י') עה"פ קום התהלך בארץ תני הלך בשדה בין לארכה בין לרחבה קנה עד מקום שהלך כדברי רבי אליעזר, שהיה ר"א אומר הילוך קנה, וחכ"א לא קנה עד שיהלך לארכה ולרחבה, א"ר יעקב בן זבדי טעמיה דר"א קום התהלך בארץ וגו', (וכ"ה בב"ב דף ק' ע"א) וכתב ביפ"ת דפליגי בכך אם בעינן קרא לחלק, דאי צריך קרא לחלק א"כ כיון דא"ל השי"ת קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה בעינן שניהם דייקא ולא מהני כשהלך לארכה לחוד, אבל אי כ"א בפני

בפני בני כדאי במדרש (שמו"ר פכ"א, ס"ו), והרי מראשית כזאת הותנה עמו על כך כאמז"ל (ב"ר פ"ה, ה), אלא דהים טען דהתנאי היה רק כי כאשר יהיו ד' מאות שנה בשיעבוד יבקע להם, ועתה עדיין לא השלימו שנות הגלות שנגזר עליהם. אלא דנודע מש"כ המפו' דמה שיצאו ממצרים בטרם שנשלם גזירת הגלות, היה משום דשאר הגלויות משלימים את מה שהחסירו במצרים, ועיין מדרש שוח"ט (פרק ו') ר' חנינא אמר, משל למלך שכעס על בנו, היתה לפניו אבן גדולה ונשבע המלך שהוא זורקה בו. אמר המלך, אם אני זורקה בו עוד אין לו חיים, מה עשה המלך, כתתה ועשאה צרורות קטנות והיה זורקה בו אחת אחת, נמצא לא הזיק את בנו ולא ביטל את גזירתו.

והנה י"ל בטעם הדבר שמתחילה נשתהה יתרו לבוא ולהתגייר, אף כי ידע שחביבין גרים לפני המקום שלא גלו ישראל אלא כדי שיתווספו עליהן גרים (פסחים דף ע"ז ע"ב), מ"מ כיון שידע שלא יקבל חלק באר"י דגרים אין להם חלק בארץ ישראל, א"כ למה לו ללכת מארצו וממקומו אשר שם נחלתו, להיות בארץ לא לו, כי גם אם ירכוש אחוזת נחלה בכסף מלא, מ"מ לא תהא קרויה ארצו, שהרי גר אינו יכול להביא ביכורים (ביכורים פ"א מ"ד) ואינו יכול לומר בברכהמ"ז אשר הנחלת לאבותינו (עי' ב"ב דף כ"א ע"ב בתוד"ה למעוטי).

ואמנם בישמח משה (בפרשתן ד"ה אתם ראיתם) ביאר בתו"ד מש"כ הרמב"ם (פ"ד מהל' ביכורים ה"ב וה"ג) וז"ל, ואלו מביאין ולא קוראין האשה והטומטום והאנדגורינום לפי שהן ספק אשה ואין יכולים לומר אשר נתתה לי ה', וכן האפטרופוס והעבד והשליח אינן קוראין לפי שאינן יכולים לומר אשר נתתה לי ה', אבל הגר מביא וקורא לפי שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתך, הרי הוא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי השכינה, ולאברהם היתה השבועה תחילה שירשו בניו את הארץ, וכן כהנים ולוים מביאין וקוראין מפני שיש להן ערי מגרש עכ"ל, והגו"כ שם תמהו האיך פסק הרמב"ם דגר מביא וקורא נגד המשנה בביכורים דמנו את הגר בין הנך שמביאין ואינם קורין משום שאינו יכול לומר אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו עי"ש, ובכס"מ שם הראה מקורו של הרמב"ם,

עצמו שפיר מהני בהלך לארכה או לרחבה לחוד. וכתב עוד שם דאברהם לא מצינו בו שהלך רק לארכה ולא לרחבה עי"ש, ועפי"ז כתב בשמע יעקב למהר"י אלגאזי, (פר' בא דף רס"ט, וכ"ה בכס"ג סו"פ חיי, ובלקט יוסף ערך אברהם אות א', וכיושב אהלים פר' וירא דף מ"ה ע"א, ובפר' בשלח דף ק"ג ע"ב) דהא אם אר"י מוחזקת לנו מאבותינו תליא בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן וריו"נ, דאי שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק ולא הוי חזקה עד שילך לארכה ולרחבה, א"כ כיון שלא הלך אברהם רק לארכה לא קנה את הארץ, אבל אם כאו"א בפנ"ע משמע ולא צריך קרא לחלק א"כ גם בהלך לארכה לחוד הוי חזקה ושפיר קנה אברהם את הארץ.

מעתה יומתק דכאשר פתח הכתוב בפרשת מתן תורה, רמזה התורה הטעם דניתנה התורה לבני"י ולא למלאכי השרת שטענו תנה הודך על השמים, לכך התחיל לומר בחודש השלישי לצאת בני"י מארץ מצרים, רצ"ל דמוכח ממה שיצאו ממצרים דשנות הגלות נימנו כבר מלידת יצחק כי כבר היו בארץ לא להם, דאר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו, משום דאברהם אבינו לא הלך אלא לארכה בלבד ולחלק צריך קרא. ומעתה דלחלק צריך קרא א"כ צריך לקיים כל המצוות כולם, לכן לא היו מלה"ש ראויים לקבל את התורה.

נמצא דמוכח מהאי קרא דלחלק צריך קרא ובלא"ה שניהם כאחד במשמע, וכיון דצריך קרא לחלק א"כ מערבין לקרנות וילפינן מדם הפר והשעיר דעולין אין מבטלין זא"ז, והא דכתיב קודש הם הוא ללמד דבהוייתן יהא ולא מהני לה פדיון, משום דבכל התורה נקטינן דמילתא דאמ"ר לא תעביד אי עביד מהני, ולפי"ז שינוי קונה והיינו טעמא דאומן קונה בשבח כלי, וממילא דקנה את כל הכלי, ומינה דע"י עסק התורה זוכים להיות מושלים על העולם ולשנות סדרי הטבע, מעתה י"ל דסומכין על הגם ומותר להתרפאות בדברי תורה, נמצא דאין צורך לחלל את השבת כדי להתרפאות כי אפשר להרפא ע"י עמל התורה, לזה נתעורר לשאול החושש בפיו מהו שיהא מותר לרפאותו בשבת, ודו"ק.

*

והנה כתבו המפו' דמה דהים סירב לקרוע עצמו

שהוא ע"פ הירושלמי (שם ה"ד) דאמרינן התם תני בשם רבי יהודה הגר עצמו מביא וקורא מה טעם כי אב המון גוים נתתיך וכו' ר' יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יהודה, עי"ש.

ובמל"מ שם בתו"ד, תמה על הרמב"ם דמה בכך שהגר יכול לומר לאבותינו הרי סו"ם לא נטל חלק בארץ דאפי' האשה וטו"א אינן קורין מהי"ט, וכתב שם היש"מ שהמדקדק בלשונו הזהב של הרמב"ם יראה שיישב הדברים, שהרי כתב שם הרמב"ם ולאברהם היתה השבועה תחילה שירשו בניו את הארץ, ולכאו' מה בעי הרמב"ם בזה, ולהאמור מבואר היטב דכוונת הרמב"ם דכיון שהגרים מתייחסים אחר אברהם א"כ כדין אומרים אשר נתת לאבותינו וכמ"ש בתחילת דבריו, ומשום שהשבועה היתה לאברהם שירשו בניו את הארץ לכך ראוי גם לגרים ליטול חלק בארץ שהרי גם הם בניו המתיחסים אחריו, ושפיר יכולים לומר האדמה אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו לעתיד, יעו"ש שהביא כיוצ"ב מהכפות תמרים בסוכה (דף ל"ה ע"א), יעו"ש בדבריו. והיש"מ כיוון לדברי המאירי שכבר כתב יסוד סברא זו, במס' ברכות (דף כ' ע"ב) לענין אמירת הגר לאבותינו וז"ל, ואומר אני שמאחר שהתרגו הרצועה להיותו מתייחס לאברהם אף הוא נעשה כאחד מן הבנים הגמורים, עכ"ל.

ויתכן לבאר בפלוגתת משנה דידן דגר מביא ואינו קורא משום שאינו יכול לומר אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו, ושיטת רבי יהודה בירושלמי דגר עצמו מביא וקורא משום שנא' כי אב המון גוים נתתיך, דתליא בכך דרבי יהודה ס"ל דאברהם עצמו זכה במתנת הארץ, לכן מכיון דלאברהם

היתה השבועה תחילה שירשו בניו את הארץ כנ"ל מהרמב"ם, לכך גם גרים בכלל שהרי אברהם היה אב המון גוים, אמנם שיטת תלמוד דידן דאברהם לא זכה בארץ לכך לא שייך לומר שהגרים אשר מתייחסים אליו יאמרו שהנחלת לאבותינו, שהרי הוא עצמו לא נחלה, ודו"ק.

ובזה א"ש דברי רש"י וישמע יתרו מה שמועה שמע ובא וכו', כי מתחילה היה תוהה לבוא כי סבר שלא יהא לו חלק בארץ דגם כאשר ירכוש בכסף מלא נחלה בארץ לא יהא נקרא על שמו כאזרח הארץ, שהרי גר אינו יכול לקרוא ביכורים ולברך ברכהמ"ז דלא מצי לומר שהנחלת לאבותינו, דאע"פ שהגרים מתייחסים לאברהם, מ"מ אברהם עצמו לא זכה בארץ, והוכיח כן מקריעת ים סוף דבעל כרחו הוצרך הים לקיים תנאו כי כבר השלימו גזירת הגלות משום דהחשבון התחיל מלידת יצחק, ועכצ"ל דכבר היו בארץ לא להם כי א"א לא זכה בארץ. אך כאשר ראה מלחמת עמלק, דכתיב ביה ויחלוש יהושע את עמלק לפי חרב, שלא נצחן להעבירן מן העולם כל עיקר, אלא רק החלישן, כי עדיין לא הגיע עת דודים לבער הרע מן הארץ, וכאמז"ל דאין שמו וכסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ומכאן שעתידין בני' לגלות עוד בגולה אחר גולה, מעתה י"ל דמה שיצאו קודם הזמן משום דישלימו חובת הגלות בשאר הגליות, ואינו מחמת דחשבון הגלות היתה מלידת יצחק כי באמת לא היו בגלות כלל דא"א כבר זכה בארץ, מעתה גם הגר יכול לומר אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו, וא"כ יוכל להיות לו נחלה בארץ, לכן כעת נודרו ובא, ודו"ק.

תוכן התורה שנשא כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. והמפוי ביארו בלשון רש"י שאמר 'מה שמועה שמע ובא', רצ"ל שאם לעבוד את השי"ת הרי היה בידו לעובדו במקומו במדין, ולעצמו לא היה צריך לבוא, כי הלא בעת שברח משה מפני פרעה ובא למדין מצינו שכבר פירש יתרו מעבודה זרה, וכדאיתא במדרש (שמו"ר א, לב) ובתרגום יונתן שלכך גרשו הרועים את בנותיו

בתוה"ק בפרשתן (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. וראוי לבאר מה שאמר את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל, דנראה כיתור לשון, דהיל"ל 'את אשר עשה' וכיוצ"ב. וברש"י וישמע יתרו, מה שמועה שמע ובא,

וכמו שאמר (בראשית כד, ג) ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ, שבתחילה היה רק אלוקי השמים והרגלתיו בפיו הבריות, ופרסם אלקותו בעולם, ובוודאי שעבודתו בקודש היתה גם לזרעו אחריו עד סוף כל הדורות לקרבם אל השי"ת.

וזה עתה הבאנו בזה מדברי רביה"ק הרר"א זי"ע (פר' חיי שרה) על פסוק זה 'וה' ברך את אברהם בכל', דהנה זה לעומת זה עשה אלוקים (קהלת ז, יד), ויש בהקליפה הנקרא כלב (עי' זוה"ק פר' משפטים, דף קכ"א ע"ב ובהגהת מהרח"ו שם), ויש נקרא בהמה (עי' קהלת יעקב ערך בהמה דקה, ושם ערך בהמה גסה בשם מגלה עמוקות) שהוא ג"כ גימ' כלב (עי' תוס' ב"ב דף ח' ע"א ד"ה פרנסני), ועי' השם הקדוש הנקרא 'בכל' (ראה שער הפסוקים תהלים קג) נשברים הקליפות הנ"ל. ונמצא אחר שתיקן אברהם אבינו ע"ה שהסיר המסך המבדיל היה בקל לאחרים לבא לעבודת הבורא, וזהו חשקו ותשוקתו של הצדיק שכולם ילכו בדרך ה', אתוד"ק יעו"ש מה שפי' בזה לדרכו.

וביארנו בזה, דהנה ידוע דטבע הכלב הוא שרוצה וצורך רק לעצמו בלא להתחשב באחרים, ומצאתי ראיה לדבר מלשון הגמ' בנדרים (דף כ"ד ע"א) גבי מי שאמר קונם שאיני נהנה לך אם אי אתה נותן לבנך כור של חיטים וכו', דהוי נדר לכו"ע, משום שאומר לו לאו כלבא אנא דמיתהנית מנך ולא מיתהנית מנאי, הרי דזה הוא טבע הכלב ליטול מאחרים לעצמו ולא שת לבו לתת גם לאחרים. ונמצא שבכדי להתגבר על קליפת כלב, הוא שצריך להפוך מכל"ב לבכ"ל, רצ"ל לחשוב על הכל וליתן לבו לצורכי אחרים מה שחסר לפלוני, ומה אלמוני זקוק לו וכו', ובכך להגדיל כח החסד והרחמים בביטול והכנעת קליפת הכלב.

ועפי"ז יבואר דברי רש"י עה"פ (שמות יז, ח) ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, סמך פרשה זו למקרא זה לומר תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים אלי ותדעון היכן אני, משל לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך, היה אותו הבן רואה חפץ ואומר אבא מול חפץ זה ותן לי, והוא נותן לו, וכן שניה וכן שלישית, פגעו באדם אחד אמר לו אותו הבן ראית את אבא, אמר לו אביו אינך יודע היכן אני השליכו מעליו, ובא הכלב ונשכו, ע"כ. ולכאן הרי בן ששואל

ולא הניחו אותן להשקות את הצאן יען כי היה יתרו בנידוי אצלם, יעו"ש, וממילא על זה תמה רש"י מה שמועה שמע ובא הנה, למדבר להיות עם ישראל, אחר שכבר פירש מעבודה זרה בהיותו במדין, והיה יכול לעבוד את השי"ת בתורה ובמצות על מקומו, אתו"ד. ואמנם לפי"ז ראוי לבאר פשר התשובה 'קריעת ים סוף ומלחמת עמלק' דמה גרם לו אלו השני דברים שיבוא אל משה המדברה.

והנראה בזה עפ"י מה שביאר רביה"ק מסיגעט זי"ע בייטב פנים (לפרשת זכור אות ב'. שירת דודי, אות יד) מאמר הכתוב (דברים כג, ו) ולא אבה ה' אלוקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלוקיך לך את הקללה לברכה, ותו"ד דבחי' כ"ל הוא התקשרות אל הכלל כולו, דהיינו להתחבר לכללות בני' להיטיב ולדרוש טובת כל אחד מישראל, וזה להיפך מבחי' ל"ך שהוא סימן הטומאה הרומז על מי שאינו דואג אלא לעצמו בלבד, אני ואפסי עוד, וזש"ה וה' ברך את אברהם בכ"ל (בראשית כד, א) שהפך צירוף של אותיות 'לך' לאותיות 'כל' שהוא בחי' הקדושה. ולכן נאמר (דברים כה, יז) זכור את אשר עשה ל"ך דייקא עמלק וגו', שכוונת עמלק היה לטמא את בני ישראל ולהורידם לבחי' עלמא דפרודא עי"י שיפריד בין הדבקים שכל אחד יהא לעצמו בלבד ולא יעשה לטובת זולתו, כדי שלא תתגלה כבוד ה' להיות שמו וכסאו שלם, והיה בהניח ה' אלקיך ל"ך, שתעשה מצירוף אותיות "לך" תיבת כ"ל על ידי שתעשה למען טובת הכלל, אז יניח לך מכל אויבך וישבת בטח, עכתוד"ק עיי"ש.

כשכלל ישראל המה באחדות הגמור שוב אין שולט בהם שטן ואין פגע רע, ויש בכוחם להתגבר על היצר הרע והטומאה המבקשים תמיד להפריד בין הדבקים שיהיה כל אחד ואחד מישראל כיחיד בפני עצמו, ביודעם שעל ידי כן תגדל ותתגבר כוחם, שיקבלו חיותם מעצם הפירוד, ויוכלו להחטיא את ישראל ביתר שאת.

כן האריך מרן אאדמו"ר זי"ע באחד משיחות קדשו שזה היה עבודתו של אבי האומה הישראלית אברהם אבינו ע"ה אשר ה' ברך את אברהם בכ"ל כאמור, והוא כל מחשבותיו ומעייניו היו נתונים למען האחרים, וכמו שאמרו חז"ל (ראה ב"ר נט, יא) שביקש לפרסם שם שמים בעולם, שידעו כי הוא היוצר והבורא שמים וארץ, ואין אלו"ה מבלעדו,

אם על טובת עצמו, להפריד בין הדבקים ולהרבות בפירוד ומחלוקת, היפוך בחי' הצדיקים שהם בבחי' 'כ"ל' שהוא גם מידת יסוד מידת הקדושה כנודע מספה"ק על הפסוק (דברי הימים-א כט, יא) לך ה' הגדולה והגבורה וגו' דרמוזו כאן כל ז' המידות, וכי כל' רומזו למידת יסוד, וכיון שבאו לידי מצה ומריבה ומחלוקת על כן התגבר כח בחי' כל"ב דייקא לבוא לנשכם, והבן. ועל כן מובא מהאריז"ל (הובא במג"א או"ה, סי' ג"א, ס"ק ז') ליתן צדקה בפסוקי דזמרה בתפילת שחרית בשעה שאומרים 'ואתה מושל בכ"ל', כי ע"י הצדקה והאחדות מעוררים את השם הקדוש הנקרא 'בכל'.

וזהו כוונת הכתוב זכור את אשר עשה לך' עמלק, דאותו עמלק שהוא קליפת כלב כאמור, הוא גורם שהאדם חושב רק מה שצריך לו בלבד, ואינו מתבונן בצרכי הזולת. ואילו כאשר בני ישראל מתכללים וכוללים עצמם יחד זה עם זה, בבחינת 'בכל' המרמוז לכללות ישראל, הרי שעל ידי האחדות מקיימים 'תמחה את זכר עמלק' (דברים כה, יט), שמעקר ומשבר כח הקליפה הטמאה של 'כלב'.

עוד ענין מרמוז בשם הקדוש הנקרא 'בכל', ויורמוז בהקדם מה שכתב בספה"ק אהבת שלום (פר' בראשית) לבאר דברי רש"י עה"פ (בראשית ב, ב) ויכל אלוקים ביום השביעי, מה היה העולם חסר מנוחה, באת שבת באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה. דהנה ידוע שעיקר העצבות שבאה לאדם הכל הוא מצד שחסר לו איזה דבר, וכל החסרונות שיש לאדם הכל הוא מצד שעדיין לא זכה לבחינת כל, ברכת יעקב אבינו ע"ה, על דרך שאמר (בראשית לב, יא) וכי יש לי כל. כי כשאין לאדם בחינת כל אזי נדמה תמיד בעיניו שחסר לו שום דבר, ועדיין אין לו שלימות כל צרכו, ומחמת זה בא לעצבות, וזו היא העדר המנוחה, כי אין האדם יכול לנוח כשחסר לו איזה דבר. אבל אם זוכה האדם לבחינת 'כל' אזי הוא תמיד בבחינת הסתפקות, ואף על פי שחסר לו איזה דבר הן בגוף והן בממוץ, אינו מרגיש החסרון, על ידי שיש בו בחינת 'כל', על דרך הכתוב (דברים ח, ט) לא תחסר כל בה, ואזי שורה עליו שמחה עצומה, וזהו עיקר המנוחה.

ועל כן כל איש המשכיל, כל אחד לפי מדריגתו, צריך לראות לזכות לבחינת כל, בחינת הסתפקות, ויהא שמח בחלקו הן בגשמי והן ברוחני, כי ברכת

את אביו בעודו ביד אביו, מוכרח כי הוא ילד שוטה וחסר דעה, והנכון היה לטפל בו ולרפאותו ולא להשליכו שיוכל הכלב לנשכו.

ויש לפרש דהנה נודע מש"כ בכלי יקר ברמוז הכתוב (שמות יז, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, אל תקרי ברפידים אלא ברפידים, ע"כ, וכן האריך מרן אאדמו"ר זי"ע כמה פעמים (ראה באריכות בשיעור חורש"י פר' תבא תשל"ח, נדפס בגליוני ד"ת גליון אלף תשמ"ג) שכל כוחו של עמלק להתגבר על ישראל היה מחמת שהיה ביניהם פירוד לבבות, ובגין העדר השלום והאחדות בין ישראל בא עמלק להילחם עמהם.

ואיתא במדרש (תנחומא תצא, ט) מהו עמלק וכו', עם שבא ללוק דמן של ישראל 'ככלב', רבי לוי בשם רבי שמעון בר חלפתא אמר משל למה היה עמלק דומה לזבוב שהיה לוהט אחר המכה, כך היה לוהט עמלק אחר ישראל 'ככלב'. והיינו שטומאת עמלק שורשו בקליפת כלב (וראה זוה"ק פר' בשלח, דף מ"ה ע"א; מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קכ"ד; שם, אופן ק"מ). וכן אומרים בפייט (לשבת זכור, ד"ה זכור איש אשר הגויע) 'זכור בוזה על גמילות חסד, גועל אח עש לוקנו חסד, דומה למם מרעהו חסד', וביארו המפרשים שם שכל מהותו של אדם ועמלק הוא שדומה לכלב רע העומד בפתח ביתו של אדם לרחק בני אדם מלהתקרב אל הבית ומונע את בעליו מלעשות חסד עם אנשים, וזהו הכוונה דומה למם, היינו לכלב, כמובא בחז"ל (שבת דף ס"ג ע"א) שביוונת קורין למם כלב.

והוא היה קליפה טמאה בדמיון הכלב אשר כל מהותו הוא פירוד לבבות בבחינת 'לך' שחושב רק על עצמו, והיא ניסתה לגרום לפירוד הלבבות שיהיו בני ישראל מדברים רע זה על זה, כי אילו היו באחדות הרי כלל ישראל כולם כאחד נמצאים בקדושה עליונה, וכשמביטים עליהם בכללות אין בהם שום דופי, והחיסרון מתגלה רק כשהם פרודים (ראה י"ט לב, פר' בלק, ד"ה ויאמר), ורק מכח שנאת חינום ופירוד הלבבות אז נשקעו בטומאתם כ"כ עד שהיה הכח ביד עמלק להילחם בהם.

ולכן כאשר באו בני ישראל לידי מסה ומריבה ככתוב (שמות יז, ז) 'על ריב בני ישראל', מיד השליכו אביו מעליו, ובא הכלב ונשכו, והיינו כי ע"י פירוד הלבבות נתגבר כוח עמלק. כי קליפת כל"ב הוא קליפת עמלק שלא יביט האדם כלל על אחרים כי

יתן לו לאדם רוב הון ביתו ועשירות מופלגת, אחר שלא יחוש כלל כי יש לו די והותר, אלא בכל עת ירגיש חסרון, וככל שירבה לו כסף וזהב ידמה לעצמו כי הוא הולך וחסור רח"ל, ברם על ידי יום השב"ק שהוא בחי' כל בזה זוכה אשר ברכת ה' היא 'תעשיר' היינו להיות בבחינת איזהו עשיר השמח בחלקו, ולא תוסיף עצב עמה, דריבוי ההון לא תביאנו לידי דאגה שמעתה חסר לו יותר, ואדרבה שע"י השבת יבוא לידי סיפוק הנפש להיות שמח בחלקו כנ"ל. וזה היה גם מידתו של אברהם.

ולזה אמרו חז"ל באמרים (שבת דף ק"ח ע"ב) כל המענג את השבת זוכה לנחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיהו נח, יד) אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך, כי כאמור זה היה מדריגת יעקב שאמר 'יש לי כל', שהרגיש בעצמו שאין חסר לו מאומה והיה שמח בחלקו, וזהו 'נחלה בלי מצרים' שלא יהא שום מיצר ודאגה, אלא ישמח בחלקו.

והנה נודע מספה"ק (ראה מגלה עמוקות, בפרשתו, ועוד) דמצרים אותיות 'מיצר' שהוא מלשון מיצר ודאגה, וביקשו מצרים שיהיו עם בני ישראל מצרים ודואגים כל היום מדוכאים ועצבים, ומתוך כך יוכלו להכניעם לגמרי. נמצא כי ע"י ב' אופנים מהפכים מ'לך' ל'כל', ע"י אחדות וע"י שהאדם שמח בחלקו. וכשהוציאנו השי"ת ממצרים הוציאנו מבחי' 'מיצר' שיהיה לנו מדת השמחה ונהיה שמחים בחלקנו בבחי' 'כל', ולכן מדת 'כל' רומז על שני הבחינות היינו לעצמו להיות שמח בחלקו שירגיש שאין חסר לו מאומה, ומאידך בחי' 'כל' רומז גם על לדאוג לאחרים, היפך בחי' 'לך' שמחשב ודואג רק לעצמו, כי באמת לעצמו די במיעוט זעיר מן הזעיר, והעיקר הוא רק לעשות ולדאוג לטובת אחרים.

נקדים עוד מה שפירש רביה"ק הרר"א זי"ע בנועם אלימלך (ריש פר' דברים) הכתוב (דברים א, א) אלה הדברים אשר דבר משה וגו', שהעצה לעם ה' בבואם לעבוד את הבורא שהוא על ידי שיכללו עצמם עם כללות ישראל, כי יש עולם הנקרא כל ישראל, והעולם ההוא שלם בלי שום פגם, כי הכללות ישראל הם הצדיקים כמו שנאמר (ישעיהו ס, כא) ועמך כולם צדיקים, ואם כן אף שהפרטים חוטאים לפעמים אבל הכללות הם תמיד קיימים בקדושתם ואין שטן ואין פגע רע בהם חלילה ותמיד צורתם חקוקה למעלה, עי"ש בדב"ה"ק.

כל יכולה להיות בכל המדריגות, ואף כי גבוה מעל גבוה יש, על כל פנים באותה מדריגה שהוא עומד שם עכשיו יכול להיות בתוכה בחינת כל, בחינת הסתפקות, על דרך מאמר חכמינו ז"ל (אבות ד א) השמח בחלקו. [והיינו דאף שצריך שיהיה לו לאדם שאיפה להתעלות מעלות רמות גבוה מעל גבוה, עכ"ז אין זה מונע מענין השמחה להיות שמח בחלקו ממה שכבר השיג וקנה לעצמו דרך בעבודת השי"ת, וכיון שאין האדם מכיר בכך ובא לידי עצבות הריהו חסר בענין 'המנוחה'].

וזהו פירוש זמר הנעים (לליל שבת) מנוחה ושמחה אור ליהודים, פירוש המנוחה והשמחה ליהודים צריכה להיות על דרך משל כמו אור הנר, כי נר כשהוא דולק נמשך אור הלהב למעלה ומכל מקום מאיר למטה, כמו כן האדם מחויב להיות משתוקק לדרגה הגבוהה ממנו, ואף על פי כן צריך לראות שתשרה עליו ברכת כל, בחינת הסתפקות, ולשמח בחלקו.

והנה בשבת קודש שורה ברכת 'כל', על דרך הזוהר הקדוש (ה"ב דף פ"ח ע"ב) שבת, שמא דקוב"ה, שמא דאיהו שלים מכל סטרוי. ולא תחסר כל בה, כי שבת היא בחינת ארץ ישראל, דכתיב בה לא תחסר כל בה וכו', כי בשבת קודש נכללו בחינת יסוד ומלכות, על דרך שבת שלום (עי' זוה"ק ח"ג, דף קע"ו ע"ב) ושבת מלכתא (בבא קמא דף ל"ב ע"ב), ושניהם נקראים כל (תקו"ז דף ב' ע"ב; זוה"ק ח"ב, דף ל"ז ע"א) וכו', נמצא שבשבת קודש שורה ברכת כל, וזו היא עיקר המנוחה והשמחה. אבל בששת ימי המעשה אין שורה ברכת כל, וזו היא העדר המנוחה. וזהו, מה היה העולם חסר מנוחה, ותיבת 'חסר' קאי למעלה ולמטה, והוי כאילו נכתב 'מה היה העולם חסר, חסר מנוחה', ופירושו של 'מה היה העולם חסר' הוא, מפני מה היה העולם מרגיש החסרון בעצמותו, הלא הכל נברא בששת ימי המעשה. ומפרש אחר כך 'חסר מנוחה', פירוש מחמת שהיה עדיין העדר וחסרון בחינת כל, שזו היא העדר וחסרון המנוחה. 'באת שבת' ששורה בה ברכת כל, 'באת מנוחה' ושמחה, עכ"ה"ק.

ויומתק בזה מה שדרשו חז"ל עה"פ (משלי י, כב) ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא תוסיף עצב עמה, ובילקוט (בראשית, רמז טז) עה"פ ויברך אלקים את יום השביעי, ברכת ה' היא תעשיר זה יום השבת. והיינו כי בלא ברכת השבת שהוא בחי' 'כל' כאמור, מה

לתורה לעליית שישי ועשרת הדברות, והיה לו אז התפשטות הגשמיות ממש כמו שהיה לבני ישראל במעמד הר סיני, והוסיף רביה"ק משינאווא זי"ע ואמר לפי דרך הטבע לא הייתי יכול להחזיק מעמד אלא שלמולי לא אמר אז אבי את העברי כדבעי ועי"ז נשארתי בחיים עכד"ק (וגם ענין זה הוא עמוק). וזה למעלה מהשגתינו כוונת דבה"ק, אבל עכ"פ רואים גודל מעלת שבת זו אפי' יותר מחג השבועות.

ולהנ"ל יובן, דכיון שקוראים בענין ביאת יתרו המדבר, שהבין שהעיקר הוא להתאחד עם כלל ישראל, וזהו ההכנה למתן תורה, וכדרשת חז"ל (מכילתא, פר' בחודש השלישי, פ"א) בפסוק (שמות יט, ב) ויחן שם ישראל נגד ההר כאיש אחד בלב אחד, והיינו שההכנה למתן תורה הוא דייקא להתאחד עם כלל ישראל, ולא לראות רק טובת עצמו, ואדרבה לעצמו שיהיה האדם שמח בחלקו, ורק על ידי כן יזכו לחלקם בתורה. ולזה כשלמדים פרשה זו ולומדים מדה זו שלא לכוון רק טובת עצמו, או אז זוכים לקבל התורה ביתר שאת, ולזה בשבת זו יכולים לקבל כל ההשפעות טובות ממתן תורה ובבחי' מסויימת אפי' יותר מבחג השבועות עצמו.

וכיון שאותו קול שופר הוא קול נצחי לעד, הרי שכמו כן כל ההשפעות שירדו אז במתן תורה יורדים גם כיום, כי אצל השי"ת אין שום השתנות ואתה הוא כשהיית והוא למעלה מן הזמן, וכשם שאז במתן תורה נתרפאו כל המומין, ורפואה כולל בתוכו הן רפואת הגוף והן רפואת הנפש, ואף פרנסה הוא בכלל רפואה כנודע (ראה שפע חיים רעוא דרעוין ח"א, פר' תולדות, מאמר ב, אות ב; וראה אמרי נועם, לפסח, ד"ה א"י הא לחמא עניא), וכן נפקדו אז הכל בבני וכמו שאמרו חז"ל (ראה שבת דף פ"ט ע"ב וברש"י ד"ה שפרו) שובו לכם לאהליכם (דברים ה, כז) שנפקדו כולם בזכרים, ועוד כל מיני השפעות טובות שהכל נכלל בזה, כן יתן השי"ת גם בזמן הזה לכל אחד ואחד שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות וישרה תמיד מנוחה ושמחה בכל בתי בני ישראל ונוכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ומעתה יובן היטב דברי רש"י בריש פרשתן מה שמועה שמע ובא וכנ"ל דלאיזה צורך הטריח יתרו עצמו לבוא אל בני ישראל המדבר, ולא עבד את השי"ת לבדו במדון, וע"ז אמר קריעת ים סוף היינו שיצאו בני ישראל ממצרים וזכו לבחי' 'כל' להיות שמחים בחלקם ולעצמם ידעו כי אינם חסרים מאומה וישמחו בחלקם, ומאידך גיסא ומלחמת עמלק, אשר ביקשו לבטל מישראל בחי' 'כל' - בחי' הקדושה, על ידי שביקשו להפריד בין הדבקים ולהרבות בהם פירוד ומחלוקת, אלא אדרבה ביטלו כח עמלק שכל אחד ידאג לכל הכלל כולו, ומתוך כך הבין שבהכרח הוא שיבוא להתחבר יחדיו אל בני ישראל המדבר, ואי אפשר לחיות לעצמו אלא ההכרח הוא להתחבר עם הכלל כי רק על ידי כן יזכה לבחי' ומדריגת 'כל' ויזכה להתקרב להשי"ת.

וע"ז רמז הכתוב ואמר וישמע יתרו את כל אשר עשה אלוקים למה ולישראל עמו, היינו מה שזכו בני ישראל לבחי' 'כל' הוא בחי' הקדושה, ואשר המה באחדות הגמור ושמחים בחלקם תמיד, ומתוך כך הבין כי אל לו להשאר על מקומו, כי אם אדרבה לבוא אל משה ולישראל המדבר להסתופף עמהם בצל השכינה.

*

והנה מקובל מצדיקים (ראה מאור ושמשי, פר' אמור, ד"ה ונראה בכל; היכל הברכה, פר' ואתחנן, ה, יח ד"ה לא יסף) שבכל דור אפשר לשמוע את הקולות והלפידים של מתן תורה, כמו שנא' (דברים ה, יט) קול גדול ולא יסף, ודרשו חז"ל (סוטה דף י' ע"ב) ולא פסק. והלום ראיתי עובדא מרביה"ק משינאווא זי"ע שאמר שאצל אביו הק' מרנא הדברי חיים זי"ע בעוד שבחג השבועות העיקר היה עמוד התורה, הרי שבפרשת יתרו ראו אצלו השגות גדולים בעיקר בעמוד העבודה.

וכאשר נודע גם מה שסיפר מרן אאדמו"ר זי"ע (ראה שפע חיים רעד"ר, ח"ג, פרשתן, מאמר יא, אות א, ועוד) מה ששמע מאביו זקה"ק מרודניק זי"ע ששמע מהרה"ק משינאווא זי"ע שהיה פעם בפרשת יתרו אצל אביו רביה"ק מצאנו זי"ע ואביו קרא לו לעלות

יום שב"ק

פסוקד"ז התפלל לפני העמוד - הרב מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנהל ת"ת דרכי אבות פעיה"ק, שחרית

- הנגיד הרה"ח ר' יחיאל מיכל ראזנבערג הי"ו ממונטריאול. אחר תפילת שחרית אמרו כל הקהל יחדיו בצוותא עקב המצב השורר בארה"ק את יום

השבת בספר תהלים.

בעליות התכבדו, כהן - החתן יצחק אייזיק לוינשטיין נ"י, לוי - הבחור הבר מצוה מאיר נפתלי צבי נ"י בן הר"ר דוד לוי מפעיה"ק (ב"ר משולם פייש אליעזר מפעיה"ק, וחהג"ר יצחק אייזיק ייגר מפעיה"ק), שלישי - הגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בשכונת התמר בביתר עילית, רביעי - החתן מורנו נפתלי שלמה שבתאי משי זהב נ"י, חמישי - הנגיד הרה"ח ר' יחיאל מיכל ראזנבערג ממונטריאול, שישי - עשרת הדברות - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבנות להר"ר יקותיאל יהודה דייטש מפעיה"ק (ב"ר שלמה דוד מפעיה"ק, וח"ר אלימלך לוי

מפעיה"ק), ולהר"ר יקותיאל יהודה גלנץ מפעיה"ק (ב"ר משה יעקב מפעיה"ק, וח"ר אברהם מרדכי שכטר מפעיה"ק)], שביעי - הנגיד הרה"ח ר' שמואל ראזנבערג ממונטריאול, אחרון - הבחור הבר מצוה חיים נ"י בן הרב שמחה בונם כהן מפעיה"ק (ב"ר פנחס מפעיה"ק, וח"ר שלום אליעזר שר מפעיה"ק), מפטיר - הרה"ג ר' זאב אליהו גוטליב שליט"א ר"מ בישיבה"ק, הגבה - הרה"ח ר' מאיר דוד שכטר מנהל ק"ק קרית צאנז, גלילה - הרה"ח ר' משה יעקב גלנץ מפעיה"ק. וברכו החודש 'אדר הראשון'.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' אריה יהודה בלומנטל מנה"ר בישיבה"ק.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

קבלוהו, אתו"ד.

ויש לפרש עד"ז גם אמרו דשמע קריעת ים סוף, עפימ"ש בישמח משה (בשלה, ד"ה עוד יש לפרש מה שאמרו) לבאר מ"ד במדרש (עי' מכילתא, פרשת בשלה, פ"ג; ילקוט שמעוני, יד, רמז רלג) אמר הקב"ה למשה הים סוער וכו', באותה שעה אמרו ישראל ה' ימלוך לעולם ועד, ותו"ד עפי"ד המד' (תנחומא, פר' אחרי, יב) אמר הקב"ה בעולם הזה הייתם נושעים על ידי בני אדם, במצרים על ידי משה ואהרן, בימי סיסרא על ידי ברק ודבורה וכו', ועל ידי שהיו בשר ודם הייתם חוזרין ומשתעבדין, אבל לעתיד לבא אני בעצמי גואל אתכם, ושוב אין אתם משתעבדין, שנאמר (ישעיה מה, ז) ישראל נושע בה' תשועת עולמים. והיינו כי מעשיו יתברך בעצמו ראוי להיות נצחי כמוהו, כי הוא אמר ויהי הוא ציוה ויעמוד (תהלים לג, ט), ופעולה שאינה נצחי הוא פחיתות ח"ו לו ית' אם יהיה על ידי עצמו, לכך צריך להיות על ידי שליח.

והנה אמרו במדרש (ילקוט שמות, רמז רנג) דאילו גאולת מצרים היה נצחי וגאולה שלימה היו אומרים ה' מלך עולם ועד בלשון הווה, אבל כיון שעדיין לא היה גאולה נצחית אמרו ה' ימלוך בלשון עתיד. והשתא מבואר הא דאמרו חז"ל באותה שעה שראו בני כי קריעת י"ם נעשה על ידי מרע"ה שהוא שליח, הבינו כי אין גאולת מצרים ישועה נצחית ועדיין עתידין הם להשתעבד לכך אמרו ה' ימלוך לעולם ועד, והבן, אתוד"ק.

וזהו מ"ד בילקוט (שמות טו, רמז רמב) עשר שירות הם וכו' ואחד לעתיד לבוא, שנאמר (תהלים קמט, א)

בתוה"ק בפרשתן (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. וברש"י מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (והוא מגמ' זכחים דף קמ"ז ע"א). וכבר האריכו המפרשים לבאר בזה, הלא הכתוב מפרש דבריו היטב, כי שמע את כל אשר עשה ה' למצרים וכי הוציא את ישראל ממצרים.

ובספה"ק ביארו (יושב אוהלים, אמרי שפר ועוד), עפי"מ דהקשו המפוי' דהיאך קבלו את יתרו כשבא להתגייר, הלוא קיימא לן (יבמות דף כ"ד ע"ב) דאין מקבלין גרים לא לימות המשיח ולא בימי דוד ושלמה שלא יאמרו משום שלחן מלכים גייר וילפינן לה מקרא שנא' (ישעיהו נד, טו) הן גור יגור אפס מאותי מי גר אתך עליך יפול, ומעתה במדבר שהיו בני ישראל בתפארתם שירד להם מן וכן מי באר וענני כבוד היאך גיירו ליתרו.

וז"ש רש"י מה שמועה שמע ובא, הרי אין מקבלין גרים כשישראל אינם בצער, ועל זה תירץ 'קריעת ים סוף', היינו מעלת וגדולת ישראל, אבל בנוסף לזה 'ומלחמת עמלק', שנלחם עמם וכתוב אשר קרך בדרך, ופרש"י לשון קור וחום צננך והפשירך מרתיחתך שהיו העובדי כוכבים יראים להלחם בכם ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה אע"פ שנכוה הקרה אותה בפני אחרים ע"כ, הרי שאין גדולת בני כמו בימי דוד ושלמה וימות המשיח, לכך

וכתב דזהו סוד הכתוב (שופטים ה, כח) בעד החלון נשקפה, שלא יאבד סיסרא בשביל שלשלת יוחסין שהיתה גנוזה בו עד שנתעברה ממנו יעל בביאה שלישיית משבע ביאות של סיסרא וכו' (וראה במדבר קדמות להחיד"א מערכת י, אות נב; וראה עוד באריכות בבן יהודע, סנהדרין דף צ"ו ע"ב).

עכ"פ נמצא כי רבי עקיבא היה מזרע יעל שהיתה מזרע יתרו. ובפרי צדיק (בפרשתן, אות א, ד"ה ואיתא מהאר"י) האריך בענין זה וכתב דעל כן נתחדש על ידי יתרו גם כן פרשת מינוי הדיינים, ונקרא על שם זה יתרו שייתר פרשת ואתה תחזה (שמו"ר כו, ח), שמתורה שבעל פה בא חילוק המדריוגות, וכן נקרא כל הפרשה של מתן תורה יתרו שממנו יצא רבי עקיבא שהיה שורש תורה שבעל פה, עיי"ש.

עוד איתא בספרי אמת (ראה רעיא מהימנא, פר' תצא, דף רע"ו ע"ב, ועוד) שקודם שיבוא משיח בן דוד יצטרך לבוא משיח בן יוסף, והאר"י ז"ל (פרע"ח שער העמידה פי"ט; וראה שער הכוונות, דרושי העמידה, דרוש ו') כתב שיש לכוון בתפילת 'וכסא דוד עבדך' על משיח בן יוסף, שלא ייהרג במלחמה על ידי ארמילוס הרשע. וכן רמוז הענין בגמ' (סוכה דף נ"ב ע"א) עה"פ (זכרי' יב, יב) וספרה הארץ משפחות משפחות, הא הספידא מאי עבידתיה וכו' חד אמר על משיח בן יוסף שנהרג וכו'. ולהלן בגמ' סוכה שם דכיון שראה משיח בן דוד את משיח בן יוסף שנהרג אומר לפניו רבש"ע איני מבקש ממך אלא חיים וכו', עיי"ש.

עוד כתבו המקובלים כי לכן נקרא רבי עקיבא בן יוסף (ברכות דף ס"ג ע"ב), כיון שהוא היה נשמת משיח בן יוסף (ראה ספר הגלגולים, פרק לט), ועל כן הרגו אותו על קידוש ה', (ראה 'קנאת ה' צבקות' להרמח"ל, עמ' קד; שארית ישראל, שער השוכבי"ם, ליקוטים, עמ' רלד בנדמ"ח; חתם סופר, יבמות, דף ט"ז ע"א, ד"ה אמר לו אתה; אמרי נועם, פר' ויחי, אות לח, ד"ה ולאשר הגאולה; שפע חיים רעד"ר פר' וארא, מאמר ד, אות ו).

ועכ"פ נמצא דמשיח בן יוסף יהא מזרע יתרו. ועל כן כאשר שמע יתרו קריעת ים סוף שהיתה רק על ידי משה ולא ע"י הקב"ה בעצמו, וכן מלחמת עמלק אשר לא ניצחוהו לגמרי אלא החלישוהו, מזה הבין כי עדיין לא הגיע עת הקץ ועוד יארכו ימים רבים עד ביאת הגאולה ע"י תרי משיחין, ומשיח בן יוסף שיצא מחלציו ייהרג, הרי דגם הוא בכלל מי גר אתך עליך יפול, ובכן בוודאי יקבלוהו, והבן.

שירו לה' שיר חדש תהללתו בקהל חסידים. שכל השירות שעברו קריוות בלשון נקבה, כשם שהנקבה יולדת כך התשועות שעברו היו אחריהם שעבוד, אבל התשועה העתידה לבא קרויה לשון זכר שאין אחריה שעבוד, שנאמר ישראל נושע בה' תשועת עולמים. והובא בתוס' בפסחים (דף קמ"ז ע"ב) כמה שיסד הפייט כן ביוצרות לשביעי של פסח 'שירות אלה לשון נקבה מיוסדים כי תשועתם כיולדה וגו' תוקף שיר אחרון כזכרים לא יולדים שירו לה' שיר חדש' וכו'.

ועל כן במלחמת עמלק נאמר 'ויחלוש יהושע את עמלק' וביארו המפרשים (ראה מלבי"ם) דע"י שהיתה מלחמה טבעית והזכות היה קטן כמ"ש (שמות יז, יב) וידי משה כבדים, לכן לא מחה שמו לגמרי רק החליש אותו לפי שעה (וראה בס' שמע יעקב למהר"י אלאזי בפרשתן, עמוד ש"ג טו"ב).

וזה שאמר כי כאשר ראה יתרו קריעת ים סוף, שהיה על ידי שליח ובני ישראל אמרו שירה בלשון נקיבה, מכך הבין שלא היה עדיין ישועה נצחית, ושוב גם ראה כי אחר כך היה גם 'מלחמת עמלק', ולא הצליחו בני ישראל לנצח ולהכניע את עמלק לגמרי, אלא הוא מלחמה לה' בעמלק מדור דור עד לעתיד לבוא, על כן הבין כי עדיין אפשר להם לישראל לקבל גרים, כי עדיין לא היה ישועה שלימה כמו לעתיד לבוא שאז לא יוכל ולקבל גרים.

ובעומק יותר י"ל, דהנה איתא במדרש (שמו"ר ה, ב) מי שקיבל על עצמו לעשות מצוה אין אותה מצוה פוסקת מביתו, מצוותו של יתרו שקיבל בתוך ביתו גואל שברח מפני השונא, עמד מביתו שקיבל לשונא שברח מפני הגואל והרגו, איזה זהו זה סיסרא, שנאמר (שופטים ד, יז) וסיסרא גם ברגליו אל אהל יעל אשת חבר הקיני וכתוב (שם א, טז) ובני קיני חותן משה, עכ"ד המדרש. והיינו שיעל היתה מזרע יתרו, ועל כן היא נקראת אשת חבר 'הקיני', שהוא אחד משמותיו של יתרו (וראה תנחומא שמות, טז; ספר הליקוטים להאר"י ז"ל, ספר שופטים, שסב).

והנה איתא בגמרא (גיטין דף נ"ז ע"ב) מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים, ובספר המפתח לרבינו נסים גאון (ברכות דף כ"ז ע"ב) הובא הגירסא 'ומאן אינון רבי עקיבא', וכן הביא הרמ"ע מפאנו (מאמר חקור דין, חלק ה', פרק י"א) כי רבי עקיבא שהיה בן גרים (ראה ברכות שם וברכינו ניסים גאון שם; וראה שער הגלגולים, הקדמה ל"ד) היה מזרע יעל אשת חבר הקיני,

בין קעביד מעשה בין דלא קעביד מעשה אסור, לב"ה אע"ג דקעביד מעשה שרי וכו'.

מבואר דלב"ה מותר לעשות בער"ש פעולה אשר תפעל ביום השבת ממילא בלי פעולת ידים (וראה בזה באורך במחנה חיים, או"ח ח"ג סי' כ"ב). ואנן דקיי"ל כב"ה סבירא לן דמותר לעשות מלפני השבת כל פעולה אע"פ שהוא ממשיך בעצם יום השבת. אמנם לגבי הפלגה בספינה לפני השבת שנינו בשבת (דף י"ט ע"א) אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת וכו', ובהא אף ב"ה מודו דאסור אע"פ שמתחיל לפני השבת.

והנה איתא במדרש (מכילתא פרשתן, פ"ז) זכור מלפניו ושמור מלאחריו, והיינו דגם לפני השבת יש לשבות ממלאכה. ומעתה יבואר דזה שרמזו חז"ל כאן במדרש זכור בים, רמז לכך דמה ששייך לשמור ולהיזהר מלעשות עוד קודם שבת הוא שלא להפליג בים, ולא לגבי שאר מלאכות, והבן.

במדרש (ראה פסקת"ר פרק כ"ג, ובסמ"ג אות כ"ט) זכור בים ושמור ביבשה (ועיין ביש"מ מש"כ בזה). ויש לפרש דהנה שנינו במסכת שבת (פ"א משנה ה-ח) בית שמאי אומרים אין שורין דיו וסממנים וכרשינים, אלא כדי שישורו מבעוד יום. ובית הלל מתירין וכו' ובכולן בית הלל מתירין עם השמש.

ובגמ' שם (דף י"ח ע"א) ת"ר פותקין מים לגינה ער"ש עם חשיכה ומתמלאת והולכת כל היום כולו וכו', אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום, מאי טעמא אמר רבה מפני שמשמעת קול, א"ל רב יוסף ולימא מר משום שביתת כלים דתניא ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו (שמות כג, יג) לרבות שביתת כלים (פרש"י דכתיב לעיל מיניה למען ינוח שורך וחמורך וגו') וכו', והשתא דאמר רב אושעיא אמר רב אסי מאן תנא שביתת כלים דאורייתא ב"ש היא ולא ב"ה, לב"ש

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הנגיד הרה"ח ר' שאול מתתיהו ראזנבערג יו"ר ישיבת ים התלמוד במונטריאול, דרוור יקרא - הרב בועז בדיחי מנהל ת"ת בתי אבות פוניבז', שבת היום - הרה"ג ר' שמשון בלומנטל שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק.
לפני אמירת התורה זימרו ניגון התעוררות המקובל מהרה"ק מלעלוב זי"ע.

תפילת מנחה התפלל לפני העמוד - הרב שרגא בלומנטל משגיח בישיבה"ק.
בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרב שמחה בונם כהן מפעיה"ק, לוי - הר"ר יחיאל טאובר מב"ב, שלישי - הרה"ג ר' יצחק בלומנטל שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, גלילה - העסקן הרה"ח ר' מאיר צבי בלומנטל יו"ר אגו"י בפ"ת ומנהל ישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי וגו', ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל, וכבר עמד בזה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי חודש סיון, מאמר ב, אות א) בכמה וכמה דקדוקים והעלה מכאן כמה וכמה עניינים ולימודים הנדרשים מתוך הני מקראי קודש, יעו"ש בדבריו המתוקים.

- בנ"י קיבלו התורה רק אחר שנודע להם כי מועיל תשובה -

בתו"ד שם כתב דבשעה שבא השי"ת ליתן התורה לעם ישראל, עלה בליבם חשש גדול מדבר זה, והיו אומרים מה לנו ולצרה הזאת, ומשום מה להטיל על שכמנו עול ומשא כבד של תרי"ג מצוות

בתוה"ק בפרשתן (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין את כל אשר עשה אלוקים לישראל וגו', וברש"י מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק וכו', וכבר נאמרו בזה פירושים הרבה לאלפים ולרבבות, ואף אנו נענה חלקנו בזה.

במדרש (שמו"ר כו, ז) הסמיך לכאן הפסוק, הדא הוא דכתיב (קהלת יא, א) שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו, יעו"ש מה שביארו בזה באריכות. ועדיין אתנו המקום לבאר מה בא ללמד בזה דרך מוסר בעבודת השי"ת, כי התורה הק' ארוכה מארץ מדה ונדרשת לכמה פנים.

להלן בכתובים (שמות יט, ג-ה) ומשה עלה אל האלוקים וגו', אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים

שמוע תשמעו וגו', אין ועתה אלא לשון תשובה (ב"ר כא, ו), דתשובה מועלת לכל איש מישראל בכל מצב שהוא, ואם תתמה איך מועיל תשובה הרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, התשובה היא והייתם לי סגולה אכן רק אתם יש לכם סגולה זו שיתקבלו תשובתכם, שהרי בי לי כל הארץ שאתם הודעתם מלכותי בעולם שאני השולט היחיד ואין יחידות כמוני, ועל כן שפיר מועיל לכם תשובה, עכתוד"ק בקוצר אמרים יעו"ש באריכות.

ובספה"ק (ראה להחיד"א בחומת אנך, פר' האיזני; ראש דוד, פר' שלה, עה"פ ועתה יגדל נא כח ה'; מדבר קדמות, מערכת כ, אות ה; וע"ע מרגניתא דרב, הפטרת שמוני, סוד"ה ויותר יש להסיבר) תי' עוד קו' זו כעי"ז, דמה שאמרו שאין המלך יכול למחול על כבודו, זהו דייקא במלך בשר ודם, שאין עצם המלוכה שלו ולא היה יכול לשבת על כסא המלוכה בלי שהעם יתמכו בהנהגתו, ומתוך כך נמצא שכל גדולתו וממשלתו תלויה בדעת הקהל ואינו שלו, וא"כ אין לו רשות כלל וכלל למחול על כבודו, שהרי אין הכבוד שייך לו ולא הוא בעל הבית על כך.

לא כן הבורא ב"ה אשר הוא ממליך מלכים ולו המלוכה, הוא השולט הבורא והמנהיג ואין זולתו, והוא בטרם כל יציר נברא וגם אחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא, נמצא שאין נוטל המלוכה משום ברי', רק הוא שלו, ועל כן שפיר יכול למחול על כבודו.

ולפי טעם זה מובן דתשובה שייך רק אצל בני ישראל, כי היות שהם הודיעו כבודו ית' ומלכותו על ידי שקיבלו התורה, נמצא שהם כביכול הגורם והסיבה למלכותו, על כן מהראוי למחול להם בכח התשובה, לא כן אומות העולם שלא קיבלו התורה ולא פרסמו כבוד מלכותו, ע"כ נשאר להם דין עפ"י משפטי התורה, דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, יעו"ש.

כיוצ"ב מציינו לרביה"ק הישמח משה זי"ע בספרו הק' פר' האיזני (ד"ה באופן אחר לבאר הסמיכות), פי' דבר אמרינו בתפילה אבינו מלכנו חטאנו לפניך, אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, דלכאו' מה ענין זה לזה שהסמיכם הרי היה ראוי דמיד אחר שמזכיר החטא היה לו לבקש סליחה ומחילה, ולא להזכיר ענין מלכותו ית'. וביאר בקדשו, עפ"י קו' הנ"ל דהיאך מועיל תשובה הרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו

שנהיה מוכרחים לקיימם, שהיה די להם במה שהיה עד עכשיו, שעשו כמי שאינו מצווה ועושה בלי עול, כשהתחשק ועלה בלבם עשו וקיימו וכשלא רצו לא קיימו, ומה חסר כעת להתחיל להקפיד ולהזהר על כל רמ"ח מצות עשה ושם"ה לא תעשה, ואם לא ישמרו ויזהרו בהם הרי שענוש יענשו עליהם בעונשים קשים ומרים, והפנקם למעלה פתוח והיד כותבת וכל מעשיהם בספר נכתבים. הן הרי אדם קרוין מחומר עכור, אפר דם מרה (סוטה דף ה' ע"א), ונפש הבהמית המושכת אותו לתאוות העולם הזה ואל הבלי, ומזה עלה פחד בלבביהם שמא עדיפא טפי שלא יקבלו עליהם עול תורה כלל.

אלא דבשעה זו הבטיח השי"ת לישראל שכבר הכין להם כח התשובה עוד בטרם הרים יולדו, ועוד קודם בריאת העולם הקדים הקב"ה להכין לישראל הכח והאפשרות לשוב אל השי"ת, ועל כן גם אם מקבלים עליהם תרי"ג מצוות שהם כעול ומשא, אל להם לחשוש ממכשולות וכדו' אשר רבים יכשלו, כי גם אם יכשלו יש להם דרך לשוב בתשובה, והתשובה מכפרת ונסלח לכל עדת בני ישראל, כי הבורא ב"ה פותח שער לדופקי בתשובה, ועד יום מותו יחכה לו אם ישוב מיד יקבלו.

- אף שמלך שמחל על כבודו אינו מחול, אצל הקב"ה שהמלכות שלו מועיל תשובה -

אלא שראוי להתבונן בדבר, דאם אכן כח התשובה מביאה מחילה סליחה וכפרה שהקב"ה מחל על עוונותיהן של ישראל, הרי זה נוגד למה שקבעו חז"ל (קידושין דף ל"ב ע"ב) מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ואיך יתכן שמלך העולם אדון הכל ימחל על כבודו ית' לכפר ולסלוח לכל המורדים בו.

ומבאר שם בבני יששכר באופן נפלא, בשם ס' לימודי ה' וז"ל, טעם א', דהנה לפי הדין ומשפטי התורה (היינו בעוה"ז בין בני אדם) אין התשובה מועלת, דקיי"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול אבל להיות שישראל הם הודיעו וגרמו כביכול מלכותו ית"ש בקבלת התורה, מהראוי למחול להם בתשובה, משא"כ לאומות העולם נשאר הדין עפ"י משפטי התורה מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ולא מהני תשובה.

ועפ"י מפרש שם הבני יששכר הפסוק ועתה אם

יסוד האמונה, שידעו בני ישראל כי הוא השולט בעולם והוא יחיד הבורא ומנהיג ואין זולתו, וזאת לא שמעו מפרעה במצרים, כי האף אמנם שידע פרעה שיש בורא עולם, אך היה מבטל יחודו ואחדותו, והיה אומר כי ישנם עוד הנהגות וממשלות, כאותם הכוכבים והמזלות אשר הבריאה מנהלת תחת ידם, וכנודע (עי' ש"ך עה"ת, שמות יב, ג; שערי אורה, שער א, ספירה עשירית; ספר הליקוט, פר' בא; ועוד) דעיקר תוקף מצרים היה במזל מלה, ועל זה נצטוו ישראל שיצאו ויסירו ממחשבתם כל מהלך השקפה זו, רק ידעו כי מי כה' אלוקינו המשפילי לראות בשמים ובארץ וגו' (תהלים קיג, ה), וכל פרט קטן ותנועה בעולם מושגת תחת ידו בהשגחה פרטית בלי שום יוצא מן הכלל, וז"ש 'וידעתם כי אני הוי"ה' המהוה כל הוויות הוא לבדו.

לפיכך הקדים ואמר לפני קבלת התורה, למען לא יעלה חשש בלבכם שלא יוכלו לקבל התורה, כי גם אם יכשלו יועיל להם תשובה, ועל כן אמר להם אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים במטרה זו לבוא לידי אמונה שלימה באחדותו ית' ובהשגחתו הפרטית על כל צעד ושעל, וזה גופא סיבה מועלת שתזכו לקבל התורה, ואכן ע"י עצם קבלת התורה הרי תזכו לפרסם שהשי"ת הוא יחיד בעולמו, וממילא אז תזכו לכח התשובה, ואז מלך שמחל על כבודו כבודו מחול.

וז"ש הכתוב בהמשך (שמות כ, ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני וגו', היינו כמ"ש בספה"ק שפת אמת להרה"ק מברעזאן זי"ע (בפרשתן), דברש"י שם כתב אלהים אחרים, שהם אחרים לעובדיהם צועקים להם ואינם עונים, עכ"ל, דהנה לפעמים נופל לו לאדם איזה מחשבה כאילו השי"ת רחוק ממנו, וגומר בדעתו כי בודאי לפי רוב עוונותיו אינו כדאי לקבל חסדי השי"ת, ואף אם עומד להתפלל יהא צועק ואינו נענה וכו'. על כן אמר הכתוב לא יהיה לך אלקים רצ"ל אלוקינו שבשמים לא יהיה אצלך בבחי' שתחשוב שהנך צועק ואינו נענה, [כדרכם של צדיקים שלפעמים היו מהפכים משמעות הכתוב מפשוטו מחול לקודש, עיי' תשואות חן בשם הבעש"ט הק' זי"ע, עה"פ (תהלים פא, י) לא יהיה בך אל זר (בעש"ט עה"ת פר' שמיני במקור מים חיים), ועי' תנודב"א רבה (סוף פי"ד) שדרש כיוצא בזה עה"פ (שופטים ה, ח) יבחר אלהים חדשים הנאמר

מחול, אלא דאמרינן התם דקוב"ה כולי עלמא דיליה עי"ש, והיינו דבשלמא מלך בו"ד אין המלכות שלו כי אין מלכותו מלכות עולם, לכן המורד במלוכה אין מורד רק בו בלבד אלא בכל המלכים שהיו ויהיו לעתיד, לכך אין בידו למחול. לא כן השי"ת אשר מלכותו מלכות עולם השולט בכל דור ודור, כאמרינו כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד, לכן כיון שכל המלכות שלו וכולא עלמא דיליה הוא פשוט דיכול למחול למי שמרד במלכותו.

זה שאנו אומרים אבינו מלכנו חמאנו לפניך, ואנו מבקשים כעת סליחה ומחילה וכפרה, וכי תימא הלא אין כבוד המלך מחול, על זה בא כמשיב אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, שכל המלכות שלך ואתה הוא מושל ומלך מעולם ועד עולם, ועל כן שפיר יש בידך הכח למחול, (וראה להחיד"א פתח עינים, מס' תענית דף כ"ה ע"ב, וכ"ה בראש דוד, פר' האזינו, ובכסא דוד, דרוש יג).

- כח התשובה דייקא אצל בני כי הם מפרסמים מלכותו ית' -

אכן כאמור דכח זה הוא דווקא אצל עם בני ישראל, כי כל האומות שתולים בטחונם גם במזלות וכו' כאילו ויש עוד הנהגות וישנם מלכויות נוספות מלבדו ית' רח"ל, על כן מדה כנגד מדה נוהגים עמהם כפי טענתם, שאם אין השי"ת יחיד על כן אין לו כביכול רשות למחול. לא כן עם ישראל שמבטלים כל ישות אחרת ומאמינים רק באחדותו ית' בלבד, ואומרים פעמיים בכל יום באהבה ה' אלוקינו ה' אחד הוא יחיד ואין יחידות כמוהו, נמצא דמלכותו הוא רק שלו, וכי לה' המלוכה ומושל בלי שום גורם שני לו, ועל כן שפיר מקבל תשובתם, כי באופן כזה שפיר יכול למחול על כבודו.

וי"ל דעל כן פתח השי"ת דבריו במתן תורה במאמר (שמות כ, ב) 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', וכבר דקדקו בזה (ראה כלי יקר, ועוד) מדוע נקט דייקא אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דהיה ראוי להזכיר עצם הבריאה 'אשר בראתיך', ועל כן מן הדין שיקבלו תורתו ומצוותיו, ומה ענין יציאת מצרים לכאן.

- תכלית יציאת מצרים אמונה ביחודו ואחדותו ית' -
אלא הזאת ידוע כי תכלית יציאת מצרים הוא 'למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים וגו' וידעתם כי אני ה'" (שמות ו, ז), שהוא

למלאכים שלמעלה, והמה מוליכים זאת אחר כבוד לכסא הכבוד, וכן הוא בלשון חז"ל (ברכות דף ל"א ע"א) שאין עומדים להתפלל אלא מתוך שמחה של מצוה, וכן אי' בזה"ק (ראה תיקון, תיקון לב, דף ע"ו ע"ב) דהתפילה ללא שמחה של מצוה נותרת בעולם ואין עולה למעלה, ועל כן עלולה ליפול לידי הטומאה, ולזה בהכרח הוא להתפלל מתוך שמחה בקול רם ובהתלהבות.

מסיבה זו מצינו לכמה וכמה צדיקים שהיו מזהירים לתלמידיהם ואף נהגו כך בעצמם לעסוק בתורה קודם התפילה, כי על ידי התורה שעליה נאמר (תהלים יב, ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, אז אפשר לבוא לידי שמחה וחדוה אמיתית, והיה אפשר לבוא להתייצב לתפילה לפני השי"ת מתוך שמחה אמיתית.

- חסד ה' שמקבל התשובה גם אחר שמכיר בחטאו מה שמונע בעדו מלבוא לידי שמחה -

איברא, דמה נענה אנן אשר לב יודע מרת נפשו כמה שיחת ועיות ומרד כלפי שמיא, ואחר שנכשל כל כך הרבה, איך יתכן כלל לבא לידי שמחה, דאם הוא שש ושמה הריהו כאילו מתעלם ממה שחטא, ולא זו הדרך, כי על האדם להכיר בחטאו וצריך שיהא לבבו נשבר בקרבו על מעשיו ומעלליו. וא"כ אין כאן שום מקום לשמחה. ומעתה נסתמו דרכי התשובה, שהרי כאמור כדי להתקרב להשי"ת צריך לעבור בבתי בראי אשר שם עוז וחדוה במקומו, וכאשר שב ומתחרט על חטאיו הרי אי אפשר בלי לב נשבר, וא"כ איך יתחיל בכלל לשוב אל ה'.

וביותר מזה, הרי זה גופא שהאדם נעשה מזוהם מחטאיו זה לבד גורם לו לאבד השמחה והחיות בדברים שבקדושה, ומרן אאדמו"ר זי"ע האריך בזה בדברי קדשו בפרשתן (רעוא דרעיון, מאמר ד) אודות מעלת השמחה דרך מי שמקדש גופו ונפשו זוכה להרגיש שמחת התורה, ומתענג בה לאין שיעור עד שאין יכול להתנתק ממנה רגע אחד, וכל תיבה ותיבה כל שורה ושורה לומד הוא מתוך הנאה וחשקות, וכל תענוגי העולם בוז יבוזו בעיניו ודומה כאותו האדם שנותנים לו למנות אבנים טובות ומרגליות, ועל כל מרגלית שעובר תחת ידו ישלמו עבורו הון רב, הרי סופר אותם בתענוג אין קץ ולא יוכל לעזוב אותם לא למאכל ולמשתה ולא לשום צורך אחר, כי הרי כעת מרויח ומתענג. כל שכן וקל

על ע"ז דקאי על השי"ת האוהב חידושי דברי תורה], על זה הזהיר שבשום מצב לא יתייאש האדם לומר שאין לו תקוה כי השי"ת אצלו בבחי' אחרים שצועק ואינו נענה, ולא יועיל לו תפילה וכו', אלא ידע תמיד כי על ידי שירבה בתפילה וצעקה השי"ת ירחם עליו כמו שעשה במצרים כדכתיב (שמות ב, כג) ותעל שועתם אל האלקים, וכאשר מקבל על עצמו עול מלכות שמים מתוך חרטה על העבר שמתחרט באמת על מעשיו, וקבלה על העתיד הריהו זוכה ומתקבל תשובתו, עכד"ק עיי"ש. אכן זה תלוי בהאמונה, דאחר שיצאו ממצרים והאמינו ביחודו ית' בעולם, מכאן ראויים היו שהשי"ת ישמע תפילתם ויקבל תשובתם לרחמים ולרצון.

עד"ז יתפרשו הכתובים דלעיל, אתם ראיתם את אשר עשיתי למצרים, שלא הועיל להם שום כפרה ותשובה רק נענשו קשות בסופם של דברים, וזאת כי הם כפרו באמונתו ית' וכל אמונתם היתה תלויה בכשפים ובחזיונות וכו', לא כן אתם שיצאתם ממצרים וקיבלתם עול מלכותו ית' על כן שפיר אביא אתכם אלי, ובכל מצב שהוא יקבל השי"ת התשובה.

- יסוד בעבודת השי"ת הוא לקיים התורה ומצוות מתוך שמחה של מצוה -

ביתר שאת נראה לומר, ובהקדם דברי הרה"ק הרבי ר' יהונתן זי"ע בספרו יערות דבש (דרוש א') על מה שאמרו חז"ל בחגיגה (דף ה' ע"ב) ואם לא תשמעוה במסתרים תבכה נפשי (ירמיה יג, ז), אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב מקום יש לו להקב"ה שבוכה בו ומסתרים שמו, ומי איכא בכיה קמיה הקב"ה והאמר רב פפא אין עציבות לפני הקב"ה שנאמר (דברים הימים א טו, כז) הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, לא קשיא הוא בבתי גוואי הא בבתי בראי, ופירש"י בבתי גוואי איכא (בכיה) דכתיב במסתרים (תבכה נפשי). מבואר דבמקומו ית' יש גם בכיה ויגון, והיינו דבבתי גוואי הוא מקום שמחה וחדוה, ואילו בפנימי יותר שהוא מקום שכינת כבודו, שם הוא מקום בכי, עיי"ש.

ומבאר שם ביערות דבש ענין זה, דאכן כך הוא הדין, שא"א להתקרב להשי"ת בלי מרת השמחה והחדוה, וכאשר איש מישראל עומד להתפלל ונגש לתפילה מתוך שמחה התרוממות וחדות הלב, או אז באים מלאכים שבבתי גוואי ומוליכין התפילה הזו

יוכל להתקרב אליו ית' לפי הסדר הנכון, אי לאו חסדו ית' שמהפך הסדר, ועל כן קומה אתה והושיענו ותחתור חתירה לקבל תשובתנו לרחמים ולרצון.

- משה רבינו ביקש להוציא את בני כי בתוך המיצר והדחק א"א להתקרב להשי"ת -

והנה איתא בספה"ק (ראה מגלה עמוקות, פר' וישב, ועוד) ד'מצרים' מלשון מיצר המורה על מיצר ודוחק, ומשמעות הדברים דעיקר קליפת מצרים היתה להגביר מדת העצבות והעדר החיות והשמחה, וזה הוא סימן לשורש הטומאה שמקורה בעצבות ומרה שחורה. מסיבה זו כשבני ישראל היו עדיין במצרים גם אם חשקה נפשם לשוב אל ה', לא היה הדבר שייך מטעם האמור שבמקום בו שולט העצבות א"א להתקרב אל השי"ת כראוי, מטעם זה אמר משה לפרעה (שמות י, ט) בנערינו ובזקננו נלך וגו' כי חג ה' לנו, כלומר אנו רוצים לעבוד את השי"ת מתוך שמחה והתרוממות כי חג ה' לנו וגו', וזה אינו שייך כאן במצרים תוקף ושורש הטומאה שכל כולה בתוך מיצר ודוחק.

אולם פרעה לא הבין כן, וטען כלפי משה לכו נא הגברים אלו האנשים רמי המעלה שמעולם לא חטאו, המה אשר יכולים לשוב ולשמות, אך למה נערינו המה המנוערים מן המצוות (חגיגה דף י"ד ע"א) שחטאו ומרדו כלפי מעלה אין שייך שישמחו כלל לפני ה'. אך זאת לא ידע כי השי"ת נתן כח התשובה לעם ישראל בכל מצב שהוא וחתר להם חתירה תחת כסא כבודו לקבל תשובתם גם שלא כסדר הראוי.

זהו שאמר הכתוב בה תאמר לבית יעקב אלו פשוטי העם בחי' שם יעקב שהוא מלשון עקב, יחד עם בני ישראל כולם כאחד, אתם ראיתם את אשר עשיתי למצרים, כלומר ששם לא היה אפשרות לשוב בתשובה מטעם האמור שלא שייך שם שמחה של מצוה שהוא הכרח לכח התשובה, וע"כ הוצרך להוציאם משם, אך עדיין חסר להם מדת השמחה ואין יכולים לבא לבתי בראי - אשר שם חדרה במקומו, וזאת מחמת שנשקעו בחטאם, אלא שואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, זו היא החתירה שחתר להם הקב"ה תחת כסא כבודו להביאם ולקרנם אליו, ללא הצורך לעבור דרך בתי בראי, ועל כן ועתה אם שמוע תשמעו וגו' כנ"ל דרומז על תשובה, כלומר זהו הסיבה שמועיל לכם תשובה בכל מצב, וע"כ ראויים אתם לקבל

וחומר כשהאדם מרגיש הנאה בלימוד התורה, הלא כלא חשוב בעיניו כל הון דעלמא נגד אותו תענוג, והוא שיש ושמח על כל תיבה ותיבה אשר מתוקה מדבש ונופת צופים.

לא כן מי שחטא ופגם בנפשו אזי נעשה כחולה אשר מאבד כל טעם ושמחה בחייו, וכל מיני מעדני מלכים לא יערבו לפיו כלל וכלל, גם אם יהיו נעימים וערבים לחיך, הרי הוא לא חלי ולא מרגיש. כך גם האדם דאליבא דאמת האלוקים ברא את האדם ישר (קהלת ז, כט), כלומר שיש לו שכל ישר ודעת אמת להשיג מתיקות ועריבות התורה, וכאשר ראינו בצדיקי אמת ששאבו חיות מכל שורה בתורה, ומכל חלק מחלקי התפילה עד שהגיעו לכלות הנפש ממש, אכן אותם הצדיקים הולכים ומתקרבים להשי"ת עפ"י הסדר, דמתחילה בבתי בראי אשר שם עוז וחדוה במקומו, עד שמגיעים לבחי' קרבת אלוקים אשר שם שמחתי מתוך יראתי (תנ"כ"א רבה, פ"ג).

אולם האיש אשר לא זכה לכך מרוב עוונות אינו מגיע לידי שמחה, וגם כשעוסק בתורה אינו מרגיש חשק ושמחה ומחפש בכל עת מתי יוכל כבר לקום מן הספר, וגם כשלומד ונבחן על דפי גמ' וגורם לו סיפוק שזכה להבחן וכו', זה עדיין אינו המבחן שמרגיש טעם והנאה בעצם לימוד התורה, ואיך יוכל להתקרב להשי"ת. לולי החסד שעשה ה' עם בניו רחומיו וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח (שמואל ב יד, יד), שהקב"ה חותר להם חתירה מתחת כסא כבודו, למען יוכלו להתקרב אליו בלי לעבור דרך אותם בתי בראי אשר שם נדרשת השמחה, וכדרך שמבואר בסנהדרין (דף ק"א ע"ב) גבי מנשה מלך ישראל שביקשו המלאכים לעכב תשובתו עד שחתר לו השי"ת חתירה וקיבלו, כלומר שמשנה השי"ת הסדר הנכון ומגיעים הישר עד כסא הכבוד. ואז, אחר שנעשה האדם קרוב לאלוקיו ומתכפרים לו עוונותיו, אז יוכל גם להגיע לשמחה האמיתית, שמחה של מצוה בבחי' עוז וחדוה במקומו, אתוד"ק היערות דבש בתוספת נופך וביאור, יעו"ש באריכות.

וחשבתי לפרש עפ"י דבר אמרינו (בתפילת 'והוא רחום' הנאמר ביום ב' וה') 'נבהלה נפשנו מרוב עצבוננו', דמרמז על האדם שחטא בנפשו, ועל כן נבהלה נפשו שמא לא יוכל לחזור בתשובה מחמת רוב עצבוננו, שכל כך עצב הוא מפני החטא, ומאחר כי כן היאך

התורה ולהתקרב אלי תמיד בכל עת.

- יתרו הבין שא"א לשוב אל ה' רק מתוך שמחה
ע"כ בא והתחבר עם בני -

גם יתרו חשקה נפשו להתקרב אל בורא עולם מה שהוביל לכך שעזב את כל העבודה זרות שהיה אדוק בהם עד הנה, אך עדיין לא עלה בדעתו לבא להתחמם לאור של משה ולאורם של כלל ישראל. וחשב לעבוד את ה' במקומו במדין, רק אחר ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ששם נודע לו כי אי אפשר להתקרב אל ה' אלא מתוך שמחה של מצוה, כי בשמעו מעשה דקריעת ים סוף שזה היה גם מחסדי הבורא שסירב לקבל טענת שר של ים שרצה למנוע עבור ישראל לעבור בים בטענת הללו והללו עובדי ע"ז (ילקוט בשלח, רמז רלד), והיה בעצם טענה נכונה, כי להיות שעם בני ישראל משוקעים בחטא כ"כ, אי אפשר להם לבוא לידי תשובה אמיתית, כי חסרה מהם השמחה, ובשעה זו ביטל השי"ת קליפת מצרים שהוא המיצר והעצבות וקבע להם לעם בני ישראל שבכל עת יקבל תשובתם, ובכח זה נבקע להם הים, ולכן דווקא אז ישיר משה ובני ישראל, כי אז זכו באמת לשיר שירה ולשמח אחר שנתגלה להם כי השי"ת מקבל תשובתם בכל אופן שהוא, מכל זה הבין יתרו שזו היא הדרך להתקרב אל ה', להיות יחד עם בני ישראל תחת חסותו של מנהיגם הגדול משה רבינו, וכך להיות בכלל החוסים בצל א"ל.

כך גם למד ממעשה דעמלק, דהנה ידוע מחז"ל (בכורות דף ה' ע"ב) דכוחו נתחזק אחר שרפו ידיהם של ישראל מדברי תורה, והלשון 'רפיון ידיים' מורה על העדר חיות וחשק, שכך היתה נראית עבודתם, כחולה הדוחק עצמו לאכול בלי תחושת טעם והנאה, אלא שאז בא משה והכניע קליפת עמלק והודיע להם לכלל ישראל כי גם אם חטאו כ"כ וחסר להם השמחה, יכולים הם לשוב אל השי"ת.

כשמוע יתרו בשורה זו, הבין שאין לו עצה אחרת רק לבוא ולהתחמם לאורו של צדיק אמת, הוא כוחו של משה שהוא עתיד גם להיות עומד ומסייע לבעלי תשובה, וזהו כוחו של הצדיק שעליו נאמר (תהלים צז, יא) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, שבקרב אפרו ליכות לחיות ולשמחה של מצוה, וכך גם בא יתרו להתאחד עם כלל ישראל להתכלל בעם אחד עם הנבחר, וכן יזכה אף הוא לבוא לחסות תחת כנפי השכינה.

ועל כן נאמר (שמות יח, יב) ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלוקים, ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם וגו', דהיה יתרו מתחבר עם אהרן שהיה בו מדת השמחה, כפי שנאמר עליו (שם ד, יד) וראך ושמח בלבבו, ואז הקריב קרבנות להשי"ת וכנודע מזוה"ק (ראה פר' אמור, ח"ג דף פ"ח ע"א) דהקרבנות אי אפשר להקריב רק בשמחה, ונרמזו בכתוב (שמות כב, יט) זוכה לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו, ומצינו דפירשו שם חול דקאי על שם קודש (ראה ברמב"ן כאן), והיינו שעבודת הקרבנות צריך להיות מתוך שמחה וחדות הלב, וזהו 'בלתי להוי"ה לבדו' בשם הוי"ה המורה על רחמים וחסדים ולא בשם אלוקים המורה על הדינים (עי' זוה"ק ח"ג, דף ה' ע"א). ואז זכה יתרו להתגייר כראוי וכנכון ונתכלל בין עדת ישראל בקבלת התורה והתקרבותם להשי"ת.

ויתפרש בזה ב' פירושי של רש"י על לשון הכתוב (שמות יח, ט) ויחד יתרו, או לשון שמחה, או שנעשה בשרו חידודין חידודין וכו' שהיה מצטער מעט, עיי"ש, ולענייננו י"ל, דשני הפירושים עולים בקנה אחד, והיה על זה הסדר, דמתחילה היה בצער מעט כלומר שלא זכה לשמחה אמיתית, ואף שכבר עזב כל העבודה זרה שבעולם, רק אח"כ שהתקרב עם ישראל ונתחמם לאורם אז זכה לסגל לעצמו מדת השמחה.

- ההכנה ללימוד התורה הוא רק ע"י תשובה -
וזהו לימוד עבורנו ממעשיו של יתרו, שגם מי שנפשו חשקה בתורה, ידע שאי אפשר לעסוק בתורה בלי לשוב בתשובה מקודם, כי אם יתרו היה מבקש שישלחו שליחים עבורו ללמדו היה עושה זאת משה בחפץ לב, אך ידע יתרו כי איך ילמד תורה כאן במדין, כשאין מכין עצמו בתשובה שלימה מתחילה, והלא עסק התורה בלא מדת השמחה אין מועלת כלל ולא יוכל להתקרב אליו ית' כלל, אך כדי לשוב בתשובה מוכרח הוא להתחבר עם כלל ישראל שכך יחזור לו השי"ת חתירה תחת כסא כבודו ויקבל תשובתו. ולמדנו מזה שההכרח להכין עצמנו קודם שנעסוק בתורה, בתשובה שלימה בד בבד באחדות עם כלל ישראל, וכך יהיה ניקל בידינו להתקרב להשי"ת.

מעתה יובן שפיר מה שהסמיכו כאן במדרש הפסוק 'שלח לחמך' וגו', דיודע דלחם רומז לתורה מלשון הכתוב (משלי ט, ה) לכו לחמי בלחמי, ו'מים' רומז לתשובה כמו שנא' (איכה ב, יט) שפכי כמים לבך

וחושך משמשים בערבוביא. ואז שבו בתשובה מאהבת הנס (ראה שבת דף פ"ח ע"א), וע"כ אמר הכתוב (אסתר ח, טז) ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, שזכו להגיע לדרגה של פקודי ה' ישרים משמחי לב בשלימות.

ולזה נרמז בפסוק (אסתר ט, כז) קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם, ודרשו בגמ' (מגילה דף ז' ע"א) קיימו למעלה מה שקיבלו למטה, דתחילה היו שערי תשובה נעולים ולא היו יכולים להתקרב להשי"ת, כי היה חסר להם החיות והחשק, ורק אח"כ קיימו למעלה מה ששבו בתשובה למטה, כי שבו בתשובה שלימה בבכי' וחרטה אמיתית בכח הציבור, ואז נפתחו בפניהם שערי תשובה, ומאליו נמשך לבכם לשמחה אמיתית.

וז"ש חז"ל (תענית דף כ"ט ע"א) משנכנס אדר מרבנים בשמחה, דזהו כעין הבטחה לעתיד, דאחר שבא חודש אדר ומתבונן במעשה הנס שהיה ע"י קבלה שלימה ותשובה אמיתית לשוב אל ה' כראוי, ועל ידי זה מתעוררים גם בזמננו בידיעה ואמונה שלימה שהקב"ה מקבל תשובתנו לרחמים ולרצון, על ידי זה ממילא מרבנים בשמחה שליבנו מתמלא שמחה שלימה לאשר ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו ונתן לנו תורת אמת ללמוד וללמד ולעשות ולקיים מצוותיה, וזאת כי אם אין התשובה מקובלת בשמים, אזי כל התורה ותפילה הכל נשאר כאן למטה ונופל לידי הקליפות שמתגברים עליו וא"כ אין כאן שום מקום לשמחה, כי הטומאה מקורה בעצבות, והסימן שתשובתו של אדם מתקבלת למעלה זהו ע"י השמחה והחדוה.

ע"כ אמרו עוד בגמ' (ביצה דף ט"ו ע"ב) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר שנא' (תהלים צג, ד) אדיר במרום ה', והיינו שיתקיימו הנכסים בתורה ובמצוות ולא יפלו לידי הקליפות, על ידי שאדיר במרום ה', שהכל יעלה למעלה למרום ולא יהיה מקור ליניקת הקליפות, ועל כן צריך לנטוע בעצמו ולהחדיר בקרבו מעשה הנס דמרדכי ואסתר למען ידע כי על ידי כח התשובה מעומק הלב ורק אח"כ יקיים תורה ומצוות, ובכך יציל תורתו מידי זרים.

- להמשיך ביתר שאת עוד זהירות וגדרים וסייגים לא להכשל בחטא -

הנה עברו עלינו יותר ממחצית ימי השוכבי"ם

נוכה פני ה', וכן דרשו חז"ל (ב"ר ב, ד) בפסוק (בראשית א, ב) ורוח אלוקים מרחפת על פני המים. והני תרי מילי שייכים זה לזה, דא"א לעסוק בתורה בלי הכנה על ידי תשובה, וכדאיתא מצדיקים שעל כן נרמז שכל מסכתות הש"ס מתחילים רק בדרף ב', כי ראשית כל צריך תשובה להשי"ת.

וכעת אחר שסיפר על יתרו ששמע שמועה זו והבין דכדי לזכות לתורה צריך תשובה מתחילה, לפיכך הסמיך לנו הפסוק שלח לחמך כלומר כדי לזכות ללחמה של תורה, הוא על פני המים כשיש לפניו תשובה שלימה, ואז כי ברוב הימים תמצאנה אחר עבודת התשובה בלב נשבר ונדכה, יזכה בבוא היום לשלימות בתורה.

בפרט כשמתאחדים עם הכלל, אז יש כח להתשובה ביתר שאת, כי אין הקב"ה מואם בתפילתם של רבים, וכשעוסקים בתפילה ובתשובה בכח הציבור, אז בניקל אפשר לזכות לעסוק בדברי תורה כראוי.

- 'ליהודים היתה אורה' - בימי הפורים זכו בני" - לקיים המצות מתוך שמחה -

בדרך זו עלה בלב המקטרג בימי אחשוורוש, הלא הוא המן הרשע דאמרו חז"ל (מגילה דף י"ג ע"ב) לית דידע לישנא בישא כהמן, ואמר (אסתר ג, ח) ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים ודתייהם שונות מכל עם, כלומר שיש להם איזה דרך עבודה שא"א לקיים התורה והמצוות רק על ידי שמחה אמיתית בפנימיות הלב, ובלא זה אין מסוגלים לעשות עבודתם כראוי, ואין השי"ת מקבל עבודתן באופן כזה. והוסיף גם כן ואת דתי המלך אינם עושים, היינו שבפועל אין להם אפשרות לקיים תורה ומצוות בשמחה, כי הרי המה מלאי עון, וגם אם שמחים אין זה אלא הוללות ופריקת עול, ומעתה ולמלך אין שוה להניחם, כי אין עבודתם שוה מאומה כשהוא ללא טעם וללא חשק.

עד שבא מרדכי ולימדם שיש דרך להתאסף יחדיו ולהתפלל אל השי"ת מתוך תשובה שלימה בחרטה על העבר וקבלות טובות על העתיד, הרי שבכח התשובה שנעשית בציבור שפיר אפשר לשוב בתשובה שלימה וליעשות כבריה חדשה, ואז יוכלו שוב לקיים תורה ומצוות מתוך שמחה וחדוותא דקדושה שיהא בבחי' אור בשלימות, ולא שיהיו אור

הקרובים להיות אף הם מנחלת עבדי ה', בפרט שאנחנו עדיין בתוך חודש שבט שבו הואיל משה באר את התורה הזאת ויכול כל אחד לאחוז באותה התחדשות של קבלת התורה שהיה בעת ההוא.

על כן עם ה' חזקו ונתחזקה לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה, התחזקות בלימוד התורה ובתפילה לפני ה', ובפרט בשמירות וזהירות בתוספת גדרים וסייגים שנוכל לעשות כל מה שבידינו שלא נכשל בשום חטא ועון, ובזכות זה יתקיים מה שכתבה תורה בפרשתן (שמות טו, כו) כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, רפואה כוללת רפואת הנפש ורפואת הגוף, וגם פרנסה בכבוד שכל זה נכלל בכלל רפואה שלימה כנודע.

יעזור השי"ת שיהא החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו תחילה וראש לפדיון נפשנו, ושכבר יהיה אורה ושמחה בבתי ישראל, על ידי שיזכו כל אחד לראות ישועת ה' ברוחניות ובגשמיות, ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די וכבר יאמר למלאך המשחית הרף, ויאיר בעולם רוח טהרה ותשובה תוך כדי התעוררות רחמים וחסדים מגולים, ותיכף ומיד נזכה לראות בישועתן של ישראל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ת"ת, ואשרי מי שזכה למלאות הימים כראוי בתורה ועבודה, כאשר בעיני ראיתי וליבי יוצא מקנאה באותם אברכים ובחורים העמלים ויגיעים בתורה מידי יום במשך שעות רצופות בתענית דיבור, ובנוסף לעצם לימוד התורה נוכח אני לראות גם חיזוקים בשאר ענינים בעבודת ה', ואין שום ספק שזה מעורר רחמים בשמי מעל, שהקב"ה מקבץ מלאכיו ואומר להם חזי בני חביבי שגם בדור זה אשר כולו פרוץ ומזוהם, ועוד אחר שנות גלות ארוכה כ"כ, עדיין ישנם המוסרים את נפשם לעשות רצון קונם בלי פשרות והמה געמרייע קינדער לאביהם שבשמים, ועל ידי כל אותם גדרים וסייגים שמוסיפים על עצמם על ידי זה מגבירים מדת רחמים וחסדים בעולם.

אך דוקא בשל כך צריך לעורר עוד ועוד על הצורך להתחזק בזה ביתר שאת, כי מטבע הדברים אחר שעובר זמן מה של התעוררות ישנה איזה רפיון ידיים, והיצר הרע מקרר הלכבות וממעט ההתלהבות כבתחילה, ועל כן בהכרח הוא עכשיו להוסיף ולחזק עוד כמה וכמה גדרים וסייגים בכל הדברים שבקדושה, ובפרט אלו שעדיין לא הצטרפו ולא ניצלו עדיין קדושת הימים, הגה העת והעונה לבוא ולהתייצב ביתר שאת בחזק ובגבורה לנצל השבועות

יום ראשון פר' משפטים כ"ה שבט

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הכרית לבן הר"ר יקותיאל יהודה בדיחי מקרית צאנז טבריה (בה"ר בעז מפעיה"ק).

בשעות הצהריים הגיע כ"ק מרן שליט"א למעמד קביעת מזוזה בקומת טיפול נמרץ החדשה במרכז רפואי צאנז - ביה"ח לניאדו. המחלקה החדשה שהורחבה ונבנתה בפריסה של 1,200 מ"ר עם 17 חדרי אשפוז, אובזרה בציוד חדיש ומקצועי מהמתקדמים בעולם והיא מהגדולות והמשוכללות ביותר בארץ.

בניית המחלקה ורכישת הציוד המתקדם והמשוכלל ביותר בעולם, התאפשרו תודות לפילנתרופים ונדיבים מכל רחבי העולם, וביניהם הנגיד הנכבד מוה"ר יחיאל מיכל ראזנבערג הי"ו בונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה בכל מקומות מושבות אנ"ש, יחד עם אחיו מוה"ר שמואל ראזנבערג הי"ו ממונטריאל, וגיסיו הרה"ח ר' שמואל פישמן הי"ו ממונטריאל והרה"ג ר' ישראל פרנקפוטר הי"ו ממונטריאל שהרימו תרומת קודש לזכר הוריהם הבלתי נשכחים, הרה"ח מוה"ר אברהם ישי ז"ל, וזוגתו מרת פיגא ע"ה.

כאות הוקרה, הונצח שמם של הרה"ח ר' ישי ז"ל וזוג' מרת פיגא ע"ה ראזנבערג על קומת הבניין, מבית ומחוץ, וכן הוצב שלט הוקרה לכבודו של הנדיב הנגיד מוה"ר מיכל שליט"א.

מרן שליט"א קבע מזוזה בפתח הראשי של המחלקה, כשלאחמ"כ נכנס לסיור בין חדרי הטיפוליים והאשפוז, בסיור הציג מנהל המחלקה ד"ר שפירו את מגוון השכלולים שנעשו ונרכשו בדמים מרובים עד מאוד לתועלת וטובת המאושפזים ובני משפחותיהם, כמו גם אמצעי המיגון לשמירה מפני הפצת חיידקים ועוד.

בהמשך הסבו הכל למעמד לחיים בראשות כ"ק מרן שליט"א ובהשתתפות בני כ"ק מרן שליט"א; רבני בית החולים הרה"ג רבי מרדכי לווינשטיין שליט"א והרה"ג רבי הלל דויטש שליט"א; התורמים הנכבדים; חברי הנהלת בית החולים, חברי וועד המנהל, צוותות המחלקות והתפעול; ידידים וקרובי משפחה.

דברי פתיחה נשא מר נדב חן מנכ"ל בית החולים, שסקר בפני הנוכחים את התפתחות המרכז הרפואי בכל המישורים ואת רמת הטיפולים הגבוהה שהוא נושא בגאון. בדבריו הודה נרגשות לתורמים

שבזכותם הגיעו עד הלום.

כאן נשא דברים הנגיד הרה"ח ר' שאול מתתיהו רוזנברג הי"ו יו"ר ישיבת ים התלמוד, שבדבריו הרחיב על גודל הזכיה לעמוד ולסייע למקום קדוש זה שנבנה ונתייסד ע"י איתן אדוננו כ"ק מרן זי"ע, ומתנהל תחת עינו הפקוחה והדרכתו הטהורה של כ"ק מרן שליט"א, ופועל על טהרת הקודש תוך הקפדה מלאה על כללי ההלכה. בדבריו אף העלה זכרונם לטובה של זקינו מוה"ר אברהם ישי ז"ל אשר היה אדוק בכל נימי נפשו ברבוה"ק, דבוק בכל ישותו לכ"ק מרן זי"ע מאז ימי בחרותו לאחר המלחמה האיומה, ועד זקנה ושיבה כאשר נקשר נפשו אל הבחל"ח כ"ק מרן שליט"א. היה מראשוני התומכים והבונים בית צאנז, ומקים המרכז הגדול לתורה ולתפילה בקרית צאנז טבריה. יחד עם זקנתו - זוגתו ע"ה אשר בשב"ק חל יום היארצייט שלה.

מרן שליט"א איחל לחיים מברכותיו למוה"ר מיכל הי"ו ומוה"ר שמואל הי"ו וכל בני המשפחה ולכל הנוכחים. כאן העניק מזכ"ל ועד הנאמנים בארה"ב הרה"ח ר' אהרן ישעי' שפיצר הי"ו מזכרת הוקרה להנדיב הנכבד בשם המרכז הרפואי. וחזר מרן שליט"א למעון הקודש.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל מבעלי השמחות מאנ"ש. בהמשך הגיע מרן שליט"א להשתתף בשמחת השבע ברכות שערך הנגיד הרה"ג רבי יחיאל יו"ט קראוס שליט"א מבני ברק, לרגל שמחת נישואי נכדו החתן מורנו יצחק דניאל נ"י בן חתנו הרב אביגדור מאיר וידער הי"ו מב"ב, ע"ב הרה"ח ר' אליהו הרבסט מאלעד, בן הרה"ח ר' חיים שמעון הי"ו מקרית הבעש"ט בפ"ת.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, והאציל מברכותיו להג"ר יחיאל יו"ט שליט"א, להרה"ח ר' חיים שמעון הי"ו, לחתן ולמחותנים. אחר כמה ניגוני שמחה קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן, ובסיומו חזר מרן שליט"א לביתו נאו"ק.

יום שני פר' משפטים כ"ו שבט

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר יצחק שנק מפעיה"ק (ב"ר אליעזר מאיר מפעיה"ק, וח"ר אהרן הופמן מפעיה"ק).

אחר תפילת מנחה נכנס לקו"פ האורח הרה"ג רבי בערל טויבער שליט"א ראש ישיבת אור תורה במאנסי, אשר הגיע מארה"ב במיוחד לרגל הכינוס הכללי ר'צוננו לעשות רצונך, וזהו תוכן השיחה:

מרן שליט"א הודה לו על הגעתו: חז"ל אמרו (ברכות לב, ב) 'ארבעה צריכין חיזוק ואלו הן תורה ומעשים טובים תפלה ודרך ארץ'. הענין שמתכנסים למענו כעת נוגע לכל אלו ד' הדברים... כמה שכבר יודעים על חומר הענין צריכים תמיד לשוב ולחזק ולעורר לעמוד על המשמר.

אכן רוב הציבור ב"ה הם יראים ונזהרים בקלה כבחמורה, אבל תמיד יש את אלו שזה נדרש עבורם ביותר. אבל גם אלו שב"ה אינם נמצאים שם, צריכים להתחזק כדי שלא יגיעו שמה, שכן הנסיון גדול עד מאד. הרי שלמה המלך כבר אמר אני ארבה ולא אסור (סנהדרין כא, ב), ומה נעני אנן.

בפרט כאן בארץ ישראל שישנם הרבה מאד מצבים מתוחים, זמן של מלחמות, וטבע האדם להימשך אז יותר לכלים הללו כדי לשמוע ולראות מה שמתרחש. היצר הרע מתחדש תמיד ושולח הרבה נסיונות, ולכן צריכים לעמוד יותר על המשמר. על פי רוב אין ההתחלה עם כוונה רעה ח"ו, בלי שום כוונת זדון, אבל אחרי שכבר מתחילים אי אפשר לידע איך שזה ימשיך הלאה ה"י.

הג"ר בערל טאובר: בגמ' (קידושין ל, ב) יש ב' מימרות, אמר רב יצחק יצרו של אדם 'מתחדש' עליו בכל יום וכו', ואמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם 'מתגבר' עליו בכל יום. ואמרת, שמתחדש זה על אלו שצריכים לכלים אלו לצרכי פרנסתם, ובכל זמן מתחדשים הכלים והנסיונות, ואילו יתגבר הכוונה הוא על אלו שבאמת אינם זקוקים לזה אלא שיצרום מתגבר עליהם לקנות כלים כאלו.

מרן שליט"א: גם אלו שיש להם עסקים מסועפים, כבר נודע שמי שבאמת רוצה יכול להיות ביזנסמן ולנהל עסקיו בלי להשתמש בעצמו בכלים אלו, למרות שהנסיון בזה קשה יותר, אבל כמו בכל דבר צריכים כח לעמוד בנסיון.

הג"ר בערל טאובר: הרי כל הקהל כאן הם צאצאים לאבות ואמהות בדורות הקודמים שכבר עברו נסיונות קשים מאד ועמדו בהם במסירות נפש, כי אלו שלא עמדו אז בנסיונות אין להם ע"פ רוב צאצאים אצלנו. רואים שמי שמוסר נפשו ומתגבר על יצרו בכל התוקף, נשאר לו הזכות לדורות עולם.

מרן שליט"א: הצעירים היום נולדו 'עם כפית זהב'... אני אומר תמיד שמן השמים אין מביאים לנו סוגי נסיונות כמו שהיו לאבותינו, כי הדור החלוש כיום יהיה לו הדבר קשה עד מאד... כמו שמרן אאדמו"ר זי"ע לא הרשה לדבר סרה על אלו שסרו מן הדרך אחרי המלחמה, באומרו שאפילו מלאכים לא היו יכולים לעמוד בנסיונות שהיו אז.

מסתמא לא היה דור עם כאלו נסיונות קשים שיש היום, כי חז"ל אמרו (סוכה נב, א) 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש', אבל כיום נכנס מנוול זה לתוככי בית המדרש ויכולים להחזיקו בכיס... מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר בשם צדיקים שלפני ביאת משיח יהיו הקליפות חצופות מאד. והיינו כי פעם ידעו שהיצר הרע לא נכנס לבית המדרש, אבל היום הם נכנסים לתוך בית המדרש וליהודים יראים, כמו ששומעים רבות, וזה מבהיל על הרעיון, הרי אין לך חציפות גדולה מזו.

סדנא דארעה חד הוא, כל הנסיונות שישנם באמריקא

הג"ר בערל טאובר: זה באמת שלא כדרך הטבע, כי התורה נותנת כח למעלה מהטבע.

מין שליט"א: סיפר לי אברך שאינו מתגורר כאן, שפעם כשהיה עם בנו בבית הכנסת בא אליו בנו בבהלה ואמר, טאטע יש כאן אדם עם 'באמבע'... וברגע הראשון נבהל, הרי כאן באר"י אנשים נבהלים מזה, ואח"כ ראה שזה היה אדם עם כלי... וכך למדו אותם בחיידר שזה 'באמבע'...

הג"ר בערל טאובר: לאחרונה נסתלק המשגיח של הישיבה בלייקוואד, הגאון רבי מתתיהו חיים סלומון זצ"ל...

מין שליט"א: פגשתיו כמה פעמים...

הג"ר בערל טאובר: הוא פעל הרבה בענין כלי הטכנולוגיה, הוא עשה מהפכה אצל העולם הליטאי שהם התעוררו לאחריו, והוא אמר לי, מה נעשה שאנחנו חמש שנים יותר איטיים מהחסידישע וועלד, ורואים זאת היטב.

אלה שיודעים היסטוריה אומרים שלא היה כזאת תקופה מימות עולם אצל בני ישראל.

מין שליט"א: בדורות לפני המלחמה היה נסיון ההשכלה והליברליזם, וכן נסיון הציונות שהיה גם כאן בתחילת שנות המדינה, שאנשים היו אז רעבים ללחם בעוד שמי שהלך לכיתות השונות שלהם היה לו מה לאכול. ושמעתי מהרבה יהודים שבאותן שנים כמעט לא היה בית שאין שם מי שסר מן הדרך. אבל בזמננו רובא דרובא חיים עם הרחבה ואין רעבים ללחם, ורק התאוות הם שמושכים בני אדם, ה' ירחם.

הג"ר בערל טאובר: הגה"ק רבי שמעון מזעליחוב זצ"ל בספרו נהרי אש (ראה ליקוטי דיבורים, אות קצג) מביא אודות מלחמת נאפוליון, שהיה אז כמה דעות בין צדיקי הדור במי לצדד בניצחון המלחמה, והרבי ר' מענדלי מרימנוב זי"ע סבר שעדיף שנאפוליון ינצח בהמלחמה, המהלך שלו היה שיהיה הכל ליברל...

מין שליט"א: זהו הראשית של ההפקרות...

הג"ר בערל טאובר: ורוב הצדיקים סברו שאין זה טוב, וכותב שם בנהרי אש, שבשנת תקע"ה, שנת הסתלקותו, נאנח הרבי ר' מענדלי על כך שלא עלתה בידו שנאפוליון ינצח במלחמה מחמת שרוב הצדיקים לא סברו כמותו, ושאלו אותו מה יהיה עם מכתבו של הרב מליאדי שכתב שאם ינצח נאפוליון אזי אף שיהיה הרחבה גדולה ושפע גדול בישראל אבל זה יביא אפיקורסות ופריקות עול, והשיב הרבי ר' מענדלי, אני גם יודע זאת, וזה אמת, אבל משיח לא יוכל לבוא לפני שכלל ישראל יעבור את הניסיון האחרון והקשה ביותר, ועדיף שזה יהיה כבר עכשיו, ואם זה לא יהיה עכשיו זה ידחה לעוד 'מאה וחמישים שנה'.

ולפלא שבשנת תשכ"ה, שזה מאה וחמישים שנה אח"כ, ידוע שעבר אז באמריקא חוק גדול של ליברליות וחיי הפקר. ובאותה שנה התחילו כלי הטכנולוגיה להתרחב, בתחילה היה זה אצל השלטונות והצבא שם, ולאט לאט נתפשט יותר ויותר.

מין שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע הזכיר הרבה פעמים

מגיעים בסופו של דבר לארץ ישראל...

הג"ר בערל טאובר: הכלים הללו בעצמם גורמים שיהא 'סדנא דארעה חד הוא'... שתיכף ומיד יודעים מה שמתרחש מקצה העולם ועד קצהו. זה גורם להתעניינות יתירה, וגם כשאין מדובר בדברים רעים, הרי זה גורם קרירות נוראה ומשיכה לכלים.

סיפר לי אברך אחד, שהוא כבר מתבייש ללכת עם בניו לבקר אצל אביו - זקנם, כי הוא כבר נהפך לאדם אחר ממש... הוא כבר כבן ס"ה שנים, וזה לא אותו אב שגידל אותו בצעירותו, שהיה אז יהודי חם ותלמיד חכם, א חסידישער איד, ואילו כיום הוא איננו כאן... ואין המדובר בעבירות אלא שנעשה שקוע בזה כל היום והלילה, מסתכל בזה ומביט בזה, ונעשה כבוי לגמרי. הוא סיפר לי שעד לפני כמה שנים היה אביו עורך את ליל הסדר בהתרוממות וחמימות ועיניו זלגו דמעות, ואילו היום הכל נעשה קרירות נוראה.

כבר שמענו אבות בוכים על בנים, אבל בנים שבוכים על אבותיהם...

מין שליט"א: זה מטמטם את המוח, נעשים 'אויס מענטש'... וזאת מלבד ביטול הזמן הנורא, וההתמכרות עד שאי אפשר להתנתק מזה. ממש כמו אדם שנמצא בבית האסורים, כמה רחמנות יש לרחם על אדם כזה... כמה בעיות שזה גורם בשלום בית, שזה גורם לאדם להיות 'אויס טאטע', 'אויס מאן', ואפילו בדברים שאינם אסורים.

הג"ר בערל טאובר: האברך הנ"ל אמר לי שהוא אפילו אינו יכול לדבר לאביו בנושא זה. וכשניסה פעם להעיר לו השיב לו אביו, מה אתה רוצה אין לי שום ראיות אסורות... והוא לא מרגיש שהוא נהיה בחזרה ילד... הוא עסוק בדברי שטות והבל ממש.

בהרבה מקרים הילדים כשהולכים לבית זקניהם יש להם שם את כל הכלים, בעוד שאצל אבותיהם אין להם זאת... האברכים הם יראים ושלמים ובריאים בנפשם...

מין שליט"א: זה גופא נס למעלה מדרך הטבע... כי לא יטוש ה' את עמו, בכל דור יש לו להקב"ה את החיילים הנאמנים שלו... לפי המצב וקושי הנסיונות זהו פלא עצום וחידוש גדול שישנם עדיין כל כך הרבה ששומרים עצמם מכל הרע הזה.

אבל לדאבוננו ישנם די והותר שנופלים, היצר הרע אינו נח, וכל נפש מישראל זה עולם מלא.

הגה"צ אב"ד ק"צ טבריה: אמר לי אחד שהיה אצל פרופסור לפני חמש עשרה שנה, כשהתחיל האינטרנט, וראה שהוא שומר על ילדיו שלא ישתמשו בזה, ואמר לו הפרופסור, תשמור עכשיו כי עוד מעט כבר לא תוכלו לשמור על ילדיכם שכן כל החומות יפלו והילדים ממילא יעזבו אתכם... כל כך היה בטוח בזה... **מין שליט"א:** הגויים גם טוענים כן, שזה מקלקל להם את החינוך...

הג"ר בערל טאובר: פרופסורים כותבים מאמרים שלמים על זה, שאין להם דרך אחרת.

מין שליט"א: כשאין דרך תורה אזי באמת אין להם דרך.

ותלמידי חכמים עוד יותר ממה שהיה מקודם, והאריך בזה הרבה.

ומרן אאדמו"ר זי"ע שכאב לו מאד ירידת הדורות, אמר אחר כך כשנשא את דברותיו, שהוא יבאר את דברי הרב מפוניבז', דהנה הדור שלנו הוא כה ירוד ופחות ושפל, ולכן כל מה שלומדים נחשב מאד לעומת הדורות הקודמים, אבל איך אפשר לומר שהיום לומדים יותר מהדורות הקודמים, והלא בווארשא היו בעלי בתים וסוחרים לומדים ובקיאים הרבה יותר מאלו הלומדים בזמננו, וכשהלכו ברחובות העיר בשבת שמעו מכל הבתים קולות של לימוד התורה ושירות ותשבחות. וסיפר שבצאנזער קלויז בטארנא היה תקנה שיבואו ללמוד קודם התפילה, ולא התפללו לפני השעה תשע. ובשעות לפנות בוקר כבר לא היה מקום פנוי בבית המדרש שהיה מלא וגדוש בלומדים, וכך למדו כארבע או חמש שעות לפני התפילה, ואחר התפילה הלכו לעבוד, וכשגמרו העבודה שוב באו לבית המדרש ללמוד, וכן היה בעוד מקומות, והבעה"ב אז למדו כעשר או שנים עשר שעות, יותר ממה שהכולל יונגעלייט לומדים היום...

אבל באמת שבכמות יש כיום בוודאי הרבה יותר ממה שהיה פעם.

הג"ר בערל טאובר: אני שמעתי פעמיים מכ"ק האדמו"ר מויזניץ מונסי זצ"ל שאמר, כשאני מסתכל סביבי אני רואה 'עולם' הרבה יותר יפה מאשר ראיתי בגרוסווארדיין...

מרן שליט"א: מי ילד לנו את אלה... בכל המקומות בכל העולם יש יראים ושלמים, לומדי תורה ומהדרים במצוות.

הגה"צ אב"ד ק"צ טבריה: לרבי בערל יש חלק גדול מאוד בחיזוק הענין בארה"ב...

מרן שליט"א: הרה"ק משינאווא זי"ע כתב במכתב: "כל זמן שלא יתבטלו המהרסים לא יתבטלו הגודרים". והיינו שתמיד לעומת המהרסים והמחריבים יהיו תמיד הגודרים והמחזקים.

הג"ר בערל טאובר: העולם משתוקק ודורש שיגידו הכל במפורש... שישמעו שהרבי אומר הכל מפורש מפיו, שזה מוסיף להם הרבה... כך היה אצל צדיקים, שהדיבור שלהם השאיר רושם כביר.

מרן שליט"א: זה היה אור מן השמים ולא דבר גשמי, הם דברו לנשמות.

הג"ר בערל טאובר: דור דור ודורשיו...

באמריקא מצוי הרבה יותר שאברכים עוסקים במסחר ויושבים במשרדים עם כל מיני אנשים, ועכ"ז רואים שם הרבה אברכים העוסקים במסחר ויחד עם זאת הם נשמרים מהפגעים האלה ב"ה, ואף משתדלים בכל כוחם שיהיה פילטער טוב וכו'.

מרן שליט"א: גם כאן יש אברכים שעומדים על כך בכל התוקף במקום עבודתם.

שבוע שעבר שמעתי מקרה נפלא, על אשה אחת

את דעות הצדיקים באותה תקופה, שכולם היו צדיקים קדושי עליון, וסיפר שבילדותו שאל את אביו זקה"ק מרודניק זי"ע שאולי היה הרבי ר' מענדלי צודק שיתרבו המלחמות ובלבד שיבא משיח, ואמר לו אביו, מה שאתה יודע ידעו כל הצדיקים אז ואעפ"כ סברו מה שסברו...

ידוע שבערב פסח כשאפה הרבי ר' מענדלי את המצות, הכריז בכל מצה, חמש מאות רוס'ן אין אויבן... והרה"ק מראפשיץ נכנס וצעק, נאפוליון הוא טמא וטמא נדחה לפסח שני...

הג"ר בערל טאובר: גם בתקיעת שופר של אותו ראש השנה היה כמה בלבולים אצל צדיקים.

אבי ז"ל חזר רבות בשם רבו הגה"צ רבי מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל...

מרן שליט"א: הוא היה דודי (הגרמ"ד היה חתן הגה"ק הרב מנייטרא זצ"ל).

הג"ר בערל טאובר: אני נקרא על שמו.

והוא אמר, שהנסיון ליהודים באמריקא הוא, שהגוף נהיה יותר ויותר גדול, ואילו הראש נעשה יותר ויותר קטן...

מרן שליט"א: הרי צדיקים לא הרשו לנסוע לאמריקא באותם שנים.

אבל הצדיקים ידעו שלבסוף יגיעו היהודים לשם, ופעם רצה הרה"ק מגארליץ זי"ע לנסוע לשם יחד עם אחיו הרה"ק משינאווא זי"ע, באומרו שהרי רואים שהיהודים יגיעו לאמריקא וצריכים להכין להם המקום שם... וכנראה שמשמים עכבו בעדם. הרה"ק מגארליץ בשנותיו האחרונים כבר לא אסר לנסוע לאמריקא.

הצדיקים בוודאי ידעו על גודל הירידה שיהיה באמריקה, זהו גלות חומרית קשה, אבל עכ"ז זה לעומת זה, רואים שם אברכים ובחורים לאין שיעור יראים ושלמים, ומביאים אלי פיתקאות של שעות רצופות משם, ואני מקבל מזה הרהור תשובה... עשרות עשרות שעות רצופות...

הג"ר בערל טאובר: יש לי קצת 'טעימה' מהצאנזער בחורים שלומדים אצלנו כמונסי... היו הרבה בחורים במשך השנים שהתחילו אצלנו, ובליעה"ר הם ליכטיגע בחורים ולומדים בהתמדה...

אני רוצה להזכיר, לומד אצלנו בחור חשוב, בנו של הר"ר אלימלך בן יענטא (בן הג"ר יצחק אייזיק שליט"א) לוי שזקוק לרפואה, הבח' שלום אלי' נ"י, ובלעיה"ר הוא משקיע רבות, 'ער ארבעט שווער'... וצריכים להזכיר אותו שיוכל לגדול ולהתעלות, וגם את אביו לרפואה שלימה.

מרן שליט"א: אביו עובר ניסים גדולים, וה' יעזור הלאה. רואים גם בדור הזה סייעתא דשמיא מרובה.

בשמחת הבר מצוה שלי השתתף הגאון הרב מפוניבז' זצ"ל, ואחר שאמרתי כל הפלפול משך כעשרים דקות, נהנה מזה ואף נישק לי על מצחי וכו', ואחר כך אמר בדרשתו שרואים כיום שהוטב מצב הדור לעומת מה שהיה בדורות הקודמים, ושישנם הרבה לומדים

נמדד המסירות נפש לפי נסיונות הזמן. יעזור השי"ת שתזכו לחזק את הציבור ולהמשיך עם הרבצת התורה...
הגה"צ אב"ד ק"צ טבריה: הוא חישב הכל שיגיע לכאן באופן שלא יחסיר מהשיעורים שם...
 ונפרדו לשלום.

שהיתה לה פרנסה טובה מאד במחשבים, אבל כיון שהבעה"ב לא רצה לשפר את הסינון, התפטרה מהעבודה לאחר ג' שבועות. והבעל הוא כולל יונגערמאן וצריך זאת לפרנסה ממש, ועכ"ז לא חשבו לרגע וחפשו עבודה אחרת.
 ב"ה רואים היום מסירות נפש לפי הדור, בכל דור

תוכן השיחה בעת ביקורו של הגאון הגדול רבי דוד יוסף שליט"א חבר מועצת חכמי התורה ורב שכונת הר נוף בירושלים יום ג' פר' בא' ו' שבט העל"ט

רסג סק"ב) והמאמר מרדכי (סק"ג) ועוד, שמצות הדלקת נרות היא 'מצוה נמשכת' במשך כל הזמן שהנרות דולקים, ולכן גם כשמברכים אחרי ההדלקה הוי שפיר עובר לעשייתן.

מין שליט"א: יש להסמיק לכך מה שאנו מוצאים נידון בפוסקים (ראה טור ושו"ע אהבע"ז סי' לד, ס"ג לבוש סימן לד סעיף ג) לגבי ברכת אירוסין איך אפשר לברך אחרי הקידושין והלא כל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתן, ותירצו (ראה ביאור הגר"א שם סק"ט) שהקידושין היא מצוה נמשכת כל זמן שהיא מקודשת שלו

הגר"ד יוסף: אכן, אבל הרי"ף כבר כתב בתשובה (שו"ת הרי"ף סי' רצג, הובא בבית יוסף שם) שהמברך אחר הקידושין טועה הוא עכ"ל, אם כי יש חולקים עליו וכפי שתירצו (ראה ר"ן על הרי"ף מסכת פסחים ד"ע א ד"ה ולענין לענין ברכת נשואין) שסוברים שברכה זו היא ברכת השבח ולא ברכת המצוות ואינה צריכה להיות עובר לעשייתן.

מין שליט"א: או כפי התירוץ הקודם שהחופה היא מצוה נמשכת, וזה גם התירוץ לגבי הדלקת נרות כפי שהזכרתם מכמה אחרונים שהיא מצוה נמשכת. ואף שלכתחילה ראוי לברך לפני תחילת המצוה ממש, אבל סוכו"ס כיון שהיא מצוה נמשכת אפשר לברך כל זמן שהנרות דולקים, כמו שכתב בשו"ת רעק"א (מהדו"ת סי"ג) שלכאורה אם לא בירך קודם ההדלקה יכול לברך כל זמן שהנרות דולקים.

הגר"ד יוסף: זה רק בדיעבד, אבל למה לעשות לנהוג לכתחילה שלא לברך לפני ההדלקה. ומה גם שלמעשה לא סמך שם רעק"א על חידוש זה והכריע שאם גמר להדליק כל הנרות אינו יכול לברך להדליק נר חנוכה, ומתיר לברך רק אם נשאר לו להדליק נרות ההידור, אבל אם סיים להדליק כל הנרות אינו יכול לברך (הובא במשנ"ב סי' תרע"ו סק"ד), אם כן איך נברך קודם בנרות שבת אחרי ההדלקה.

אשר על כן, חשבתי לומר כאן מהלך אחר ורעיון חדש, שאין סיבת ההיתר מחמת שהיא מצוה נמשכת, אלא יותר מכך, כי הנה באמת צריך לחקור בחיוב הדלקת נרות שבת האם המצווה זה הפעולה של ההדלקה שהדלקה עושה מצווה, או שנאמר

מין שליט"א התעניין בשלומנו וכו'.
הגר"ד יוסף: ברוך ה', אני שמח לראות את הרבי. אני כותב עכשיו על הלכות מוקצה, כנראה אני אוציא לאור שלושה כרכים על הלכות אלו.

יש לי הרבה תענוג ללמוד בשו"ת דברי יציב, ממש תענוג... לאחרונה ביררתי היטב איזה נושא הלכתי, ומצאתי לי סימוכין וסיוע רב בשו"ת דברי יציב להבנת הדברים. כי הנה הספרדים נוהגים לברך על הדלקת נרות שבת ורק אחר כך להדליק, וכך דעת המחבר (ראה שו"ת יביע אומר חלק ב אורח חיים סימן טז). אולם ביררתי שבאמת כך סברו גם כל גדולי אשכנז בדורות הקודמים, משום שכל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתם (מנחות לה, ב), כך נהגו כולם, עד למהר"י וויל (בדינים שבסוף הספר סי' כט) שהוא הראשון שכתב מנהג אחר, שמקצת נשים נוהגים שמדליקים את הנרות, ואחר כך משימים את ידיהם פרושות נגד הנרות, ואז מברכות ואח"כ מסלקות ידיהם. והא דפורשים ידיהם כי היכי דליהוי עובר לעשייתן. ולא רצו לברך קודם הדלקה, שא"כ קבלו שבת ולא מצו תו לאדלוקי. עכ"ל. והביאו הרמ"א (סי' רסג ס"ה). ומאז התפשט המנהג אצל האשכנזים להדליק קודם, וגם אצל חלק מהספרדים התחילו לנהוג כן להדליק ואחר כך לברך וכן דעת החיד"א (מחזיק ברכה סי' רסג סק"ד).

אולם כאמור כמה מגדולי אשכנז הקודמים, וגם בני דורו של מהר"י וויל, חלקו עליו וסברו לברך תחילה, כפי שמביא בספר לקט יושר (עמוד ג) שרבו בעל תרומת הדשן סבר לברך תחילה וכן כתב מהר"י מברונא בתשו' (סי' פד).

מין שליט"א: לגבי מנהג בני ספרד שמברכים קודם ההדלקה, אחד התירוצים שמתרצים (עי' הגהות רעק"א שו"ע רסג שם) על כך, שזה כמו תנאי, כיון שכולם עשו כך, כאילו התנו שאין מקבלים שבת עד אחרי הברכה ולכן אין איסור להדליק אחרי הברכה.

הגר"ד יוסף: אבל לכאורה יש קושיא גדולה על שיטה זו של בני אשכנז שמדליקים ואחר כך מברכים, למה לא חששו להלכה של 'כל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתם'. ומה שכתב הרמ"א בשם מהר"י לשים את הידיים נגד הנרות וכו', זה נראה קצת דוחק. ויש תירוץ ידוע של כמה אחרונים, הישועות יעקב (סי')

של שבת דעלמא דמברכינן נמי להדליק נר של שבת היינו נמי משום דהדלקה עושה מצוה, אך שוב כתב דנר שבת ויו"ט שונה מנר חנוכה דעיקר מצותן לאורה משום שלום ביתו, ומה שמברכים להדליק הוא משום שאין האור אלא ע"י הדלקה.

וכאשר עיינתי בעניין זה מצאתי בדברי התוספות במסכת שבת כ"ה ע"ב (ד"ה חובה), שם התוספות דנים לגבי ברכה על הדלקת נרות, שיש אומרים שלא לברך כלל על מצוה זו, ואומר רבינו תם שזהו שיבוש ובוודאי צריך לברך, ואין לומר שאין מברכים משום שאם מצא דלוק אין צריך לכבות ולהחזיק ולהדליק, וזה אינו, שהרי גם כיוסי הדם אם כסהו הרוח פטור מלכסות, ובכל זאת כשמכסה מברך, עיי"ש.

והעמקתי חקר בדברי התוספות זמן רב להבין מה כוונתם שאם מצא דלוק אין צריך לכבות ולחזור ולהדליק ובכל זאת מברכים על הנרות, ושמחתי כמוצא שלל רב כשמצאתי בשו"ת דברי יציב (או"ח סי' קכ) תשובה שלימה לבאר הדק היטב את דברי התוספות, וכתב שם וז"ל: "ונראה בהבנת דבריהם, דס"ל שעיקר המצוה שיהא אור בבית, ולכן גם אם זה ע"י נר דלוק ועומד, סו"ס אין חשך בבית והושג תכלית המצוה, וא"צ לכבות ולחזור ולהדליק, והיה ס"ל דכיון שיתכן לקיים המצוה בלי פעולה אין לברך, וע"ז הביאו ראייה מכיוסי הדם דבכסהו הרוח פטור מלכסות ולא מחייבין ליה לגלות ולחזור ולכסות, לפי שאין עיקר המצוה מעשה הכיוסי אלא שיהא הדם מכוסה, וכיון שכבר מכוסה למה נאמר שיגלה לבטל המצוה, וכן במילה שהמצוה להיות נימול ובנולד מהול כבר נעשית מצותו, ואפ"ה כשמקיים המצוה בפועל מברך, וה"נ בהדלקה שפיר מברך כשע"י פעולתו גורם שיהא אורה בבית", עכ"ל, ושמחתי עד מאד לראות דברים אלו והבאתי תשובה זו של הדברי יציב בתשובה ארוכה שכתבתי בעניין זה. ואם כי היה אפשר לפרש את דברי התוספות באופן אחר, אבל בדברי יציב שם מברר שם באריכות בסברא ישרה בעומק הפלפול והחריפות שאי אפשר לפרש התוספות באופן אחר.

גם בשו"ת הר צבי (יורה דעה סימן כא, ד"ה סימן כח סעיף יא) כותב בקצרה שזו כוונת התוספות, אבל אינו מרחיב לברר את כל החידושים והפלפולים שכותב שם בדברי יציב.

על כל פנים, לפי מה שראיתי בדברי יציב שמברר בטוב טעם ודעת שעיקר המצוה היא שהנרות יהיו דולקות, כתבתי שבזה מיושב היטב מנהג בני אשכנז שמברכים אחרי הדלקת הנרות ואין בזה סתירה לדין עובר לעשייתו, שהרי אין המצווה עצם ההדלקה אלא אחר כך כשנהנה מהנרות, והארכתי בזה הרבה.

*

הגר"ד יוסף: עוד נושא אשר ראיתי לאחרונה בשו"ת בדברי יציב, הוא במה שכותב (שו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן קנא) שכלי רכב הוא מוקצה מחמת

שעיקר המצווה אינה מעשה ההדלקה, אלא המצוה היא ההנאה מהנרות הדולקות. כלומר, לא רק שיש כאן עניין של מצוה נמשכת, אלא שאדרבה כל עיקר המצוה היא דווקא אחרי ההדלקה כשהנרות דולקות ונהנה מהן.

מרן שליט"א: הרי בגמרא (שבת כג, ב) אמרו שטעם הדלקת נרות שבת משום שלום ביתו, ולטעם זה עיקר המצוה היא שיהיה דולק, וכן לטעם של כבוד שבת שיהיו דולקים נרות בסעודה (רמב"ם פ"ל מהלכות שבת ה"ה).

הגר"ד יוסף: אכן, הוא אשר דיברתי שזה כל התכלית, משום שלום ביתו.

הסמכתי לכך את דברי מהר"ח אור זרוע (סימן י) לגבי ברית מילה שאין המצוה למול אלא שיהיה נימול.

מרן שליט"א: שם במהר"ח אור זרוע מביא ראייה מדוד המלך (מנחות מג, ב) שהיה מצטער כשנכנס למרחץ וראה עצמו ערום בלא מצוה, ונזכר על המילה, ואם לא היה מצות המילה אלא העשייה, למה שמח עליה יותר מראשו וזרועו וכל גופו, שקיים בהם מצות תפילין, וציצית, וכמה מצות, אלא מילה היא מצוה בכל עת.

אמנם שהעירו שמהר"ח אור זרוע חולק בזה על אביו האור זרוע (ח"ב ה' מילה סי' ק"ז אות ה') שכתב שאין האב יכול לעשות שליח למול את בנו (הובא בדרכי משה יו"ד סי' רס"ד), ואם היה סובר שהמצוה על האב לדאוג שבנו יהיה נימול היה אפשר לעשות שליח.

הגר"ד יוסף: לא ידעתי מזה שהוא חולק על אביו, שמעתי פעם מאבי [הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף זצ"ל] שיש ספק אם מהר"ח אור זרוע למד תורה אצל אביו האור זרוע, כי הוא נולד לו לעת זקנותו ומסתמא לא למד תורה אצלו, ובכתביו רואים שהוא למד אצל המהר"ם מרוטנברג, ומהר"ם מרוטנברג היה תלמידו של האור זרוע, נמצא שמהר"ח אור זרוע היה תלמיד של תלמידו של אביו וכנראה לא למד אצל אביו.

מרן שליט"א: רק גאון כאביכם זצ"ל ברוב בקיאותו היה יכול להוכיח כן מתוך ספריו...

הגר"ד יוסף: מהר"ח אור זרוע גם היה תלמיד חבר של הרא"ש. יש תשובה של אבי זצ"ל (שו"ת יביע אומר חלק ה - אורח חיים סימן כו) שמביא משו"ת מהר"ח אור זרוע (ס"ס פא) אם עופות המצפצפים בקול נאה הם מוקצים, ועל כך השיב לו הרא"ש בתשובה (סי' פב) לאסור עיי"ש, ונראה מזה שהיה תלמיד חבר של הרא"ש.

על כל פנים, כמו שהוא כותב לגבי מילה שהמצוה להיות נימול, כך לגבי הדלקת נרות שבת עיקר המצוה היא שהנרות יהיו דולקות.

מרן שליט"א: אבל בנרות בחנוכה נקטינן להלכה (שו"ע תרעה, א; תרעג, ב) דהדלקה עושה מצוה, וכבתה אין זקוק לה, ושם אי אפשר לומר שהמצוה היא שיהיו דולקות, ולכן אי אפשר לברך אחרי שגמר להדליק.

הגר"ד יוסף: לעומת זאת בנרות שבת כותב הפני יהושע (מסכת שבת דף כג עמוד א) שלכאורה נראה דבנר

חסרון כיס^א.

מרן שליט"א: אני זוכר כשכ"ק אאמו"ר זי"ע כתב תשובה זו בקאנטרי (כ"ד מנחם אב תשמ"א) והיה אז ממש מחוסר ספרים כשכתב תשובה זו...

הגר"ד יוסף: אך כדרכה של תורה זה בונה וזה סותר, התקשיתי להבין את דברי קדשו שכתב שרכב הוא מוקצה מחמת חסרון כיס, וכתבתי בספרי שלענ"ד נראה שמכונית זה רק כלי שמלאכתו לאיסור. כי הדוגמא שהפוסקים מזכירים למוקצה מחמת חסרון כיס זה סכין של שחיטה, שמלאכתו הרגילה אסורה בשבת, ולמלאכה אחרת חוששים שמא ייפגע, מה שאין כן בכלי רכב, אין אדם מקפיד שהוא עצמו לא יעשה בזה מלאכה אחרת, רק חושש שאנשים אחרים לא ישתמשו ברכב, אבל הוא עצמו משתמש ברכב גם לשאר תשמישים. ולפי הדברי יציב ייצא שגם טלפון סלולרי יהיה מוקצה מחמת חסרון כיס בגלל שאנשים מקפידים שלא יישבר.

מרן שליט"א: אבל כלי רכב הוא דבר שאנשים מקפידים ביותר, ויש שאפילו משתגעים באופן מוגזם בשמירה על הרכב שלהם, ועל זה כתב שם בדברי יציב 'כיון שהיא יקרת ערך ואדם מקפיד עליה שלא להשתמש בה לצורך אחר זולתי בשעת נסיעה בה', שהאדם עצמו מקפיד שלא להשתמש בו שימוש אחר. **הגר"ד יוסף:** אם כך הרי אין לדבר סוף, כל כלי שמלאכתו לאיסור שהוא יקר יהיה מוקצה מחמת חסרון כיס. אמנם המגן אברהם (סימן שח סק"ג) כותב שכל דבר שדמיו יקרים הוי מוקצה מחמת חסרון כיס, אבל האחרונים מבארים שאין הכוונה שעצם הדבר שהכלי הוא יקר נעשה מוקצה מחמת חסרון כיס, רק שהאדם מקפיד שהוא עצמו לא ישתמש בו לשימוש אחר, ולא די בכך שמקפיד שאחרים לא ישתמשו, כגון סכין של שחיטה שמקפיד שהוא עצמו לא יחתוך בו ירקות.

מרן שליט"א: גם כלי רכב הוא ממש כך שהאדם מקפיד שהוא עצמו לא יעשה בו שום שימוש אחר, ולא רק שאחרים לא יעשו.

הגר"ד יוסף: השאלה היא כזאת, אמת שאף אחד לא ישתמש בכלי רכב לסתם שימושים אחרים, אבל לפעמים אנשים מניחים שם את חפציהם וכו', כך שהם לא מקפידים על עצמם שלא להשתמש ברכב לתשמיש אחר.

גם אם נאמר שזה כלי שמלאכתו לאיסור, הרי יש מחלוקת בראשונים לגבי ההלכה שכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לצורך גופו ומקומו, האם היתר זה נאמר רק בכלי איסור שיש אפשרות להשתמש בו איזה תשמיש אחר של היתר, כגון פטיש לפצוע

אגוזים, או גם כלי שמלאכתו לאיסור שאין לו שום תשמיש היתר, מותר לטלטלו לצורך מקומו, שבעל המאור (שבת דף קנד: ד"ה אמר רב הונא) כתב שכל כלי שאינו ראוי בשום צד לטלטלו לצורך גופו אין לטלטלו לצורך מקומו. אבל הרשב"א שם הביא את דברי הבעל המאור, וכתב עליו שאינו מוכרח בעיניו, אלא אף אם אין לו תשמיש אחר מ"מ מותר לטלטלו לצורך מקומו. וזה נוגע לכלים אלקטרוניים כמו מכשיר טייפ וכדומה שהם כלי שמלאכתו לאיסור שאין להם שום תשמיש היתר, אם מותר לטלטלם לצורך מקומו.

מרן שליט"א: אבל מיקרוגל יתכן שיהיה מותר לטלטל לצורך מקומו, כי יתכן שאנשים מניחים שם דברים ושייך להשתמש בו תשמיש היתר.

הגר"ד יוסף: ואני הבאתי ראיות שכל הראשונים מסכימים עם הרשב"א שזה נקרא כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו, ולפי זה יוצא שכל שכן מכונית שיש לה גם שימוש של היתר שיהיה מותר לטלטל לצורך גופו ומקומו.

מרן שליט"א: כך היא דרכה של תורה...

*

הגר"ד יוסף: אני מרבה לעיין בשו"ת דברי יציב. גם אבא (הגר"ע יוסף) זצ"ל היה מרבה לעיין בו, תיכף ומיד כשיצא לאור הכרך הראשון של שו"ת דברי יציב, והרב משה רייך ז"ל הביא לאבי את הספר, אמר לי אבא שיש בספר חריפות עצומה שאין לתאר זאת, לצד בקיאות עצומה שאין לתאר, הכל מחושב בפלפול גדול גג על גג, להוכיח כל דבר עד הסוף.

מרן שליט"א: בכל סוגיא היה מרן אאמו"ר זי"ע מתחיל לברר מהיסוד בגמרא ובראשונים, ולא היתה דעתו נוחה מאלו שמתחילים לפסוק רק מאחרונים בלי לעיין במקורות.

הגר"ד יוסף: בשו"ת דברי יציב יש תשובות ארוכות וצריך סבלנות רבה ללמוד את כל התשובה, אבל אני מקפיד ללמוד את כל התשובות מהתחלה עד הסוף בלי לדלג מאומה, ברוך ה'.

'אוצר הפוסקים' עשו עבודה כבירה, שסידרו על כל סימן בשלחן ערוך ועל כל מקצוע, את כל ספרי השו"ת המדברים על סוגיא זו, והם מביאים שם על כל נושא ועל כל סעיף כל מקום שיש על כך תשובה בדברי יציב, גם כאשר בתשובה אחת הוא מדבר על כמה נושאים, הם מקשרים כל נושא למקום הראוי לו בשלחן ערוך, כך שברגע אחד אפשר להגיע לכל מקום שיש נידון בדברי יציב, ורואים שהם ממש למדו את הדברי יציב בהבנה, זה ממש מפתח מצויין לכל ספרי השו"ת, מגיע להם על כך ישר כח.

^א וז"ל בתו"ד: "ע"ד השאלה בטלטול אויט"א בשבת. הנה מ"ש דהוי מוקצה מחמת איסור ולכן יש להתיר לצורך גופו או מקומו, כגון לפתוח הדלת. לפענ"ד כיון שהיא יקרת ערך ואדם מקפיד עליה שלא להשתמש בה לצורך אחר זולתי בשעת נסיעה בה, הוי מוקצה מחמת חסרון כיס כסכין המיוחד לשחיטה וכדו'.

מרן שליט"א: אין לנו שיעור רק התורה הזאת.
הגר"ד יוסף: זה מה שאביכם השאיר, כל כך כמות עצומה הוא השאיר...

מרן שליט"א: הוא חידש הרבה-הרבה יותר ממה שיש כתוב, יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן... כל דבריו היו בדברי תורה, ותמיד בכל עת חידש וחידש בלי סוף בחריפות גדולה, בכל מה שלמד היה מחדש בו מיד חידושים בחריפות, ורובא דרובא מחידושו לא נכתבו, וחבל על דאבדין.

הגר"ד יוסף: גם לפני השואה הוא כתב?

מרן שליט"א: אכן גם אז כתב הרבה. כשאני הייתי ילד קרוב לבר מצוה, אמר לי פעם: 'כשאני הייתי בגילך היו לי חידושי תורה כתובים יותר ממשקל גופך...' מצעירותו הרבה לכתוב והתכתב עם הרבה גדולים. אמר לי יהודי אחד מהעיר קלויזנבורג שהיה בבית מרן אאדמו"ר ארון מלא רק מכתבי יד מלא חידושים של אבא, פלפולים וחידושים, אנחנו ניסינו לחפש אחריהם ולהביאם אך לא עלתה בידינו.

גם אחרי השואה, בשנים הראשונות כמעט ולא כתבו מאומה, יש רק מעט שכתבו זעיר פה זעיר שם, אבל רובא דרובא לא כתבו, בעיקר התחילו לכתוב כשהוא הגיע לגור בארץ, והתחילו לכתוב ולהדפיס, אבל כשהתגורר תחילה בארה"ב במשך שתיים עשרה שנה, ותמיד בכל עת לימד שיעורים ודרש וחידש, יש מכך רק אחוזים בודדים שנכתבו וכל השאר אבד.

לאחרונה קיבלנו תשובה חדשה שכתב מרן אאדמו"ר לפני השואה [בעניין הדלקת נרות] שלא נדפסה תחילה בשו"ת דברי יציב, רק במהדורה החדשה הוסיפו אותה [בסוף חלק יורה דעה]. התשובה נמצאה בתוך תכריך כתבי קודש שהיו בביתו של אספן אחד, אבל היו עוד מאות תשובות להלכה שכתב לפני השואה ונאבדו מאתנו.

הגר"ד יוסף: כשאני הייתי ילד, ואבא זצ"ל התגורר בתל אביב, יום אחד קרא לי אבא ונתן לי ביד מכתב לשים בדואר, ועליו היה כתוב 'לכבוד כ"ק האדמו"ר וכו', שאלתי את אבי מה זה, וענה לי שאביכם הרבי זי"ע כתב אליו מכתב באיזה נושא בהלכה והוא עונה לו. חבל שתשובה נאבדה מאתנו ולא נשאר בכתובים, הן מה שאבא כתב לו והן מה שהרבי ענה לו, שני

המכתבים האלו נעלמו וחבל על דאבדין.
מרן שליט"א: הרבה תשובות קיבלנו מיהודים שקיבלו את ה'תשובה', אבל לא שמרו הכל באופן מסודר.
הגר"ד יוסף: הסגנון של התשובות הוא עצום, הפלא ופלא.

*

הגר"ד יוסף: יש עוד נושא שכתבתי עליו באריכות רבה, והיא שיטת רבנו תם והגאונים בזמן צאת הכוכבים, והוצאתי על זה קונטרס גדול מאד, בו הבאתי בהרחבה את כל מה שנאמר ונכתב על כך. למשל, בקובץ 'בית אהרן וישראל' היה אחד שכתב סדרת מאמרים להוכיח כמו שיטת הגאונים, ואני ראיתי את כל מה שהוא כתב, ואני כתבתי באריכות שהרבה מקורות שהוא הביא כשיטת הגאונים באמת כתוב שם ממש להיפך.

חוץ מספר המאורות שבלשון שלו כתוב שהוא לכאורה ממש כמו הגאונים, אבל בכל הראשונים הידועים אין אפילו אחד שיכתוב בפירוש כמו הגאונים.

יש ספר שו"ת מהר"ף (סימן מז) - מחברו היה רב באלכסנדריה במצרים לפני שלש מאות שנה, והוא היה חבר לבעל גינת וורדים - והוציאו עכשיו מכתב יד קונטרס שהוא למעשה ספר שלם שהוא כתב בנושא זה של רבנו תם והגאונים, והוא מעתיק את הלשון של שו"ת מהר"ם אלשקר (סימן צז) שכולם מביאים את דברי מהר"ם אלשקר שהוא המקור היחיד בו מובאת שיטת הגאונים, ושם בשו"ת מהר"ף טוען שכל הגאונים שהוא הביא אין סוברים כשיטת הגאונים אלא כרבנו תם, כך שאין בכלל שיטה כזו של הגאונים...

ולפני מאה שנה בערך, יצאו הרבה תשובות מכת"י, ורואים שם שתשובות הגאונים שהביא המהר"ם אלשקר זה קצר וחסר בו הרבה, ובכתב יד נמצאת התשובה המקורית בהרחבה עם הרבה תוספת, ורואים שהלשון שלהם מוכיח שהמהר"ם צדק שגם הגאונים סוברים כמו רבנו תם.

את כל זאת ועוד הרבה הבאתי בקונטרס שלי.

יש דבר אחד שמאד כואב לי, וגם לאבא זה כאב מאד, שהיו שאמר שחלילה רבנו תם טעה במציאות בארץ ישראל, ואביכם בדברי יציב כותב מילים קשות מאד נגדם. וזה גם לא נכון מצד המציאות.

שוחד. ומקור שורש ההשכלה וההתחדשות היה טענת המציאות שמכשח ח"ו ההלכה לפי ראות עיניהם הטרוטות, וכלל לך מדרך עקלתון זה שרבים יכשלו בו!" ועוד שם בסימן קי"ג: "וכיון שר"ת והגאונים שדבריהם דברי אלוקים חיים הם יכלו לחלוק איזה כוכבים משוי לילה ובמה תליא מציאות לילה, ואם יבוא בזמנינו אלה ויאמר שאחד הפוסקים טעה בהמציאות, הוי בכלל אפיקורוס שפוגע בקדושת הפוסקים שפסקו אחרת. יכולים לומר שהמנהג במקום זה או אחר הוא כהנך פוסקים... אבל ח"ו לומר שהמנהג נשתנה במקום זה שלא כפוסקים האחרים משום דהמציאות שאנו רואים בעינינו הטרוטות היא אחרת! והיינו שהם טעו בהמציאות, שהרי על כרחך הבית יוסף והפרי חדש ומהר"ח אלפנדרי וכו' ראו מציאות הכוכבים בירושלים בצפת ובטבריא ופסקו מה שפסקו... על כרחך לדרכך לומר שהם טעו בהמציאות ח"ו, זה שורש ההתחדשות וההשכלה! וזה בשורה

² ראה שו"ת דברי יציב או"ח סימן קיב בתוך דבריו: "וכי הבית יוסף מרא דארעא דישאל לא ידע המציאות בארץ ישראל כמו אלו החכמים בעיניהם?! וכי קבע ההלכה רק לחוץ לארץ?!", אתמהא! ומהר"ח אבולעפיא שבסוף ספר חנן אלקים (בתקנה ח) יצא בחרם חמור רח"ל שלא להקל נגד שיטת ר"ת. ומהר"ח אליפאנדרי שהיה אבד"ק צפת"ו, בקונטרס קידושי דבי שימשא (ס"א, ונדפס גם במוצל מאש ח"ב סי' א'), וכי לא ידעו המציאות דכאן?! והאם הפרי חדש שהיה בירושלים ובירר שיטת רבינו-תם בקונטרס דבי שמשא, לא ראה הכוכבים בירושלים?... ועיקר גדול אצלנו מאבוב"ק ורבוה"ק זי"ע ועכ"י, שלא לומר ח"ו שהמציאות מכחיש את הפוסקים, שחשכו עינינו לראות את המציאות, ובודאי שחוש המציאות של הפוסק הגדול החת"ס בתשובותיו (או"ח סי' פ') מה שראו עיניו הקדושים הוא המופת החותך בהלכה, ולא דמיון המציאות המכזב של קצרי הראות, והשוחד יעור עיני חכמים (דברים ט"ז י"ט) וגם התאוות בחינת

ורק לחומרא נקט כגאונים ולא לקולא.
הגר"ד יוסף: כי בשו"ע שלו אינו מזכיר כלל מהגאונים.
מין שליט"א: ואמנם אצל חסידי ליובאוויטש מקובל
 שהסידור חיבר בתקופה מאוחרת יותר, אבל כאמור
 זה כתוב שם רק בסדר 'הכנסת שבת', דהיינו שזה רק
 לחומרא, כנראה זלזלו לקבל שבת מאוחר לכן כתב
 כגאונים, אבל לא כתב כן לקולא במוצאי שבת.
הגר"ד יוסף: אני רוצה לשאול את הרבי, לקולא אפשר
 לסמוך על ר"ת?

מין שליט"א: מין אאדמו"ר לא נהג רבנו תם לקולא
 לעשות מלאכה בערב שבת אחרי השקיעה, אבל זכורני
 מימי ילדותי פעם בערב סוכות היה קצר בחשמל
 בסוכה, ואז עבדו ועבדו והתאחרו לצורך מצוה ועשו
 איזה מלאכה אחרי השקיעה הראשונה, והוא לא מחה.
 ואחרי כמה חודשים בימות חורף, כמדומה בחודש
 שבט, חלה אאדמו"ר, והוא אמר אז שזה עונש משמים
 על שלא מחה על כך שעבדו בסוכות אחרי השקיעה,
 וראיתי שהוא זוכר זאת וראה בכך סיבה לעונש. הוא
 לא התיר לעשות מלאכה אך לפעמים לצורך מצוה
 ושעת הדחק עודו צירופים, לא מחה.

הגר"ד יוסף: אני כתבתי להקל באמירה לגוי אחרי
 השקיעה, אצלי בבית היתה הפסקת חשמל כשחזרתי
 מבית הכנסת ועדיין לא זמן צאת הכוכבים כר"ת
 ואמרתי להביא גוי.

מין שליט"א: באמירה לנכרי בוודאי קל יותר.

הגר"ד יוסף: ראיתי בספר אחד שחיבר שני כרכים
 בנושא של ר"ת והגאונים, והוא מביא הוכחות וטוען
 שעד השואה בהרבה קהילות באשכנז ברומניה
 והונגריה נהגו אפילו להקל כר"ת.

מין שליט"א: החתם סופר כתב (או"ח סי' פ) כך שעשו
 מלאכה אחרי השקיעה.

מין שליט"א: רק בתקופה מאוחרת יותר כשראו שזה
 מביא לזלזול ועשיית מלאכה בשעה מאוחרת יותר
 תיקנו שלא לעשות אחרי השקיעה.

הגר"ד יוסף: ביקש להישאר ביחידות, ושוחחו משך
 זמן, וליווהו החוצה ונפרדו לשלום.

מין שליט"א: ומה גם ש'תנא בארץ ישראל קאי', ורבנו
 תם בא לבאר שיטת רבי יהודה שהתגורר בארץ
 ישראל, ומי שאומר על התוספות שלא ידעו את
 המציאות, הוא יכול לכפור בכל התורה כולה.

הגר"ד יוסף: הרי השלחן ערוך פסק כמו ר"ת (או"ח סי'
 רסא, ב), ומרן הבית יוסף התגורר בארץ ישראל, ואיך
 אפשר לומר שהם לא דברו על ארץ ישראל.

גם הרמב"ן כידוע התגורר בארץ ישראל בסוף ימיו,
 ובספרו תורת האדם הוא מאריך מאד כשיטת רבנו תם
 שיש שתי שקיעות, והוא לא מזכיר מילה שדבר זה
 משתנה במציאות בין ארץ ישראל לחוץ לארץ.

יש הטעונים שהשו"ע חזר בו ביורה דעה (רסו, ט), אבל
 אבי טען נגדם טענה חזקה, שהרי מרן הבית יוסף
 הדפיס בחייו כמה מהדורות של השלחן ערוך, ואם
 חזר בו ביורה דעה, אזי במהדורה הבאה היה צריך
 למחוק מה שכתב באורח חיים.

הש"ך ביור"ד (שם סק"א) על דברי השו"ע מעתיק את
 דברי המהר"ם אלאשקר, כנראה שהש"ך סובר כמו
 הגאונים, אבל המקור של השו"ע ביור"ד זה מבעל
 העיטור (הל' מילה ח"ג נא ע"ב, הובא בבית יוסף שם),
 ובתקופת הראשונות, עד לפני ב' דורות, לאף אחד לא
 היה את בעל העיטור, רק לבית יוסף היה את זה,
 וכשמסתכלים במקור בבעל העיטור מה שכתוב
 בשו"ע בשמו, כתוב שם מילה במילה כך, אבל מיד
 לאחמ"כ הוא מתחיל לדון מתי זה בין השמשות וכותב
 במילים ברורות מאוד כמו ר"ת, אם כן מובן שהבית
 יוסף שראה את דבריו ראה שהוא כותב כמו ר"ת, כך
 שגם ביורה דעה התכוון מרן כשיטת רבנו תם, וגם אם
 נאמר שהש"ך הבין במחבר שסובר כהגאונים, אבל
 רואים בפירוש בש"ך בכל ספרו שלא היה לו את ספר
 בעל העיטור, כך שבוודאי אם הוא היה רואה את
 העיטור הוא לא היה כותב כך. זו טענה ניצחת.

בשלחן ערוך הרב (בסידורו סדר הכנסת שבת) כתוב
 שהמחבר חזר בו.

מין שליט"א: גם על כך כתב מרן אאדמו"ר בדברי
 יציב (סי' קי, אות ב) שדבר זה היא הגהה שכתב תלמידו,

בחצרות קדשינו

השמחות המפוארים שנבנים בקרית צאנז, שבה ייערכו
 שמחות מכובדות במחירים זולים.

המעמד שולב בסעודת מלוה מלכה לכבודם של
 הנאספים משפחת ראזנבערג הנכבדה ממונטריאל,
 בראשות הנדיב הנכבד הרה"ח ר' יחיאל מיכל ראזנבערג
 הי"ו, בונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה בכל אתר

מעמד מרגש נערך בטרקלין השפע, אולמי השמחות המפוארים

שמוקמים בקרית צאנז, לכבוד הנדיבים לבית ראזנבערג

מתוך רוב אהבת חסד ולב גדוש של אהבת ישראל, נערך
 במוצאי שבת פרשת יתרו, מעמד מפואר מחד וצנוע
 מאידך, במתחם הבנייה של טרקלין השפע, אולמי

¹ ראה שו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן קיב: "ובודאי שזה
 דבר שאי אפשר להיאמר שר"ת מתרץ את התנא ר' יהודה
 דבאר"י קאי לפי מדינות חוץ לארץ, ואם נאמר כן הו"ל לר"ת
 לתרץ בפשטות סתירת ר"י, דהכא באר"י והתם במדינה רחוקה,
 וזה פשוט שאי אפשר להיאמר כן"

בס"ד

יום נבית ה'

הזדמנות מיוחדת!

בשנת 1920 קודש כפרנס יום בכוללי השי"ס הנך רוכש לעצמך זכות אדירה ונשגבה: יום אחד של לימוד התורה הקי' ברציפות במשך כל שעות היום והלילה בהשגות הנעלות שקבע ויסד כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בכוללי השי"ס, שותפות קודש במאות תלמידי חכמים מופלים ברחבי ארה"ק

כ"ז שנת

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **שמואל צבי ארנפלד** הי"ו
אב"י בקרית צאנז נתניה

לעילוי נשמת אביו המסור בלב ונפש לכוללי השי"ס רבות בשנים
הרה"ח ר' **חיים יעקב** בן הרי"ר משה ארנפלד ז"ל

ר"ח אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **אלחנן שלמה זלמן פולק** הי"ו
אב"י בקרית צאנז נתניה

לזכות הצלחת בניו שיחי בתורה ויראת שמים

ר' אדר א'

שותף בלימוד בבית ה'

הרה"ח ר' **חיים רייניץ** הי"ו
אב"י בני ברק

לזכות נישואי הבת תח"י בשעתו"מ

"ותלמוד תורה כנגד כולם" ובוודאי שלזכות וחשיבות מרובה היא לרכוש זכות שותפות לפחות ליום אחד: של לימוד בכוללי השי"ס. כדברי השי"ת הבורח בתורה לדוד המלך (שבת ל) כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח.

לימוד הייטונג כל חשי"ס ושו"ת
מיוחד של כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זי"ע
בשיתוף כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לתרומות והנצחות: הר"ר שמואל בורד - 054-8441601

ואתר, לצד גיסיו הנכבדים רודפי צדקה וחסד הרה"ח מוה"ר ישראל פרנקפורטר הי"ו והרה"ח מוה"ר שמואל פישמן הי"ו וצאצאיהם.

המעמד התקיים לאחר השבת שבה חל יום היארצייט של אם המלכות, האשה החשובה ונדיבת הלב מרת ראזנבערג ע"ה, אשת עטרת תפארת המשפחה הרה"ח מוה"ר אברהם ישי ז"ל, ולרגל המאורע בו נטלו על עצמם ר' מיכל, אחיו הרה"ח מוה"ר ר' שמואל הי"ו וגיסיו הנכבדים, להשתתף בחלק נכבד ומשמעותי מהוצאות הבנייה שמסתכמות לסכום של שלושה וחצי מיליון דולר, ושם עולם יותן להם, כאשר המטבח המפואר והמאובזר שיקום ויוציא מתוכו אלפי ורבות מעשי חסד ייקרא על שם אמם 'אש"ל פיגא'.

הסעודה הוכנה ברוב פאר והדר ובטוב טעם ודעת, לא על ידי קייטרינג מקצועי, כפי שנראה היה במבט ראשון, אלא על ידי מתנדבי מפעל החסד "שפע חיים ורחמים" - שמנהלו הרב אריה ליבוש רייך הי"ו יזם את בניית האולם. מתנדבים אלו מקדישים מידי שבוע מזמנם כדי לבשל שמחות ושבת שבע ברכות למחותנים, במחירי עלות בלבד ובכך חוסכים אלפים רבים של ₪ לכל מחותן.

בראשות סעודת מצוה זו, התכבדו הנאספים בהופעתו כבוד של הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, והשתתף בה גם הנדיב הנכבד והמפו' הרה"ח מוה"ר מנחם מענדל רייך הי"ו מקרית הבעש"ט, שהרים אף הוא מהונו סכום עתק ומשמעותי, כדי להתחיל בבניה ולהרים את השלד של הבניין.

את המעמד הנחה פה מפיק מרגליות, הרה"ג ר' משה נחמן זילברמן שליט"א, ר"מ בישבה"ק ומראשי ועד קביעת עתים לתורה, שהעלה על נס את כתר המלכות שזוכים בני המשפחה לענווד עטרת תפארת לראש אמם המנוחה ע"ה, בזכות מעשיהם הכבירים לצדקה ולחסד, ובזכות שמתאספים להעלות זיכרונה ולפעול לעילוי נשמתה, מה שמצוי רק אצל עם ישראל ולא אצל אומות העולם.

בקשב רב נשמעו דבריו המאלפים של אב"ד ק"צ טבריה שליט"א, שאמר כי הרגיש חובה לבוא ולהיענות להזמנה, כאשר הוא יושב בין שני הרים רמים של צדקה וחסד לאין ערוך, מחד משפחת ראזנבערג הנכבדה שזוכה ליטול חלק בפרויקטים כה רבים של תורה וחסד, ומאידך ר' ליבוש רייך שפועל גדולות ונצורות הן בדברים שיודעים והן בדברים שכמוסים, ולכן בוודאי שצריכים להיענות ולהשתתף במסיבה יקרה זו.

בדבריו הביא את הפסוק 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', ואומר רש"י שמדובר על היום שבאו לרעמסס, כאשר היו מפוזרין בכל ארץ גושן ולשעה קלה כשבאו ליסע ולצאת נקבצו כולם לרעמסס. ומבאר האלשיך הק', שהם הכינו עוגות מצות למרות שידעו שהולכים לצאת ממצרים, ולכאו' מאין יהיה להם תנורים

נעוה ש"ת

אחרי בני ברק, אלעד וק"צ זה קורה שוב בקרית צאנז

אך אמר לא (שאר אמור...

א ליל שישי פארברענג

• תרומה 21:00-23:00 •

ביתו

של המשמש בקודש
הרב **אברהם דוד שנטר** הי"ד
רח' רבי טרפון 14 ק"צ

בהשתתפות הגה"צ

אב"ד ארה"ב וראש הישיבה שליט"א

תמרים
עשיר

בית הרה"ג מורנו רבי מאיר חשולם שליט"א

ק"צ

וכיצד יאפו בדרך. אלא שאז אירע הנס ובשעה אחת נאספו ויצאו מיד. והזכיר הקב"ה דבר זה לפני מתן תורה להורות שכשיהודי חפץ לעשות דבר מצוה, אין לו לחשב חשבונות אם יצליח הדבר או לו, עליו לעשות את המוטל עליו והקב"ה ברוב חסדיו יעשה את שלו, כמו שעשה במצרים שקיבצם בשעה אחת.

זו הייתה דמותם של ההורים ר' אברהם ישי ז"ל וזוג' ע"ה. הם יצאו מגיא ההריגה בלי לחשב חשבונות על העתיד והחלו לפעול זה בכה וזו בכה וב"ה וידגו לרוב בכל הארץ, רואים את הדור המפואר שזכו להקים, כי הקב"ה גמר בעדם וזכר להם חסד נעורים. משמייא קא זכו ליה, לזרעם אחריהם, להיות שותפים בבניית אולם מפואר ומוזל שיחסוך אלפים ורבבות לבעלי שמחות מישראל. "כאנשי עסקים טובים, יש להם חזון עסקי ארוך, והם עשו חשבון כמה רבבות של מעשי חסד ייצאו מכאן, בוודאי שזכות גדול הוא לנשמות" – סיים הגה"צ שליט"א.

לאחר מכן נערך סיום עמ"ס ברכות ע"י הבה"ח יונה פלדהיים נ"י, מבחירי ישיבת בריסק בעיה"ק ירושלים ונכדו של ר' מיכל, ונשא דרוש לנעוץ בין סוף התורה לתחילתה.

בשלב זה נשא הגרמ"נ זילברמן שליט"א את משאו שנסוב על חובת ההודיה להשי"ת: צדיקים אמרו כי השם 'משה' שנשאר לתמיד, הוא 'רבנו' – הוא מלמד אותנו, כמה שצריך להודות, וההודיה מביאה השפעות. ובוודאי האם הצד' אף שהיא נמצא כבר בעולם העליון, היא ממשיכה לומר שירה ולשבח להשי"ת שצאצאיה ממשיכים את דרכם הן בתורה כאשר רואים את המסיים והן בצדקה ובחסד. היא מודה על כך כי יש לה גם חלק בזה. כמה נחת רוח יש לנשמתה על כך שצאצאיה נוטלים חלק באולם שבו יקימו בתים נאמנים בישראל, ומהמטבח יסייעו למשפחות שצריכות מנות חמות כמו יולדות וכדו', במסגרת הארגון שבנשיאותה של הרבנית הצד' תליט"א. ובוודאי שהיא מודה ומהללת על כך. האולם עצמו יחסוך רבבות אלפי ש' למחותנים שגם כך מוטל עליהם עול כלכלי עצום, והחסד שייצא מכך יביא שמחה למחותנים שרבים מהם הם תורתם אומנותם, ובזכות המחירים הזולים יוכלו לשבת בבית ה' בראש נקי יותר".

הנגיד ר' מענדל רייך הקדיש דקות ארוכות לכך שכאשר עושים תקנות בקהילה, הרי שכתוצאה מכך חוסכים בתחומים רבים אחרים הקשורים לחתונות. מה שאין כן כשאין הגבלה, לפתע צריכים להוסיף עוד ועוד דברים שלא שערום קודם לכן, ולכן כשלוקחים בחשבון את ההשקעה באולם זה שבו יחתנו אלו ששומרים על התקנות, זו השקעה כבירה למעלה מהמשוער.

דברים נרגשים היוצאים מהלב דיבר האורח ר' מיכל, שתחילה גולל את הימים הקשים שעברו על אמו בנערותה כאשר התגלגלה לאושוויץ וניצלה בזכות נס שהרכבת לא

גבה לבם ולא רמו עיניהם, ומעולם לא התנשאו על מי שאין לו. בגלל המלחמה לא הצליחה ללמוד לקרוא לשון קודש בנערותה, אבל סידורה היה בלוי ומשומש מאוד מתפילותיה הארוכות ודמעותיה בעת התפילה. מעולם לא ראתה כל טעם בחיי הפאר הראוותניים המאפיינים את ארה"ב וקנדה, להיפך היא מאסה בהם, והתחברה יותר למה שראתה בבית נעוריה. כל כך אופייני הדבר שהסעודה הראשונה שמתקיימת כאן, במקום שיועיל לאנשים לשמוח בלי ראוותנות ופיזור, היא סעודת יארצייט שלה.

ב"ה ר' מיכל גיסי מסייע רבות ליהודים, אבל כאן מדובר בתרומה שתכפיל את עצמה שוב ושוב, בגלל המחירים המוזלים והכספים הרבים שייחסכו על ידי בעלי השמחות במשך השנים."

הרה"ג ר' אריה ליבוש רייך, מנהל מפעל החסד שפע חיים ורחמים, פתח בדבריו שאל הפרויקט המורכב היקר הזה נכנס 'שפע חיים ורחמים' בזכות הרבנית הצד' תליט"א שמשתתפת גם היא במעמד. הוא ציין את מאור הפנים של בני המשפחה כולם, האחים ראזנבערג והגיסים שנרתמו מיד לפרויקט הזה. "התחלנו הכל ללא פרסום, כי על כל צעד ושעל נתקלים בקשיים רבים ובעיכובים והיינו משתאים לדעת היצליח ה' דרכנו, וכך זכינו להגיע למעמד זה שהוא בין 'הנחת אבן הפינה' לחנוכת הבית"...

בדבריו ציין כי מוטל עליו ועל צוואריו את העול הגדול והכבד של הדירות, ומזמן לזמן העול הזה מכביד יותר בגלל המחירים המתייקרים, ומצד שני אנשים מבקשים הלוואות לחתונה עצמה. "אשר על כן, הפרויקט הזה של בניית

יכלה להמשיך בגלל תקלה, וכך הגיעה לוינה עם בני משפחתה ועבדו בעבודות כפייה כאשר כבר אז היא מוסרת נפשה במעשי החסד שלה ומשיגה מזון בעבורם. באחד הימים, הבניין שבו שהו קרס מההפצצות אך תודות לעובדה ששהו במרתף הם ניצלו. לאחר המלחמה היא הגיעה למונטריאול יחד עם אחותה הצעירה, ולאט לאט מצאה עבודה והשתקמה. "היא הגיעה בסוף לארה"ב ושם הקימה את ביתה עם אבי ז"ל - שהיה מהתלמידים הראשונים של מרן זי"ע בארה"ב - וכבר אז קיבלו על עצמם לשמור את כל אשר יורה להם. הם שבו למונטריאול וחיו חיי דחק. שניהם עבדו קשה מאוד, היא במתפרה והוא בבית החרושת, ואוספים פרוטה לפרוטה. מרן זי"ע הגיע למונטריאול והקים את בית המדרש החסידי הראשון, כאשר אבי ז"ל ממשיך לדבוק בו, כי ראה בו את אביו ונפש קרובה לאחר שאיבד את כל משפחתו. באותו עת רצה מרן זי"ע לבנות את הת"ת הראשון, וכשהבינו שמרן זי"ע צריך כסף, עמדו ונתנו את כל חסכוניהם, בסך 400 דולר, שהיה אז הון רב שחסכו בידי עמל רב ועבודה קשה. יותר מזה לא צריך לומר, כדי להבין עד כמה מסרו נפשם למפעלות קדשו של מרן זי"ע. זו השגה מדורות קודמים, ולא יפלא שביקשה להיטמן לאחר אריכות ימיה סמוך ונראה לציון מרן זי"ע, אעפ"י שיכלה להיקבר סמוך לאביה ז"ל בארה"ב, וב"ה שזוכים ללכת בדרכיה עד ימינו אנו."

גיסו הרה"ג ר' ישראל פרנקפורטר, שדיבר לאחר מכן, אמר שהוא נכנס לבית חותנו אחרי שכבר ב"ה כבר ראו רווחה, אולם תמיד נוכח לראות שהם נשארו בתמותם ובישרותם, לא

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזל טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, מרביץ תורה והוראה, מורה ודאין, לן בעומקה של הלכה, מחשובי מרביצי התורה בעדתינו הק', ה"ה

הגאון רבי **פּרץ טוביה בינדר** שליט"א

דומו"צ קהילתינו הק' בבית שמש

ולחותנו רב האי גאון חוב"ט איש אשר בו רוח חכמה עצה ותבונה, אוצר בלום ומרביץ תורה, משנתו קב ונקי אשר זכה וזוכה להיות קרוב לפני ולפנים, ה"ה

הגאון רבי **בן ציון רייך** שליט"א

נאמן בית רבוה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת נישואי בנו - נכדו

החתן מורינו **נפתלי דוד** נ"י

עב"ג הכלה תחי'

בת הרה"ח ר' **חיים רייניץ** הי"ו - מיקירי אנ"ש בב"ב

במזל טוב ובשעטומ"צ

והברכה אחת הוא לסב הדגול, תהלתו בקהל חסידים

הרה"ח מוה"ר **חיים מרדכי בינדר** הי"ו - ב"ב

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

רייך הרחיב גם הוא בתועלת הרבתית של בניית האולם, בתוך כל פעולות החסד של שפע חיים ורחמים ושיבח את ר' ליבוש על מסירותו הגדולה לאנ"ש.

בברכת המזון כיבד הנדיב ר' מיכל את ר' ליבוש רייך, לרגל היא"צ של חותנו הנדיב הנודע לשם ולתהילה הרה"ח מוה"ר ר' יצחק בן ציון וואלף ז"ל, ואמר ר' מיכל שהוא היה מורו ורבו בענייני צדקה וקשה עד מאוד לחקות את צדקת פזרונו. לאחר ברכת המזון התפזרו הנאספים מתוך תחושות מרוממות של הודיה ושבח לבוכ"ע על הזכות הכבירה שנפלה בחלקם.

עוד ישמע: המחזור הראשון של סדנת השידוכים

המסובסדת ע"י מרכז 'שמחם' הסתיים, וב"ה כבר נסגרו שלוש שידוכים על ידי בוגריו

בסיפוק רב הושלם בשבוע האחרון המחזור הראשון של סדנת השידוכים המסובסדת על ידי מרכז 'שמחם' – בניצוחו של השדכן הנודע הרב דוד יונה קליין שסיפק בידי המשתתפים כלים ראויים לנהל שידוכים במקצועיות ובחן, וב"ה שכבר בימים אלו נסגרו שלושה שידוכים (!) על ידי שני שדכנים ושדכנית אחת, בוגרי הסדנה.

כזכור, פורסם לפני כמה חודשים על ידי מרכז 'שמחם', על הסדנה העומדת להיפתח ע"י 'מרכז השידוכים' של השדכן הנודע הרב קליין, ומיד נרשמו לסדנה עשרות, כאשר הגברים הגיעו למפגשים של הסדנה, והנשים שמעו את השיעורים באמצעות מרחב קולי, ובשעה טובה ומוצלחת הסתיים בימים אלה המחזור הראשון, כאשר הוא עושה פירות ב"ה, עוד בטרם הסתיים כליל, ושלוש שידוכים נסגרו על ידי בוגריו.

מוה"ר ישראל חיים בלומנטל, מנהל מרכז 'שמחם' מוסר, כי ב"ה התגבשו קבוצות איכותיות של שדכנים ושדכניות שקיבלו את הכלים ולכל מי שיש הצעות

האולם חשוב מאוד, כדי שבכך יוכלו להפחית את העול של החתונה עצמה, לאור העובדה שאנשי שלומנו מעוניינים לחתן ללא הוצאות מיותרות ולא רוצים לבזבז כספים. כיום המצב הוא שהאולמות מכריחים להוציא הוצאות רבות בגלל דרישות של מינימום מנות וכסא כלה ותוספת שעות ועוד. האולם הזה יחולל את הסייע הגדול הזה שיוכלו לחתן בקלות יותר ללא הוצאות מיותרות, בדיוק כמו שמשתדלים להפחית את העול לגבי הדירות. זה עתה הייתי באירוסין של נכדת ר' מיכל במונטריאול, כאשר על השולחן היו מיני מזונות ופירות וזה היה כל האירוסין בשעה שבעלי השמחה יכולים להרשות לעצמם. זה לא הפחית מהשמחה מאומה".

בדבריו גולל את תהליך בניית האולם כאשר הכל התחיל בפגישה עם ר' מענדל רייך בתענית אסתר לפני שנתיים, כשחשבו שהפרויקט כולו יסתכם במיליון ₪, אך עם הזמן והתרחבות הבנייה על פני אלפיים מ"ר של בנייה – טיפסו הוצאות הבנייה לשלושה וחצי מיליון דולר. ר' מענדל היה הנחשון וב"ה שכעת יש שותפים, משפ' ראזנבערג הנכבדה, אם כי עדיין צריך עוד הרבה להשלים את השליש האחרון. בדבריו שיבח עוד את האברכים תושבי קרית צאנז שבאים להתנדב לסעודות של בעלי השמחות, כאשר הם אומרים שכסף אין בידם לתת אבל זמן – הם יכולים לתת, וגם כאן כל הסעודה בושלה על ידם ברוב פאר והדר. "ר' מענדל היה הנחשון שהרים תרומתו קודש לע"נ אמו הצ' ע"ה וכעת ממשיכים לבנות בזכות מרת ראזנבערג ע"ה, שתיהן נשים צדקניות שחיו חיים פשוטים וצנועים ונתנו לשני. עשינו חשבון שבעשור הראשון של האולם ייחסך למעלה מחמישים מיליון דולר בזכות האולם להמוני אנ"ש, כאשר השמחות יהיו מכובדות אך ללא הוצאות מיותרות, אני מקנא בזכות הכבירה שלכם" – סיים ברגש.

הנוכחים שיחזרו את ימי נעוריהם בבניין זה שהינו מבנייני החינוך הראשונים של קרית צאנז נתניה ור' מענדל

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

נסא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נאמן ומסור למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, ה"ה

הרה"ח ר' שמואל צבי ארנפלד הי"ו

מזכ"ל היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת נישואי הבת תחי' במז"ט ובשעטומ"צ

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש מורינו רפאל נ"י

בן הרה"ח ר' צבי שמחה שטיינמעץ הי"ו - אב"י בקרית הבעש"ט - פ"ת

והברכה אחת היא לסב

הרה"ח ר' אברהם שלמה רוט הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ת, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

שליט"א, להתחזק ולהתעזן באהבתך וביראתך, אותם תלמידי הישיבה המסולאים מפז, הזוכים כל השנה להימצא ביני עמודי דגירסא, ומתעלים בתורה וביראת שמים באורח מישור בדרכי רבותינו הק' ולאורו והדרכתו הצמודה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, נתאחדו יחדיו לשבות במקום רינה של תורה ותפלה גם לטעום מאור זיו השבת נועם הנשמות.

כבר במשך השבוע שקדמה להתכנסות עילאית זו, נלמדו ברבים ספרי חסידות מעניני יקרת וגודל שבת קודש בכלל והתכנסות בצוותא בשבת קודש בפרט, האיך נשפע מזה מלא חפניים השפעות והתחזקות לימי השובבי"ם הקרבים ובאים, ונשמעו כמה שיחות הכנה לקראת השבת מפיי המשפיע הרוחני הגר"ש שטרן שליט"א, כדי להגיע עם לבבות וכלים מוכנים לקבל השפעות השבת כראוי וכנכון. והיה ביום השישי תלמידי הישיבה מתכוננים כבר משעות הבוקר בגמר כל ההכנות הנדרשים בכדי שיהיו בהקדם אחר טועמיה ושאר ההכנות לשב"ק, כשעה ומחצה לפני זמן הדלקת הנרות נתכנסו התלמידים בהיכל הישיבה לסדר לימוד הכנה לשבת קודש, אחר הסדר התפללו תפילת מנחה כשלפני התיבה ניגש המשגיח הרוחני הרה"ג ר' יהודה ברנדסדורפר שליט"א, אחר תפילת מנחה נשא את משא השבת המשפיע הרוחני שליט"א כשבדבריו הרחיב בגודל ויקרת הזמן, כאשר בתחילת השבת מתאחדים באדם כל חלקי ההשגה שיוכל להשיג בהמשך כל יום השבת קודש, ובמשך שעה ארוכה המתיק בטוב טעם את ההבנה האיך בהסתכלות נכונה על תכלית החיים היסורים והגלויות שעוברים על האדם זוכים להמתקת הדינים בשורשן וכל דינים מתעברין מינה, ולהארה זו זוכים בשבת קודש כאשר מוכנים אליה כראוי בהתבוננות ובהסרת המניעות, וזה מה שבקש יעקב אבינו לגלות הקץ

מתאימות, וכן לכל מי שיש לו בנים ובנות בשידוכים, יכול לפנות למרכז 'שמחם' שיעביר את הנתונים לשדכנים החדשים, ובעז"ה יזכו להיבנות בתים נאמנים בישראל. משרדי שמחם פתוחים בכל ערב, בין השעות 19:30-22:30, ומס' הטלפון הוא: 09-88-515-88.

ניצוצי אורה וזיו יקרות מהנעשה ונשמע בישבתנו הק' לצעירים "שפע חיים" בעיה"ת בני ברק

פתיחת זמן החורף בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב נפתח בסיעתא דשמיא בהוספת כח ואומץ, עם מינווי של הרה"ג ר' שמשון שטרן שליט"א כמשפיע רוחני בישיבה"ק בברכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ובעידודו של הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד דקהילתנו הק' בארה"ב שליט"א, שיכהן בישיבה ביחד ולצדו של המשגיח הרוחני הרה"ג ר' יהודה ברנדסדורפר שליט"א, המינוי החדש הביא בכנפיו משב רוח מרענן, ואוירה נעלית בכל תחומי וסדרי הישיבה, כאשר הכובד ראש השימת לב לצרכי התלמידים ברוחניות ובגשמיות, בד בבד עם ההתעלות הרוחנית של תלמידי הישיבה מביאים לרוממות רוח בין כותלי הישיבה.

בימי החנוכה התקיימה ביום חמישי שיעור עיוני בהלכות חנוכה ע"י המשפיע הרוחני הגר"ש שטרן שליט"א ואח"כ הסבו התלמידים למסיבה מיוחדת כשבמהלכה השמיעו רבני הישיבה דברי תורה לכבוד היום, והופיע לפני התלמידים הרב עמנואל קרני שליט"א, אשר תיאר במשך שעה ארוכה לתלמידים שישבו והקשיבו בקשב רב, מניסי השי"ת וגודל רחמיו וחסדיו שעברו עליו ביום שמח"ת.

לקראת ימי השובבי"ם הממששים התקיימה כהנה דרבה שבת בצוותא לתלמידי הישיבה 'שבת ישיבה', בשב"ק פרשת ויחי העל"ט נתכנסו ובאו תלמידי הישיבה לשבות בישיבה, בראשות ההנהלה הרוחנית ורמ"י הישיבה

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים, מגדולי מרביצי התורה בעדתינו הק', בור סיד שאינו מאבד טיפה, מעוז ומגדול, פה מפיק זקוקין דנורא, ה"ה

הגאון רבי יצחק שמואל שוורץ שליט"א

רב ביהמ"ד חיסדא בב"ב דומו"צ בבי"ד זכרון מאיר
ובן דיינא רבא דקהילתנו הק' הגה"צ מהרח"י זצ"ל

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת אירוסים בתו הכלה תחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

והברכה אחת היא לסב הדגול, הרה"ח המפואר, איש האשכולות
מוהר"ר אפרים זלמן בעק שליט"א ציריך - טבריה

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים,
מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

הזמן בשבועות נעלים הללו, בסעודת עתיקא קדישא שנמשכה כמעט שלש שעות עד קרוב לשעת מנחה השמיעו דברים רמ"י הישיבה הרה"ג ר' חיים יעקב גרוסברגר שליט"א והרה"ג ר' אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א.

בסעודה שלישית שנתארכה למעלה משעתים וחצי בניגוני התעוררות ודביקות, השמיע דברים חוצבים המשפיע הגה"ח ר' אלימלך משה שטמר שליט"א שהלהיב לבות התלמידים בדברי הכנה לקראת ימי השובבי"ם, וביחוד בעבודת הלילה וקריאת שמע שעל המטה שמכלה כל הקליפות והקוצים ומכין את האדם לשונה בקדושה ולהשכמה בקדושה ולניצול היום הבא להתמדה.

במוצאי שבת אחר הבדלה התקיימה סעודת מלוה דמלכה רבתי בהשתתפות הרב הגאון רבי נפתלי צבי לייפער שליט"א דומ"צ דבית מדרשנו ברח' רב אשי אשר העלה לפני התלמידים עובדות והנהגות וסיפורי קודש מרבותינו הק', כשלאחריה התקיימה חידון מעניין בדברי ימי ותולדות צדיקי הדורות שהפעיל בכשרון רב רמ"מ הישיבה הרה"ג ר' פלטיאל קליין שליט"א, תלמידי הישיבה יצאו עם קנינים רוחניים נעלים לקראת הימים הקרבים, בחיזוק להתאמצות בלימוד בהמדה והתחזקות בעבודת השי"ת.

חבורות כלליות - מדי שבוע במשך ימי השובבי"ם מתקיים בישיבה בליל שישי חבורה כללית לכלל תלמידי הישיבה, בהם מושרים ניגוני התעוררות ודביקות בראשות המשפיע הרוחני דישיבתנו וראשי החבורות שליט"א ולאחמ"כ מופיעים לפני התלמידים אורחים רבנים מפורסמים להשמיע דברי חיזוק והתעוררות, בשבוע פ' שמות הופיע הרה"ג ר' ישראל שטיינמץ שליט"א רמ"מ בישיבת ויזניץ אלעד, בפרשת וארא הופיע המשפיע הרה"ג ר' יונה זאב וינברג שליט"א, בשבוע פרשת בא הופיע הרה"ג ר' משה בצלאל וינברג שליט"א רמ"מ בישיבת סאטמאר בני ברק, בשבוע פרשת יתרו זכו התלמידים לביקורו של מנה"ר דישיבתנו רבות בשנים הרה"ג רבי יעקב מרדכי רייך

האיך מתחת כל קושי עומד הוא ית' ומצפה לו ומסייעו לעמוד איתן לעבור את הגל, לתפלת קבלת שבת נגש הרה"ג ר' חיים יעקב גרוסברגר שליט"א רמ"מ שיעור עיון בישיבה, התפלה עברה בהתרוממות הנפש בקול ובהתלהבות, מתוך שמחה והתרגשות.

תיכף אחר התפלה נתכנסו התלמידים לסעודת חקל תפיחין קדישין בצוותא, והחלו לזמר שלום עליכם, והסעודה נמשכה בשירות ותשבחות אל תוך הלילה במשך למעלה משש שעות רצופות, כשבמהלכה בין פרק שירה למשנהו השמיעו רמ"י הישיבה הרה"ג ר' פלטיאל קליין שליט"א והמשגיח רוחני הרה"ג ר' יהודה ברנדסדורפר שליט"א דברי תורה וחיזוק לכבוד השבת.

לאחר הפסקה קצרה התישבו שוב ל"שבם אחים גם יחד" בשירים ותשבחות "לקל אשר שבת ברא" עד לשעות הקטנות של הלילה, כאשר במהלך הבאטע זכו התלמידים לשיחה מפי המגיד מישרים הרב אברהם צבי קירשנבוים שליט"א אשר העלה זכרונות מאותם שבתות בצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בבני ברק, ועל המערכה שניהל באותן שבתות בשבתו כאן בבנין בית מדרשינו, כן השמיע דברי חיזוק לתלמידים בגודל חשיבות של ימי הנעורים.

בבוקר יום השבת לאחר סדר הכנה לימוד לפני התפלה נעמדו להתפלל ברוב עם כאשר לפני התיבה נגש לפסוקי דזמרה ראש החבורה בישיבתנו הרב ר' אברהם יהושע מילר שליט"א, לתפלת שחרית נגש הרה"ג ר' אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א, לפני קריאת התורה נמכרו העליות עבור שעות רצופות במשך ימי השובבי"ם כאשר כל שיעור יכול לרכוש ב' עליות ועליית אחרון ומפטיר נמכרו בין כלל בני הישיבה, העליות נמכרו כאשר עבור כל עליה נתחייב הקונה ללמוד במשך שבועות השובבי"ם למעלה מארבע מאות וחמישים שעות רצופות, מה נהדר הי' המחזה כאשר מצויני הישיבה העלו במחיר והמתח הורגש באויר לראות האיך התלמידים מחשבים עד כמה ניתן להתאמץ ולהגיע בניצול

טנא מלא ברכות

אשגר בזאת לכבוד גיסי היקר איש חסד ומרבה להיטיב, דגול ונאמן, נעים הליכות ורב תבונות, רב חינוך ורב חסדא, מסור לכלל ולפרט, צהלתו על פניו, עוסק בצרכי ציבור באמונה ה"ה

מוה"ר שמואל צבי ארנפלד הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש מורינו רפאל שטיינמעץ נ"י

וברך אברך קדם אבי מורי היקר באדם, עטרת ראשי ונזר משפחתנו

הרה"ח ר' אברהם שלמה רוט הי"ו

וזאת הברכה אשר שפתי תרננה, שיזכו לרוות מהם ומכל צאצאיהם רוח נחת ועונג דקדושה, שיתגדלי לאילני רב רבי בחצרות ב' ה', ואך קול ששון וקול שמחה ישמע לעד במעונם

הארכיב וואסאל - 313 הכין ח"ט

לקראת השעה שלש בצהרים מלאים עם מטען רוחני להמשך ימי השובבי"ם.

מפיות בחורי החמד והוריהם וצוות הרוחני שליט"א דישיבתנו הק' נשמעים בכל עת דברי שבח ותהילה קדם הנהלת הישיבה הרה"ח ר מאיר צבי בלומנטל הי"ו והרה"ח ר' משה אליעזר שמעון הי"ו אשר משימים לילות כימים למען לא יחסר המזג במשך כל ימות השנה לרווחת הבחורים, בכדי שיוכלו לשקוד על תלמודם מתוך הרחבת הדעת ושלוות הנפש, וביחוד בארגון ה"שבת ישיבה" אשר העמידו את כל צרכי השבת בהרחבה גדולה ברוח נדיבה ובנפש חפצה, יזכו לראות ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם.

שבת התאחדות לבני חבורת הבחורים בית שמש

בשבת קודש פרשת יתרו- שבת קבלת התורה יצאו בני חבורת הבחורים בבית שמש לשבת התאחדות בסימן ויחן שם ישראל נגד ההר כאיש אחד בלב אחד, ויסעו מבית שמש ויחנו במושב בית חלקיה, במקום נאה ומרווח להרחבת דעתם של בחורי החמד, בהשתתפות ראש החבורה הרה"ג ר' דוד יהודה היילפרין שליט"א

השבת עברה על בני החבורה בהתרוממות רבתי כראוי וכיאות לשבת קבלת התורה, כשהתפילות נערכות מתוך התלהבות והתעוררות יתירה, כמו סעודות השבת שנערכו אף הם בצורה מרוממת ביותר בשירות ותשבחות משך שעות ארוכות לקל אשר שבת ברא.

בצפרא דשבתא השכימו הבחורים לסדר לימוד כהכנה לתפילה, ולאחר תפילת שחרית השמיע ראש החבורה שיחה מיוחדת בהלכה ובאגדה כהכנה לקריאת עשרת הדברות.

מה נהדר היה המראה בעת שנמכרו העליות עבור שעות רצופות ע"י בני החבורה, כשהבחורים המופלגים מקבלים ע"ע מאות רבות של שעות רצופות עד סוף זמן החורף, וכן סכומים גדולים של שעות רצופות ללמוד במהלך שבועות בין הזמנים ביומי דניסן הבעל"ט.

במהלך סעודות השבת נשמעו דברי תורה בחדוותא דאורייתא ע"י בחורי החמד, ובעידן רעוא דרעוין נשא דברי חיזוק ראש החבורה, דברים המלהיבים ומעוררים את הלבבות בגודל מעלת הזמן, ובמשנת רבוה"ק בענייני קבלת עול תורה בפרט בימי השובבי"ם הק'.

בני החבורה חזרו לבתיהם מלאי מטענים רוחניים וסיפוק רב מהשבת המרוממת, ומבקשים להודות בראש ובראשונה לראש החבורה שליט"א המסור בכל לב ונפש למען בני החבורה במשך כל ימות השנה ובפרט כעת בארגון השבת התאחדות, כמו"כ לכל המסייעים בגוף ובמזון להוצאות השבת ובפרט ליו"ר בחצרות החיים העסקן הדגול הרב יואל טוביאס שליט"א ואיתו עימו הרב משה בצלאל גנזל שליט"א מנהל מוסדותינו הק' בית שמש, על סיועם הרב בהוצאות השבת.

שליט"א ראש כולל אדירי התורה בב"ב שהאריך בטוב טעם, ובנועם שפתיו הלהיב לבות התלמידים בדברי חיזוק והתעוררות על תפקיד כל בחור בעבודת השי"ת ובפרט בימים הנשגבים שאנו עומדים בהם.

הגרות שבועיות - מלבד המבצעים הכלליים בימי השובבי"ם שנערכים על ידי ראשי החבורות הארצי בכלל ישיבותינו הקדושות בארה"ק, בהם מגישים מדי שבוע התלמידים רשימת השעות הנלמדות לפני הקודש, מתקיימים הגרות מיוחדות בשווי מאות שקלים מדי שבוע במיוחד עבור תלמידי הישיבה על ספרי קודש יקרי ערך, ושאר חפצים נכבדים, מתרומתו הנדיבה של הרה"ג רבי מנחם ברגר שליט"א ר"מ בישיבתנו הק', בהערכה על גיעתם העצומה של התלמידים בימים הללו.

ריוח להתבונן - ביום חמישי פ' בשלח חמשה עשר בשבט יום המסוגל לתפלה על פירות טובים הצלחות ברוחניות ובגשמיות, השכימו הבחורים בשעה 5:00 לפנות בוקר ואחר טבילה במקוה יצאו בנסיעה מאורגנת לכיון העיר העתיקה בירושלים, במשך שעתיים ישבו התלמידים בהיכל ישיבת פורת יוסף סמוך ונראה למקום המקדש ללימוד בחברותו כהכנה דרבה לתפלת שחרית מול שריד בית מקדשינו.

אחר הלימוד השמיע הגר"ש שטרן שליט"א משפיע רוחני דישיבתנו שיחה בגודל קדושת היום החל מדברי הבני יששכר על שט"ו בשבט הוא מ' יום קודם יצירת הולד של בריאת העולם בניסן שהחל בכ"ה אדר, וענין התשובה שקדמה לעולם וביום זה טענו המלאכים זמין למיחטי קמך והשיב להם השי"ת מגודל כח התשובה, שכל המדריגות ואפי' רשעים יש להם דרך תשובה, והזמן המסוגל להתאמץ בתפלה על צאצאים שהיא חובה גם על בחורים עוד טרם הגיעו לפרק האיש מקדש, וגם לרבות פירות טובים חידושים טובים כמבואר בחידושי הרי"ם.

אחר השיחה נגשו התלמידים להתפלל בכותל המערבי, תפלה בהתלהבות ובקול מה נהדר הי' מראה השתפכות לב התלמידים בתפילה במתינות כראוי וכיאות.

אחר התפלה כשבלב כולם תקוה ותפלה לאדון כל אבינו מלכינו קבל ברחמים וברצון את תפלתנו, וימלא משאלותינו במדה טובה ישועה ורחמים, נסעו התלמידים לאולם בבנין מוסדות ביאלא ברחוב יעקובזון שם הסבו לסעודה שנערכה ברוב פאר ובהרחבה בהם ניגנו שירות ותשבחות מקדושת היום, ובהמשך הופיע לפני התלמידים ראש החבורה הרב יששכר יהודה שווארץ שליט"א מירושלים שהאריך במתק שפתיו בטוב טעם ודעת, בגודל החיוב של בחור להתבונן במטרת נסיעתו של חסיד לרבו, ובשאר חיזוקים לאור נסיונות התקופה, במשלים מחיי היום יום בין כותלי הישיבה, התלמידים חזרו לבני ברק

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **נפתלי שימון** הי"ו

אב"י בבית שמש

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי הבן

החתן המו"מ בתו"ש אברהם נ"י

עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' משה דוד ישראלי הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' מנחם מאיר הי"ו

ולסבים, הרה"ח ר' אליעזר פרדכי ישראלי הי"ו

והרה"ח ר' אברהם בניסין רייכטן הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה אי"ה ביום ד'

באולפי היכל רוזנברג פעיה"ק

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **שמואל צבי ארנפלד** הי"ו

אב"י פעיה"ק

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת נישואי הבת הכלה תחי

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש מורנו רפאל נ"י

בן הרה"ח ר' צבי שמחה שטיינמעץ הי"ו

במזל טוב ובשעטוק"צ

ובברכת מזל טוב

לחותנו הרה"ח ר' אברהם שלמה רוט הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה אי"ה ביום ב'

באולפי היכל רוזנברג פעיה"ק

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **חיים רייניץ** הי"ו

אב"י בב"ב

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי הבת הכלה תחי

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש

מורינו נפתלי דוד נ"י

בן הג"ר פרץ טוביה בינדר שליט"א

דומ"צ קהלתנו הק' בבית שמש

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ח ר' חיים פרדכי שליט"א

והרה"ג רבי בן ציון רייך שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

ברכת מזלא טבא

אשגר קדם בני יקירי, יקר שבערכין

הרה"ח ר' **מנחם מענדל פוקסמן** הי"ו

אב"י בליקוד

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת אירוסיה הבת תחי

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש

כמר יהושע נ"י

בן הרה"ח ר' זכריה דוד ראטה הי"ו

אב"י בסטעטן איילנד

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

*אחיחוק אוקוס ומקיובה האב
משפחת א. פוקסמן*

גליון זה נדבת

ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ג רבי **פרץ טוביה בינדר** שליט"א

דומ"צ קהלתנו הק' בבית שמש

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת נישואי הבן

החתן המו"מ בתו"ש מורינו נפתלי דוד נ"י

עב"ג הכלה בת הרה"ח ר' חיים רייניץ הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ח ר' חיים פרדכי שליט"א

ולחותנו הרה"ג רבי בן ציון רייך שליט"א

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

שפחת החתונה אי"ה ביום ג'

באולפי היכלי פלכות בב"ב

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הרה"ח ר' **צבי שמחה שטיינמעץ** הי"ו
 אב"י בקרית הבעש"ט בפ"ת
 לרגל השמחה השרויה בפעונו בפז"ט
שמחת נישואי הבן
החתן המו"מ בתו"ש
מורינו רפאל נ"י
 עב"ג הכלה תחי'
 בת הרה"ח ר' **שמאל צבי ארנפלד** הי"ו
 מזכ"ל היכלי התורה והחסידות צאנז
ובברכת פזל טוב
 הרה"ח ר' **אברהם שלמה ראטה** הי"ו
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הרה"ח ר' **ברוך הרשקוביץ** הי"ו
 אב"י פעיה"ק
 לרגל השמחה השרויה בפעונו בפז"ט
שמחת נישואי הבן
החתן המו"מ בתו"ש ישראל דוב נ"י
 עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח ר' ישעיה רוטנברג הי"ו
ובברכת פזל טוב
 לאביו הרה"ח ר' **פשה** הי"ו
 ולסבים, הרה"ח ר' **פרץ ברוך רוטנברג** הי"ו
 והרה"ח ר' **גרשון הרשקוביץ** הי"ו
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה
שמחת החתונה אי"ה ביום ג'
באולפי היכל רוזנברג פעיה"ק

בס"ד, ערש"ק פר' משיפטים ר"ח אדר א' תשפ"ד

ברכנוכם מבית השם

ברגשי גיל וחדוה ובהדרת קודש נקדמה בברכת
"ברוך מתייך לשלם"

את פני אורחינו הדגול, רבי האי גאון, המקדיש כל עיתותינו להרביץ תורה ויראה לעדרי עדרים,
 דורש טוב לעמו, כמעייץ המתגבר בתורה וחסידות, פרי עץ חיים ענף עץ אבות, פאר מקדושים,
 המפורסם לשם ולתהילה בקרב עם סגולה

ה"ה מעכש"ת מודינו הגה"צ

רב אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א

בן כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל בואו לשיבות עמנו בעזותא חדא בשליחות הקודש בשיב"ק פר' משיפטים ר"ח אדר א'
 בו נתכנס כולנו יחד כאיש אחד בלב אחד לשיבת התעלות והתרוממות

יה"ד שינחילנו ה' באהבה וברעון שבת קדשו, שמהכנסות זו שהיא לשם שמים
 וסופה להתקיים, נשיאב כולנו מלא חופניים חיזוק והתרוממות דקדושה בזכות
 האחדות ובכח קדושת שיב"ק, לטהר ליבנו באמת ובאמונה לעבדו בלבב שלם,
 והרחמן הוא ינחילנו ליום שיכולו שבת ומנוחה בב"א אמן

יהי בואו לברכה ולחיזוק קהילתינו הקדושה

המברכים בהדרת כבוד בני קהילתינו הק' בחיפה

